

Etelä-Savon Urheiluakatemian toimintamalli

Erkki Kauppinen

Opinnäytetyö

Liikunta-alan ylempi ammattikorkeakoulututkinto

Liikunta-alan johtamisen ja kehittämisen koulutusohjelma

2011

<p>Tekijät Erkki Kauppinen</p>	<p>Ryhmä tai aloitusvuosi YAMK09</p>
<p>Opinnäytetyön nimi Etelä-Savon Urheiluakatemia toimintamalli</p>	<p>Sivu- ja liitesivumäärä 74 + 28</p>
<p>Ohjaaja tai ohjaajat Kirsi Hämäläinen</p>	
<p>Tämän vuosien 2009, 2010 ja 2011 aikana tehdyn opinnäytetyön tarkoituksena on kuvata urheiluakatemiatoiminnan käynnistämistä Etelä-Savossa sekä niitä toimenpiteitä ja saavutettuja tuloksia, joiden avulla maakunnallinen akatemiatoiminta tullaan vakiinnuttamaan ESR-hankeajan päättyessä 31.7.2011.</p> <p>ESR-hankkeen (15.4.2008 – 31.7.2011) keskeinen tavoite oli käynnistää Etelä-Savon Urheiluakatemia ja vakiinnuttaa sen toiminta. Tarkoituksena oli synnyttää joustava, kehittyvä ja yhteistyöhön perustuva urheilijoiden koulutus-, valmennus- ja tukipalvelujen malli kouluttamalla ja lisäämällä toimijoiden yhteistyötä ja osaamista sekä kehittämällä palveluja. Tavoitteena oli myös yhteistyön lisääminen kaupunkien, kuntien, oppilaitosten ja urheiluseurojen kesken.</p> <p>Etelä-Savon Urheiluakatemia toiminta koetaan opinnäytetyöhön sisältyvän toimintatutkimuksen perusteella tärkeäksi kaikissa niissä kohderyhmissä, joiden näkemyksiä ja kokemuksia kartoitettiin. Akatemiassa olevien urheilijoiden ja valmentajien sekä akatemian kanssa yhteistyötä tekevien kuntien, oppilaitosten ja yritys yhteistyökumppanien mukaan toiminnalla on saavutettu selkeitä hyötyjä niin kilpaurheilun kuin verkostoitumisenkin osalta. Myös kuntien ja oppilaitosten opiskelijarekrytointiin akatemiatoiminnalla on ollut positiivinen vaikutus. Samoin Etelä-Savon Urheiluakatemia toiminnalla koettiin olevan poikkeuksellinen merkitys maakuntaa yhdistävänä tekijänä.</p> <p>Etelä-Savon Urheiluakatemia toimintaa tulee jatkamaan oma säätiö, johon jäseniksi tulevat kunnat, tietyt oppilaitokset, yritykset sekä mahdolliset muut tahot. Säätiön perustamista on suunniteltu jo kesästä 2010 lähtien yhdessä maakunnan kolmen kaupungin, Suomen olympiakomitean ja ESR-hanketta hallinnoivan Tanhuvaaran Urheiluopiston kanssa. Kaikessa kehitys- ja suunnittelutyössä on käytetty hyväksi tätä opinnäytetyötä.</p>	
<p>Asiasanat Uusi, moninapainen, innostava, yhdistävä</p>	

Degree programme

<p>Authors Erkki Kauppinen</p>	<p>Group or year of entry YAMK09</p>
<p>The title of thesis Etelä-Savo Sport Academy's pattern</p>	<p>Number of pages and appendices 74 + 28</p>
<p>Supervisors Kirsi Hämäläinen</p>	
<p>This thesis, done during the years 2009, 2010 and 2011, aims to describe the launch of the sport academy in Etelä-Savo. In addition the sport academy's operations and the accomplished results which help to stabilise the provincial academic actions after the end of the ESR-project 31.7.2011 will be presented. The main object of the ESR-project was to launch the Etelä-Savo sport academy and to consolidate its operations. The purpose was to establish athletes' education, training and support model which is flexible, evolving and co-operational. This was aimed to achieve by training and adding the co-operation and know-how of the operators and by developing the services. The aim was also to increase the co-operation between cities, municipalities, schools and sport clubs.</p> <p>According to the research of the thesis, the Etelä-Savo sport academy's activities are seen important exactly in those target groups whose opinions and experiences were examined. According to the athletes and the trainers of the sport academy as well as the municipalities, schools and the corporate partners the actions of the sport academy has generated clear advantages for the competitive sports as well as for networking. The municipalities and schools' student recruitment has also seen positive benefits because of the sport academy's operations as well as the sport academy's actions were noticed to have an exceptional significance as integrating the counties. There will be an institution for continuing the operations of Etelä-Savo sport academy. The members of the institution will be municipalities, certain schools, corporations and other possible members. The establishment of the institution has been planned already since the summer 2010 together with the three cities of the province, Finnish Olympic committee and the Tanhuvaara sport academy which manages the ESR-project. In every planning and development work for the sport academy this thesis been uses as a starting point.</p>	
<p>Key words New, multipolar, exhilarating, integrative</p>	

Degree programme

Sisällys

1	Johdanto.....	3
2	Taustaa akatemiatoiminnalle Suomessa.....	5
	2.1 Urheiluakatemioiden laatukriteerit.....	8
	2.2 Oppilaitosten rooli akatemiatoiminnassa.....	10
	2.3 Valinta akatemioihin.....	10
	2.4 Valmentautuminen akatemioiden.....	11
	2.5 Tulevaisuuden suuntaviivoja.....	12
	2.6 Valtakunnallinen kehittämissuunnitelma.....	12
3	Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminta.....	14
	3.1 Markkinoinnin päätösmuuttujien kautta tapahtuva analysointi.....	14
	3.2 Palvelujen perusominaisuudet jaoteltuna.....	20
	3.3 Karikatyyri demografisin keinoin.....	24
	3.4 Ydinviesti.....	25
4	Tutkimus Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnasta	26
	4.1 Toimintatutkimus..	26
	4.2 Tutkimuksen toteutus.....	27
5	Tutkimuksen tulokset.....	29
	5.1 Tärkeimmät johtopäätökset.....	29
	5.2 Imago ja tunnettuus.....	30
	5.3 Hyödyt.....	31
	5.4 Toimintamalli.....	33
	5.5 Parannusehdotukset ja puutteet.....	34
	5.6 Maakunnan yhdistäminen.....	35
	5.7 Jatkuvuus.....	36
	5.8 Akatemian hallinnointi.....	37
	5.9 Urheilijat.....	38
6	Verkostorakenteet ja niiden jalkautuminen Etelä-Savon Urheiluakatemiaan.	40
	6.1 Verkostoituminen.....	40
	6.2 Kunnat.....	44
	6.3 Oppilaitokset	45
	6.4 Urheiluseurat...	51
	6.5 Urheilijat.....	57
	6.6 Valmentajat.....	60
	6.7 Lajiliitot.....	61

6.8 Tanhuvaaran Urheiluopisto.....	63
6.9 Etelä-Savon maakunta.....	64
6.10 Olympiakomitea.....	65
6.11 Muut hankkeet.....	65
7 Pohdinta.....	67
Lähteet.....	71
Liitteet.....	74
Liite 1. Akatemian rahoitus tammikuu 2010.....	75
Liite 2. Info 2008-2009.....	79
Liite 3. Info 2009-2010.....	81
Liite 4. Info 2010-2011.....	83
Liite 5. Urheilijat lajeittain.....	85
Liite 6. Kysely, kunnat.....	87
Liite 7. Kysely, oppilaitokset.....	89
Liite 8. Kysely, valmentajat.....	91
Liite 9. Kysely, yhteistyökumppanit.....	94
Liite 10. Urheilijakysely 09-10.....	95
Liite 11. Urheiluakatemian jatkovaihtoehdot.....	98

1 Johdanto

Maahamme on tällä vuosituhannella syntynyt 15 paikallisen tai alueellisen urheiluakatemian kokonaisuus, jonka tavoitteena on mahdollistaa urheilijoiden siviili- ja urheilu-uran yhdistäminen. Lisäksi paikallisia verkostoja toimii tai on perusteilla useille paikkakunnille eri puolilla maata.

Urheiluakatemian tarkoituksena on kehittää huipulle tähtäävien nuorten urheilijoiden koulutus- ja valmennusjärjestelmä, jonka avulla urheilijat pystyvät yhdistämään opiskelun, lajikohtaisen valmennuksen ja kilpailutoiminnan. Urheiluakatemian kautta voidaan parantaa urheilijoiden opiskelu- ja urheilutuloksia sekä varmistaa tutkinnon suorittaminen tavoitteiden mukaan.

Huoli Etelä-Savon urheilun tasosta ja tulevaisuudesta herätti ajatuksia perustaa oma urheiluakatemia maakuntaan. Lisäksi urheiluakatemiajärjestelmä on jatkossa yksi merkittävä kanava urheiluun suunnattaville taloudellisille resursseille esimerkiksi Suomen Olympiakomitean taholta. Etelä-Savon maakunta on viimeisiä maakuntia, jossa urheiluakatemiaa ei vielä ollut. Ajatusta urheiluakatemian perustamisesta lähtivät viemään eteenpäin yhteistyössä Mikkelin ammattikorkeakoulu ja Etelä-Savon Liikunta. Etelä-Savon Liikunta jatkoi ajatuksen kehittelyä ja päätti kartoittaa urheiluakatemian perustamisen mahdollisuuksia sekä keskeisten toimijoiden tahtotilaa.

Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminta käynnistettiin 15.4. 2008 ESR-projektilla, jota hallinnoi Tanhuvaaran Urheiluopisto Savonlinnassa. Päätoimisena projektipäällikkönä eli Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnanjohtajana on toiminut 31.12.2010 asti Erkki Kauppinen sekä sen jälkeen Sami Püsilä. ESR-rahoitusta toiminnan käynnistämiseen kolmen vuoden kuluessa oli 475 000 euroa, joista kuntien rahoitusta 47 800 euroa ja yksityistä rahoitusta 27 300 euroa.

Keskeinen tavoite on ollut käynnistää Etelä-Savon Urheiluakatemia ja vakiinnuttaa sen toiminta. Tarkoitus on synnyttää joustava, kehittyvä ja yhteistyöhön perustuva urheilijoiden koulutus-, valmennus- ja tukipalvelujen malli kouluttamalla ja lisäämällä toimijoiden

yhteistyötä ja osaamista sekä kehittämällä palveluja. Tavoitteena on myös onnistuneesti ollut yhteistyön lisääminen kaupunkien, kuntien, oppilaitosten ja urheiluseurojen kesken.

Urheiluakatemian toiminta-alueena on koko Etelä-Savon maakunta. Toimivat kokonaisuudet perustettiin ensisijaisesti maakunnan kaupunkeihin Mikkeliin, Savonlinnaan ja Pieksämäelle. Toimintaa laajennettiin nopeasti myös maakunnan pienempiin kuntiin.

Akatemian urheilijaryhmät aloittivat toimintansa seitsemässä kunnassa lokakuun viimeisellä viikolla vuonna 2008. Ensimmäisenä lukuvuonna urheilijoita akatemiassa oli 235. Lukuvuonna 2009-2010 akatemiaurheilijoita oli kymmenessä eri kunnassa jo yhteensä 410. Mukana akatemiatoiminnassa oli 23 eri oppilaitosta. Kolmantena hankelukuvuonna (2010-2011) urheilijoiden määrä noudatteli toisen lukuvuoden tasoa. (Liite 2., Liite 3., Liite 4. ja Liite 5.)

Hankeajan jälkeen vakioituva omavarainen toiminta vahvistaa Etelä-Savon eri oppilaitosten vetovoimaisuutta koulutuksen järjestäjänä. Laaja-alainen maakunnan yhteistyöverkosto tukevoittaa opiskelijoiden työelämäyhteyksiä elinkeinoelämän kanssa. Urheiluakatemian välillisenä tehtävänä on tuoda maakuntaan omalta osaltaan positiivisia signaaleja ja mahdollisuuksia tukea pitkän aikavälin kehitysmahdollisuuksia.

Nyt, kun akatemia on ehtinyt vajaan kolmen vuoden ikäiseksi, voidaan arvioida tämänkin opinnäytetyön tulosten perusteella tavoitteiden onnistuneen hyvin. Akatemia toimii 11 kunnassa 30 oppilaitoksen, 30 palkatun valmentajan ja noin 400 urheilijan voimin. Yritysyhteistyökumppaneita akatemialla on sitä hallinnoivan Tanhuvaaran Urheiluopiston lisäksi seitsemän: Etelä-Savon Osuuspankki, Savonlinnan Osuuspankki, Pieksämäen Osuuspankki, Etelä-Savon Viestintä Oy, Osuuskauppa Suur-Savo, Mikkelin Puhelin Oy ja Savonlinnan Puhelin Oy.

Parhaillaan työskentelevä Huippu-urheilun muutostyöryhmä on myös korostanut sekä urheiluakatemioiden että urheiluopistojen todennäköisesti kasvavaa merkitystä tulevaisuudessa. Siinäkin mielessä Etelä-Savon Urheiluakatemian ja Tanhuvaaran Urheiluopiston tekemä yhteistyö on ollut todennäköisesti omalla tavallaan samalla jo askel kohti tulevaisuuden toimintamallia.

2 Taustaa akatemiatoiminnalle Suomessa

Suomalaisen urheilu- ja opiskelujärjestelmän eetosta voidaan kuvata *lassez-fair* – tyyppiseksi, asioihin puuttumattomuuden periaatteeksi. Yhteiskunta ja urheilujärjestelmä tarjoavat toiminnalle puitteet, mutta eivät suoranaisesti ohjaa tai pakota käyttämään tarjottuja järjestelyjä. Akatemioiden hyödyntäminen on näin viime kädessä kiinni urheilijoiden, valmentajien, oppilaitostoimijoiden ja akatemioiden henkilöiden aktiivisuudesta.

Urheilun ja opiskelun yhdistämisessä ei tunnetusti olekaan kyse pelkästään kahden osa-alueen ajankäytön yhteensovittamisesta. Huippusuorituksiin tähtäävää urheilua kuvataan usein totaaliseksi, pääosin fyysiseen toimintaan keskittyväksi, paljon kieltäytymisiä vaativaksi toiminnaksi. Akateemiseen tutkintoon tähtäävä opiskelu edustaa puolestaan toisenlaista, henkiseen kuormittavuuteen perustuvaa, maailmaa. Richartz ja Bretschneider (1996) nimittävät ilmiötä urheilun ja opiskelun aiheuttamaksi kaksinkertaiseksi painolastiksi.

Suomessa urheilun ja opiskelun yhteensovittamisen historiaa on selvittänyt Metsä-Tokila (2001). Hänen tulkintansa mukaan suomalainen malli urheilun ja opiskelun yhteensovittamiseksi syntyi innokkaiden ja pääosin paikallisten koulu- ja urheilumaailman toimijoiden työn tuloksena. Mallia haettiin mm. Ruotsista sekä Itä-Euroopan urheilukoulujärjestelmistä. Loppujen lopuksi 1980- ja 1990-luvuilla toteutunut urheiluoppilaitosten käynnistyminen ja legitimointi tapahtui jouhevasti. Yhteiskunta asetti rajoja lähinnä mallin rajaamisessa toisen asteen koulutukseen, valmennukseen käytettävissä olevaan tuntimäärään sekä alueellisen tasa-arvon toteutumiseen (Lämsä ym. 2009; Metsä-Tokila 2001, 271–273).

Seuraava askel oli toisen asteen oppilaitosten laajempien kokonaisuuksien hahmottamista. 1980-luvun lopulla urheilujärjestelmä näki kehityksen jatkuvan. Huippu-urheilun edistämisen puitesuunnitelmassa todettiin: ”huippu-urheilijoille järjestetään erikoisolosuhteet, missä maksimaalinen harjoittelu ja sen ohella opiskelu ja ammattiin valmistautuminen yhdistyvät optimaalisesti.” Konkreettisina toimenpiteinä mainittiin: ”peruskoulujen urheiluluokat ja urheilulukiot yhdistyvät ja muodostuvat kykyjen etsinnän ja valmennuksen alueellisiksi keskuksiksi, joihin sijoittuvat hyvin koulutetut ja ammattitaitoiset valmentajat.”

(Olympiakomitea 1987, 15-16). Suunnitelmat eivät kuitenkaan edenneet toivotusti 1990-luvulla.

Urheiluoppilaitosten halu laajentaa toimintaansa sekä pullonkaula urheilijoiden siirtymisessä lukiosta eteenpäin vaikuttivat eniten akatemiatoiminnan käynnistymiseen 1990-luvun lopulla. Karvosen ja Salmelan (1996; Lämsä ym. 2009) tutkimuksen mukaan yli puolet urheilulukioiden oppilaista saavutti parhaat tulokset urheilu-urallaan juuri lukioaikana. Toisaalta yli puolet urheilijoista lopetti systemaattisen valmentautumisen ja urheilu-uran lukion jälkeen. Tarvittiin jotain sen jälkeen ja jotain sitä ennen. Viime mainittu, akatemiatoiminnan ulottaminen yläkoulukäisiin on juuri nyt Olympiakomitean puolesta eräs tärkeimpiä akatemiatoiminnan kehittämishaasteita. Tekeminen ei lopu toki korkea-asteen akatemiatoiminnastakaan, mutta siellä ollaan kuitenkin jo yläkoulutoimintaa selkeästi pitemmällä.

Urheilujärjestöt vastasivat kymmenkunta vuotta takaperin heitettyyn haasteeseen. Lahjakkaille urheilijoille haluttiin tarjota aiempaan parempi ja houkuttelevampi vaihtoehto huippu-urheiluun sekä siviiliuran yhdistämiseen. Kehitystyötä tehtiin mm. Seinäjoen ammattikorkeakoulun ja Kuortaneen urheiluopiston ns. Top-Athletic – koulutusohjelman sekä Oulun opiskelu- ja harjoittelukeskusten muodossa (Ura – työryhmä 1999). 2000-luvun alussa Oulun seudun urheiluakatemiaksi muotoutunut harjoittelu- ja opiskelukeskus toimi akatemiatoiminnan veturina. Se käynnisti laajan, korkea-asteen opiskelut sisältävän, urheiluakatemian kehittämisen ja oli aloitteellinen myös kansainvälisessä verkostoitumisessa. Oulun seudun urheiluakatemia on ensimmäinen akatemia Suomessa, ja se aloitti toimintansa vuonna 2001.

Päivittäisvalmennukseen kehitettiin alkuvaiheessa mallia, jossa pyrittiin luomaan leiriolosuhteet kotipaikkakunnille lähinnä kuntien rahoituksen turvin (Lämsä ym. 2009; Metsä-Tokila & Keskitalo 2002). Akatemioiden tulo valmennuksen kentälle aiheutti jännitteitä perinteisten toimijoiden ja uusien tulokkaiden välillä. Esimerkiksi valmennuskeskusten kehittämistyöryhmä (2000) tunnisti akatemit, mutta esitti huippu-urheilun tehostamisen keinoksi 150 lahjakkaan nuoren urheilijan oikeutta 50 vuotuisen leirivuorokauteen urheiluopistojen valmennuskeskuksissa. Myöhemmin urheiluopistot ovat liittyneet akatemiaverkoston kehittämiseen. Sekä Etelä-Pohjanmaan, Tampereen, Etelä-Savon että Lapin urheiluakatemioiden kotipesä sijoittuu urheiluopistojen valmennuskeskuksiin tai ainakin urheiluopistoon.

Suomeen on 2000-luvulla syntynyt 15 paikallisen tai alueellisen urheiluakatemian verkosto, jonka tavoitteena on mahdollistaa urheilijoiden siviili- ja urheilu-uran yhdistäminen. Lisäksi paikallisia verkostoja toimii tai on kehitteillä mm. Iisalmessa, Hämeenlinnassa, Kajaanissa (Vuokatti) Kokkolassa, Lappeenrannassa ja Valkeakoskella.

Akatemioissa opiskelee ja urheilee nyt jo lähes 4 000 nuorta yli 50 eri urheilulajissa, mutta niiden tarjoamia mahdollisuuksia ei vielä ole täysin oivallettu (Lämsä, Merikoski-Silius & Härkönen 2009).

Urheiluakatemiaita hallinnoidaan paikallisten olosuhteiden ja tarpeiden pohjalta. Tulevaisuuden akatemiahallintoa tulee kehittää joustavaksi, tehokkaaksi ja paikalliseen toimintaympäristöön sopivaksi. Akatemioiden tulee olla hallinnollisesti itsenäisiä toimijoita, joilla on toimivalta ja vastuu. (Lämsä ym. 2009)

Hiihto, uinti ja yleisurheilu yksilölajeista sekä jääkiekko, jalkapallo, kori- ja lentopallo joukkuelajeista ovat mukana useissa eri akatemioissa. Urheiluakatemioiden valmennuksesta vastaavat niin oto- kuin päätoimiset valmentajat. Päätoimisten valmentajien määrän kasvattaminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista suomalaisen huippu-urheilun kehittämiseksi. Urheiluoppilaitosten, urheiluopistojen ja urheilujärjestöjen tuella akatemioiden harjoituskeskuksiin onkin luotu monia uusia ammattivalmentajien toimia.

Suomen Olympiakomitea on päättänyt ottamaan vastuun akatemioiden koordinoinnista ja liittämisestä osaksi suomalaista huippu-urheilujärjestelmää. Akatemioiden asema Olympiakomiteassa on jatkuvasti vankistunut ja organisaatiossa akatemiatoiminnasta vastaavien toimihenkilöiden mukaan terävin johto puheenjohtajaa ja pääsihteeriä myöten näkee akatemiatoiminnan jatkuvan kehittämisen arvoiseksi asiaksi.

Olympiakomitean työryhmän raportissa (2007, 10) urheiluakatemiatoiminnan missioksi nostetaan siviiliuran rakentamisen mahdollistaminen huippu-urheiluvalmentautumisen rinnalla. Tämä tarkoittaa Olympiakomitean näkemyksen mukaan huippu-urheilun ja opiskelujen joustavaa yhdistämistä sekä urheilijoiden urasuunnittelun tukemista, laadukasta valmennusta ja urheilijan elämään liittyviä tukipalveluja sekä osallistumista ammattivalmennusmahdollisuuksien luomiseen.

Keski-Suomen urheiluakatemia käynnistyminen liittyi vahvasti kolmen eri lajin – voimistelu, uinti ja yleisurheilu – harjoituskeskusten toimintaan. 1990-luvun lopulla Jyväskylän kaupunki ja alueen urheilutoimijat suunnittelivat yhteistä sateenvarjoa harjoituskeskusten yhteistyöelimeksi, ja vasta viime kädessä mukaan tulleet oppilaitokset muuttivat hankkeen urheiluakatemiaksi.

Urheiluakatemioiden taloudelliset resurssit ovat perustuneet toiminnan alusta asti paikallisiin rahoitusratkaisuihin. Oppilaitokset, kaupungit ja urheilijat (akatemimaksut) ovat olleet pääasiallisia rahoituslähteitä. Vuodesta 2008 alkaen opetusministeriö on myöntänyt erillismäärärahan akatemioiden koordinaattoreiden palkkatukeen. Tukea ovat voineet saada Olympiakomitean huippu-urheiluakatemiastatuksen saaneet akatemit.

Etelä-Savon Urheiluakatemia toimii 15.4.2008-31.7.2011 ESR-hankkeen avulla. Koska hankkeen oma varainhankinta tuli täyteen jo hankkeen puolivälissä saatoimme neuvotella kuntien, kuntayhtymien ja yritysyrityskumppanien kanssa pitkät sopimukset, jotka tulevat maksuun vasta hankkeen päättymisen jälkeen 1.8.2011. Tämä turvaa akatemiatoiminnan välittömän jatkon hankeajan jälkeen. Lisäksi pysyvää toimintamallia säätiöpohjalle kehitetään niin, että se olisi valmis viimeistään 31.3.2011 ja voisi aloittaa toimintansa 1.8.2011. Etelä-Savon Urheiluakatemia -hankkeessa ESR-hankeajan (15.4.2008-31.7.2011) hanketta hallinnoi Tanhuvaaran Urheiluopisto. Hankkeen projektipäällikkö eli akatemian toiminnanjohtaja on Tanhuvaaran Urheiluopiston työntekijä.

Urheilun ja opiskelun yhdistäminen on asetelmana tuottanut jo Suomessakin joukon opinnäytetöitä, joissa on analysoitu urheilun ja opiskelun yhteensovittamista. Urheilulukioiden on todettu edistäneen urheilun ja opintojen yhteensovittamista (Leivo 1999), mutta korkea-asteen opiskeluissa tulokset eivät ole läheskään yksiselitteisiä. Tarve erikoisjärjestelyille ja urheilijoiden tukitoimille on tunnistettu, mutta yliopistotasolla urheilevat kokevat erityisjärjestelyiden merkityksen tai hyödyn pieneksi (Oksanen 2004; Jokinen 2008). Gröhnin ja Riihivuoren (2008) laajassa (n=237) korkea-asteen akatemiaurheilijoille kohdistetussa kyselyssä 59 prosenttia vastaajista koki yhdistäneensä urheilun ja opiskelun hyvin tai kätettävästi. Kuitenkin vain noin viidesosa vastaajista oli käyttänyt opinto-ohjaajan palveluja tai opintojen erityisjärjestelyjä hyväkseen. Joensuun urheiluakatemiassa tehdyn kyselyn mukaan urheiluakatemia tarjoamien harjoitusten merkitys urheilijoille vähenee, mitä korkeammalle tasolle siirrytään (Pukki 2008).

2.1 Urheiluakatemioiden laatukriteerit

Suomen Olympiakomitea otti koordinaatiovastuun urheiluakatemioiden maaliskuussa 2007. Samalla luotiin auditointikriteerit kuudelle osa-alueelle, jotka läpäisemällä akatemioiden saavuttaisivat huippu-urheiluakatemioiden -statuksen. Osa-alueet ovat: 1) opiskelumahdollisuudet, 2) valmentautuminen, 3) valmentautumisen tukitoimet, 4) valmentautumisolosuhteet, 5) akatemioiden hallinnolliset järjestelyt sekä 6) akatemiatoiminnan seuranta (Olympiakomitea 2007).

Vuoden 2008 aikana auditointia tehtiin yhdeksän akatemioiden, joista seitsemälle myönnettiin huippu-urheiluakatemioiden -status. Lokakuussa 2008 Suomen Olympiakomitean hallitus myönsi statuksen saaneille akatemioiden opetusministeriön erillismäärärahaa yhteensä 117 000 euroa taloudellista tukea. Tuki on kohdennettu akatemioiden toimivien koordinaattoreiden toiminnan turvaamiseen ja kehittämiseen.

Yhdeksässä auditoidussa akatemiassa urheilee ja opiskelee yhteensä lähes 2 800 nuorta yli 50 eri lajissa. Kaiken kaikkiaan 15 urheiluakatemioiden verkosto kattaa noin 4 000 urheilijaa. Hiihto, uinti ja yleisurheilu yksilölajeista sekä joukkuelajeista jääkiekko, jalkapallo ja lentopallo ovat mukana useissa akatemioiden. Vuoden 2009 lopussa huippu-urheiluakatemioiden status oli kymmenellä akatemioiden. Viidentoista akatemioiden joukossa on akatemioiden, jotka eivät ole vielä edes hakeneet auditointia. Syy siihen on useimmissa tapauksissa se, etteivät auditointikriteerit ja nykyinen toimintaympäristö riittävässä määrin kohtaa.

Oma akatemioiden, Etelä-Savon Urheiluakatemioiden, on oiva esimerkki tästä. Toimimme ympäristössä, jossa korkea-asteen koulutusta on saatavilla valtakunnallisesti varsin vähän. Se tarkoittaa käytännössä sitä, ettei 20-vuotiaita ja sitä vanhempia urheilijoita, etenkin tasokkaita, ole kovinkaan helppoa saada jäämään tai tulemaan Etelä-Savoon. Yksi hyväksytyin auditointin kriteereistä on juuri kansallisesti ja kansainvälisesti tasokkaiden urheilijoiden määrä.

Olympiakomiteassa asia on tiedostettu. Siellä on perustettu työryhmä, joka valmistelee erityyppisiä auditointikriteereitä huippu-urheiluakatemioiden ja ns. kasvattaja-akatemioiden (työnimi). On hahmoteltu, että kriteerit ja sitä kautta tapahtuva statusten jako tapahtuisivat viimeistään vuonna 2013 nykyisten auditointien päättyessä. Aikataulu voi olla nopeampikin.

Etelä-Savon Urheiluakatemioiden kannalta asian nopea eteneminen olisi suotavaa. Akatemioiden haluaa profiloitua heti oikealla tavalla eli ns. kasvattaja-akatemiaksi, joka kuvaa parhaiten toimintaamme ja toimintaympäristöämme. Toimenpiteistä on etua monella tavalla. Ennen kaikkea se luo heti alusta alkaen oikeanlaisia mielikuvia toiminnastamme niin maakuntamme sisällä kuin muuallakin päin Suomea.

2.2 Oppilaitosten rooli akatemiatoiminnassa

Oppilaitokset ovat olleet laajasti mukana akatemiatoiminnan kehittämisessä. 2000-luvun tutkintouudistusten seurauksena opintoaikoja pyritään rajoittamaan erilaisin keinoin. Kiristyneet opiskelujat ovat toisaalta johtaneet yksilöllisesti joustaviin opintomahdollisuuksiin. Tähän mahdollisuuteen akatemit ovat tarttuneet. Useimmissa oppilaitoksissa akatemiaurheilijat tunnustetaan erityisryhmäksi, jolle voidaan tehdä räätälöityjä opiskeluratkaisuja. (Lämsä ym. 2009)

Urheiluakatemit nähdään myös keinona edistää opiskelijarekrytointia ja oppilaitosten markkinointia. Kuntatasolla urheilijaopiskelijoiden toivotaan vahvistavan entisestään opiskelija-urheilupaikkakuntien imagoa tai toisaalta ehkäisevän alueen nuorison poismuuttamista kotiseudulta. (Lämsä ym. 2009)

Nämä kaikki asiat ovat olleet vahvasti esillä ja osin jo toteutuneetkin myös Etelä-Savon Urheiluakatemiassa pois lukien kovin pitkälle menneet räätälöidyt opiskeluratkaisut, jotka ovat toisen akatemialukuvuoden aikana kuitenkin jo nousseet puhetasolla esiin. Tosin urheilijaopiskelijoiden tuoman imagovahvistuksen osalta voimme toivoa vieläkin parempaa tulevaisuutta.

Korkea-asteella opiskeleville urheilijoille tarpeellisten yksilöllisten joustojen toteuttamisessa on edelleen kehitettävää. Vuonna 2008 auditoidussa yhdeksässä akatemiaverkostossa oli yhteensä 67 toisen asteen oppilaitosta sekä 28 korkea-asteen oppilaitosta. Suurissa AMK- tai yliopistokeskuksissa on tuhansia opiskelijoita, joiden joukossa muutamien kymmenien akatemiaurheilijoiden joukko jää marginaaliin. Opiskelun ja urheilun yhteensovittaminen on paljolti kiinni akatemian koordinaattorin verkostoitumiskyvyistä sekä urheilijoiden aktiivisesta ja ennalta suunnitellusta toiminnasta asioiden edistämiseksi. (Lämsä ym. 2009)

2.3 Valinta akatemioihin

Valinta akatemioihin tapahtuu pääosin erillisen hakemuksen kautta. Valinta perustuu akatemioiden omiin kriteereihin ja joskus lajiliiton lausuntoon. Joissain akatemioissa toisen

asteen urheiluoppilaitosten opiskelijat ovat automaattisesti myös akatemian jäseniä. Tiukimmin kriteerein urheilijoita valitsevat akatemioiden panostavat korkea-asteen opiskelijaurheilijoiden henkilökohtaiseen palveluun.

Etelä-Savon Urheiluakatemiassa olemme luoneet peruskriteeristön, jota sovelletaan akatemian rakenteen vuoksi paikkakuntakohtaisesti. Urheilijan on omassa akatemiassamme kuuluttava urheiluseuraan, oltava säännöllisessä valmennuksessa sekä harjoiteltava ja kilpailtava säännöllisesti. Valinta tehdään oppilaitoksen, urheilijan seuran / valmentajan ja akatemian yhteisellä päätöksellä.

Osa akatemioiden perii urheilijoilta lukukausimaksun, joka vaihtelee 50 – 200 euron välillä. Useimmiten maksuun sisältyy oikeus käyttää kuntien liikuntapaikkoja joko rajoitetusti arkipäivisin tai täysin vapaasti. Akatemioiden kautta järjestyvät hyvät yhteydet myös paikkakuntien lääkäri- ja fysioterapiapalveluihin. Pääpaino on kuitenkin urheilijoiden opiskeluissa ja valmentautumisessa.

Etelä-Savon Urheiluakatemiassa akatemian valmentajan vetämiin harjoituksiin osallistuvan lukio- ja ammattioppilaitosurheilijan akatemiapassin hinta on 200 euroa lukuvuodessa (lukuvuodet 2008-2009 ja 2009-2010; lukuvuonna 2010-2011 225 euroa), josta urheilijan osuus on 50 euroa (2010 75 euroa). Kunta, kuntayhtymä tai oppilaitos maksaa loput. Urheilija, jolla ei ole akatemian tarjoamaa valmennusta lunastaa 150 euron hintaisen passin, josta urheilijan osuus on A-passin tavoin 50 euroa (lukuvuonna 2010-2011 75 euroa). Kunta, kuntayhtymä tai oppilaitos maksaa loput.

Muiden kuin lukio- ja ammattioppilaitosurheilijoiden passin hinta lukuvuodelta on 75 euroa, koska niissä oppilaitokset eivät vielä osallistu passikustannuksiin. Poikkeuksena on Mikkelin ammattikorkeakoulu, jonka kanssa solmittiin puitesopimus passimaksuihin osallistumisesta keväällä 2010. Sen mukaan lukuvuodesta 2010-2011 alkaen MAMK korvaa urheiluakatemiaan valittavalta ja hyväksyttävän opiskelumäärän lukuvuosittain suorittavalta opiskelijaltaan passimaksua 40 euroa / lukuvuosi. Jos opiskelu johtaa tutkintoon asti, korvaa MAMK takautuvasti myös urheilijan tai seuran lukuvuosittain maksamat osuudet.

2.4 Valmentautuminen akatemioiden

Valmennuksen lähtökohtana on ollut, että oppilailta on mahdollisuus lajiharjoituksiin aamupäivisin keskimäärin kaksi-kolme kertaa viikossa. Urheiluakatemioiden tavoitteena on

laajentaa valmennustoimintaa korkea-asteen opiskeluihin ja yläkouluihin yhteistyössä lajijärjestöjen kanssa. Korkea-asteella opiskelevien urheilijoiden valmentautumisessa korostuu yksilöllisyys, johon toisen asteen oppilaitoksiin kehitellyt säännölliset yhteisharjoitukset eivät välttämättä ole paras ratkaisu.

Urheiluakatemiaalinjauksissa korostetaan ammattivalmennuksen merkitystä. Suomen Olympiakomitea on tukenut valmennuksen ammattimaistumista mm. palkkaamalla yhteistyössä lajiliittojen ja oppilaitosten tai urheiluseurojen kanssa ns. nuorten olympiavalmentajia. Vuoden 2008 lopulla olympiavalmentajia oli palkattu yhteensä 38, joista 29 oli sijoittunut osaksi urheiluakatemiaverkoston.

Etelä-Savon Urheiluakatemiassa oli lukuvuonna 2008-2009 yhteensä 23, lukuvuonna 2009-2010 yhteensä 26 ja lukuvuonna 2010-2011 yhteensä 30 palkattua valmentajaa, jotka valmensivat pääasiassa aamuisin 1-6 tuntia viikossa. Osa valmentajista oli ns. päätoimisia seuravalmentajia, joiden palkasta osa tuli juuri akatemiavalmennuksesta. Joukossa ei ollut yhtään olympiavalmentajaa.

2.5 Tulevaisuuden suuntaviivoja

Verkostomainen toimintamalli on tuonut uusia toimijoita mukaan urheilun kehittämiseen. Akatemit tarjoavat urheilujärjestöille mahdollisuuden organisoida huipulle tähtäävä valmennus lähelle lahjakkaiden urheilijoiden opiskelua. Skotlantilaisessa kymmeneen maahan kohdistuneessa selvityksessä suomalainen urheiluoppilaitosjärjestelmä todettiin joustavimmaksi urheilun ja opiskelujen yhdistämisessä (Radtke & Coalter 2007). Mahdollisuudet sekä urheilun ja opiskelujen tasapainoiselle yhteensovittamiselle ovat Suomessa hyvät.

Paikallisesti ja alueellisesti akatemit ovat merkinneet huippu-urheilun keskittymää, joka on mahdollistanut oppilaitoksille, kunnille, yrityksille ja urheiluseuroille uuden väylän urheilutoiminnan kehittämiseen. Monilla paikkakunnilla tarvittavat rakenteet, olosuhteet ja palvelut ovat olemassa – tarvitaan aktiivinen verkostosukkulat, joka tuo eri tahoja yhteiseen pöytään.

Suomen Olympiakomitealle urheiluakatemit tarjoavat suoran väylän huippu-urheilutoiminnan kehittämiseen paikallisella tasolla. Lahjakkuuden tunnistaminen ja kehittäminen ammattivalmennuksen johdolla ovat modernin urheilujärjestelmän keskeisiä prosesseja (Green & Oakley 2001).

2.6 Valtakunnallinen kehittämissuunnitelma

Suomen Olympiakomitean hallitus hyväksyi Urheiluakatemioiden valtakunnallisen kehittämissuunnitelman kokouksessaan joulukuussa 2009. Urheiluakatemioiden valtakunnallisella kehittämissuunnitelmalla 2010–2013 on kaksi tarkoitusta. Ensimmäiseksi suunnitelmassa linjataan niitä toimenpiteitä, joiden avulla urheiluakatemit vahvistavat omaa identiteettiään ja asemaansa paikallisesti. Toiseksi pyritään kehittämään valtakunnallista urheiluakatemieverkostoa, joka on tärkeä osa suomalaista huippu-urheilujärjestelmää.

Kehittämissuunnitelmassa on listattu kymmenen tärkeintä kehittämiskohdetta: 1) urheiluakatemioiden valtakunnallinen koordinointi, 2) urheiluakatemioiden profiloituminen, 3) urheiluakatemioiden hallinto ja toimintaedellytykset, 4) lajiliittojen ja urheiluakatemioiden yhteistyö, 5) yläkouluyhteistyö, 6) urheilun ja opiskelun yhdistäminen toisella asteella, 7) urheilun ja opiskelun yhdistäminen toisella asteella, 8) tukipalvelut, 9) valmentautumisolosuhteet ja 10) viestintä.

3 Etelä-Savon Urheiluakatemia toiminta

Etelä-Savon Urheiluakatemia toimii 31.7.2011 asti ESR-rahoituksella. Oma varainhankinta saatiin täyteen tammikuussa 2010, joten sen jälkeen solmittiin mukana olevien kaupunkien, kuntien, kuntayhtymien, Etelä-Savon Koulutus Oy:n ja yritys yhteistyökumppanien kanssa kahden lukuvuoden pituisia yhteistyösopimuksia, jotka maksetaan akatemialle vasta hankeajan päätyttyä 1.8.2011 jälkeen. Niillä rahoilla päästään akatemian toimintaa jatkamaan joka tapauksessa luontevasti. Kyseisiä varoja voidaan myös käyttää peruspääomana perustettaessa suunnitteilla olevaa säätiötä, joka vastaisi toiminnasta hankeajan päätyttyä. Toiminta on kasvanut ja siinä mukana oleva urheilija-aines on tasoltaan jatkuvasti parantunut hankeajan kolmena lukuvuonna. (Liite 2., Liite 3., Liite 4. ja Liite 5.)

Akatemiatoiminnan pysyvässä jalkauttamisessa on markkinoinnilla tärkeä osuus. Seuraavissa kohdissa käydään läpi markkinoinnin tärkeimmät osa-alueet sekä niiden toteuttaminen käytännössä.

3.1 Markkinoinnin päätösmuuttujien kautta tapahtuva analysointi

Akatemiatoimintaa tuotteena voi lähestyä tärkeimpien ja klassisimpien markkinoinnin päätösmuuttujien, P. Kotlerin kehittämän 4P-mallin kirjainten kautta: product (tuote), pricing (hinnoittelu), placement (tuotteiden saatavuus, jakelu) ja promotion (markkinointiviestintä).

Usein samassa yhteydessä mainitaan myös em. 4P-mallin pohjalta D. Cowellin kehittämät kolme P-kirjainta lisää. Näitä ovat people (ihmiset, jotka tekevät myyntiä), process (palveluprosessi, jolla varmistetaan, että tuote tyydyttää asiakkaita) ja physical evidence (tuotteen olemus, haluttavuus).

Neljän tärkeimmän markkinoinnin päätösmuuttujan hyödyntäminen Etelä-Savon Urheiluakatemiatoiminnassa tapahtuu seuraavasti:

1) Product (tuote)

Kaikkiin maakunnan kuntiin on rakennettu yleinen akatemiamalli, jossa urheilijapassien hinnat ja sisällöt ovat jokaisella paikkakunnalla samat lukuvuosina 2008-2009 ja 2009-2010:

A-passi lukiolaisille ja ammattioppilaitosurheilijoille on 200 e / lukuvuosi (2010-2011 225 e), josta urheilijan omavastuu on 50 e (75 e) ja kunnan / kuntayhtymän 150 e (sisältää akatemian palkkaaman valmentajan valmennuksen sekä muut oheisedut, kuten ilmaiset harjoittelupaikat, lääkäripalvelut, koulutustilaisuudet, edut hierontoihin ja fysioterapiaan jne.).

B-passi lukiolaisille ja ammattioppilaitosurheilijoille on 150 e / lukuvuosi, josta urheilijan omavastuu on 50 e ja kunnan / kuntayhtymän 100 e (ei sisällä akatemian palkkaaman valmentajan valmennusta, mutta mahdollisuuden harjoitella samoina ajankohtina sekä muut samat oheisedut, kuten ilmaiset harjoittelupaikat, lääkäripalvelut, koulutustilaisuudet, edut hierontoihin ja fysioterapiaan jne.).

Passi muiden oppilaitosten opiskelijoille on 75 e / lukuvuosi ja se sisältää A- tai B-passin edut. Hinta on siksi edullisempi, että oppilaitokset (kuten ammattikorkeakoulu) eivät vielä osallistu passimaksuihin. Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa on kuitenkin neuvoteltu sopimus, jonka perusteella myös se osallistuu kuntien ja kuntayhtymien tavoin opiskelijoiden passimaksukustannuksiin. Tuote eli akatemiapassi on perusrakenteeltaan kaikkialla sama, mutta paikalliset lähtökohdat ja perinteet otetaan etenkin vielä tässä vaiheessa huomioon. Akatemiaurheilijoiden tason määrittelemisenkin tapahtuu vielä tietyiltä osin paikkakunta- ja lajikohtaisesti; tosin peruseriaate on kaikkialla sama: urheilijan täytyy täyttää tietyt kriteerit, kuten kuulua urheiluseuraan sekä harjoitella ja kilpailla aktiivisesti.

Akatemia ja sen tuomat palvelut ja edut, on aivan uusi asia koko maakunnassa. Se markkinoidaan ja lanseerataan siten, että siitä tulee mahdollisimman kiinnostava urheilijoille, valmentajille, seuroille, kunnille ja oppilaitoksille sekä sitä kautta koko maakunnalle.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: Tuote on onnistunut, siihen sisältyviä palveluja lisätään hankeajan aikana pikku hiljaa, mutta harkitusti. Tuotteen on oltava jokaiselle haluttu ja siitä pystytään tekemään sellainen laadukkaalla sisällöllä sekä edullisella hinnalla, jota voidaan korottaa hankeajan jälkeen. Se on tärkeä asia nyt ja jatkossa.

Passin hyödyt ovat moninaiset. Noin 90 prosenttia akatemiassa olevista urheilijoista kuuluu lajeihin, jossa tarjotaan akatemian palkkaaman valmentajan ohjausta. Se on suurin konkreettinen passin mukanaan tuoma lisäarvo. Muita lisäarvoja ovat oppilaitosten kanssa yhteistyössä avattu mahdollisuus opiskelun ja urheiluharjoittelun saumattomaan yhdistämiseen, yhteisarvoltaan n. 70 euron suuruiset Tanhuvaaran Urheiluopiston kaksi kertaa lukuvuodessa toteuttamat lajikohtaiset testaukset, tiettyjen ilmaisten harjoittelupaikkojen käyttöoikeus, nopea pääsy sopimuslääkäriasemalla vastaanotolle, edut fysioterapia- ja hierontapalveluissa sekä kahdesti lukuvuodessa järjestettävät asiantuntijaluennot.

Kaikki akatemiassa olevat urheilijat voivat myös lukea akatemiaharjoittelunsa edukseen opinnoissaan edustamastaan oppilaitoksesta riippumatta. Akatemian harjoituksissa läsnäolo kontrolloidaan joko akatemiavalmentajan toimesta tai sitten yhdessä akatemian, oppilaitoksen ja urheilijan keskenään sopimalla tavalla esim. allekirjoituksella varmistettujen harjoituspäiväkirjamerkintöjen kautta. Näiden perusteella opiskelijat saavat kerättyä ns. vapaavalintaisia opintoja.

2) Pricing (hinnoittelu)

Hinnoittelu on urheilijalle saatuihin palveluihin nähden erittäin edullinen. Esimerkiksi toiminnaltaan vastaavanlaisessa Etelä-Pohjanmaan urheiluakatemiassa opiskelijan omavastuu lukuvuodesta on 200 euroa.

Hinta pidetään hankkeen (päättyy 31.7.2011) ajan alhaisena kahdesta syystä johtuen: 1) saadaan markkinoitua asia tavoitettavaksi kaikille potentiaalisille maakunnassa opiskeleville kilpaurheilijoille, 2) hankkeen oma varainhankinta on täynnä, joten kaikki ”ylimääräiset” rahat olisivat pois hankkeen tulorahoituksesta.

Kunnille ja kuntayhtymille hinta / opiskelija on myös hankkeen ajan erittäin edullinen, samoista syistä johtuen. Ne maksavat urheilijakohtaista rahaa 100-150 euroa, mikä on vähemmän kuin laskennallisena pohjana oleva ulkoa ostetun kurssin hinta / opiskelija. Mainitulla tavalla istutetaan akatemiaideologia ja sen mukanaan tuomat monet edut hankeaikana eri kuntiin ja oppilaitoksiin.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: Hinnoittelu ei ole kenellekään liian kallis, minkä avulla uusi tuote ”ajetaan sisään” kahden-kolmen vuoden kuluessa. Kun kaikki tuntevat tuotteen ennen hankeajan päättymistä, hintaa voidaan perustellusti nostaa. Hinnan ja laadun suhde jatkossakin on toki aivan ratkaiseva.

Akatemiaurheilijan sekä kuntien ja kuntayhtymien on selkeästi koettava, että tuote on hintansa väärti. On todennäköisesti järkevää nostaa passin hinta hankeajan päätyttyä heti ns. markkinahintana tietylle tasolle. Pikku hiljaa nostamisessa piilee tiettyjä vaaroja.

3) Placement (tuotteiden saatavuus, jakelu)

Akatemiatoiminnan sapluuna on sellainen, että siihen voivat osallistua kaikki kunnat, joissa on lukio tai ammattioppilaitos. Akatemiapassin palvelut on räätälöity yleistä peruslinjaa noudattaen paikkakunta-, laji- ja oppilaitoskohtaisiksi.

Akatemiaan pääsevät sellaistenkin lajien urheilijat, jotka eivät ole akatemiavalmentajien vetämissä lajeissa (ns. B-passi). He voivat myös halutessaan osallistua akatemian lajivalmentajien vetämiin harjoituksiin, esimerkiksi suunnistaja voi mennä yleisurheiluharjoituksiin jne. Näin tapahtuukin monilla paikkakunnilla. Lisäksi muutamassa kunnassa akatemiavalmentaja vetää yleistaitoharjoituksia kaikille kunnan akatemiaurheilijoille lajista riippumatta.

Akatemiaurheilijat valitaan pääsääntöisesti ennen lukuvuoden alkua yhdessä seurojen, valmentajien ja oppilaitosten kanssa. Mukaan voi tulla kuitenkin joustavasti kesken lukuvuodenkin, jos kaikki em. tahot niin katsovat. Tällaisia tapauksia ovat esimerkiksi tammikuussa opintonsa aloittavat ammattikorkeakoulun opiskelijat tai kesken lukuvuoden muualta muuttavat urheilijat.

Toisaalta akatemiasta voi pudota nopeasti poisikin, elleivät opiskelu ja / tai urheilu jostain syystä suju. Tämän kohdan onnistumista kuvaa se, että mukana on nyt jo 11 kuntaa eikä maakunnan kuntien joukosta enää puutu kuin pari.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: Saatavuus on erittäin hyvä. Akatemiaan soveltuvien urheilijoiden ei tarvitse odottaa pitkään päästäkseen tositoimiin. Jatkossakin toimintatapa on pidettävä mahdollisimman joustavana. Tulevaisuudessa kannattaa tutkia etävalmennuksen mahdollisuuksia. Tällaisessa tilanteessa toisella paikkakunnalla oleva akatemiavalmentaja voisi antaa toisella paikkakunnalla asuvalle akatemiaurheilijalle pätevää ohjausta, jos kyseisessä lajissa ei ole akatemian tarjoamaa valmennusta urheilijan omalla paikkakunnalla. Tässä ovat oivana apuna nykytekniikan mahdollistamat välineet, kuten internet, sähköpostit, virtuaaliyhteisöt, sähköiset harjoituspäiväkirjat, videot, dvd:t jne. Mikäli kyseinen etävalmennuksen toimintamalli saataisiin käytäntöön, tehostuisi tiettyjen lajien urheilijoiden valmennus selkeästi. Samalla se ohjaisi toimintamallina kyseisiä lajeja ajattelemaan

entistä enemmän maakunnallisesti ja alueellisesti, mikä toisi mukanaan useita muitakin synergiaetuja.

4) Promotion (markkinointiviestintä)

Markkinointiviestintää toteutetaan oppilaitosten omilla nettisivuilla, urheiluseurojen omilla nettisivuilla, akatemian omilla nettisivuilla, kuntien omilla nettisivuilla, oppilaitosten ja urheiluseurojen tilaisuuksissa, oppilaitosten vanhempainilloissa, olympiakomitean ja lajiliittojen tilaisuuksissa, tiedotustilaisuuksissa, joita järjestetään yhteisesti maakuntatasolla sekä paikkakunnittain eri akatemiaan liittyvistä aihealueista, akatemian toiminnanjohtajan suorana markkinointiviestintänä ja maakunnan ja sitä ympäröivän alueen tiedotusvälineissä.

Markkinointiviestintä toimii sekä maakunnan alueella että alueen ulkopuolella. Sen tavoitteena on tavoittaa sellaiset akatemialle potentiaaliset opiskelevat urheilijat, jotka voisivat muuttaa Etelä-Savon maakunnan alueelle.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: Markkinointiviestintä on toiminut etenkin omassa maakunnassa hyvin, mitä kuvaa mukana olevien kuntien, oppilaitosten ja urheilijoiden määrä. Sen suhteen ei ole tarvetta tehdä nopeasti mitään mullistavaa. Sen sijaan on kehitettävä maakunnan ulkopuolelle suuntautuvaa markkinointiviestintää yhdessä seurojen, lajiliittojen, kuntien ja oppilaitosten kanssa. Toisaalta senkään suhteen ei ole juuri nyt tarve tehdä hirveästi töitä, koska akatemialle haetaan lopullista toimintamuotoa ja -laajuutta sekä valmennuslajeja vielä lukuvuoden 2009-2010 ja seuraavan lukuvuoden ajan. Lisäksi urheilijamäärä on jo aika lailla maksimissaan, joten enemmän viestinnällistäkin terää on syytä suunnata paranevan laadun suuntaan.

Erityisesti on onnistuttu yhteistyössä tiedotusvälineiden kanssa. Akatemian toiminnanjohtajan oma työhistoria maakuntalehden / maakuntalehtien urheilutoimituksen esimiehenä sekä kahden valtakunnallisen liikuntajärjestön (Suomen Lentopalloliitto ry ja Suomen Kuntoliikuntaliitto ry) viestintäryhmien puheenjohtajana on mahdollistanut sen, että akatemia on pystynyt palvelemaan mediaa onnistuneilla ja monipuolisilla uutis- ja reportaasivinkeillä. Erilaisia juttuja on akatemian toiminta-aikana julkaistu lukuisissa päivä- ja viikkolehdistä kymmenittäin. Samoin alue- ja paikallisradiossa sekä television alueuutisissa on akatemiasta ollut useita uutislähetyksiä.

Tällä kaikella on erittäin suuri markkinointiviestinnällinen merkitys. Kun asiat saadaan välitettyä tiedotusvälineissä uutisluonteisesti, on tartuntapinta asiakkaisiin usein selkeästi

tavanomaista ilmoitusta parempi. Myös taloudelliset panostukset ovat aivan eri mittaluokassa kuin hankkimalla ns. maksullisia ilmoituksia.

On ollut myös akatemian imagon kannalta äärimmäisen tärkeää näkyä eri tavoin ja eri perspektiivistä kaikkien maakunnan ihmisten silmien edessä. Laajan mediajulkisuuden avulla on akatemiatoimintaa päästy tekemään sen eri puitteissa tutuksi maakunta- ja kuntatason päättäjille, oppilaitoksille, urheilijoille, valmentajille, seuraihmiselle, nuorten vanhemmille jne. Kun julkisuus on nyt suuri, on hyvä siirtyä seuraavalle askelmalle. Voidaan alkaa priorisoida urheilijoiden tasoa, mahdollisesti lajeja jne. Voidaan alkaa myös miettiä, löytyisikö mahdollisuutta jakaa urheiluakatemiatoimintaamme maakunnan sisällä esimerkiksi "ammattiakatemiaksi", "harrastaja-akatemiaksi", "liikunta-akatemiaksi" ja "hyvinvointiakatemiaksi". Niihin valikoituminen tapahtuisi nuoren suuntautuneisuuden perusteella, mutta niistä kaikille olisi oma yhteiskunnallisesti tärkeä roolinsa.

Kolme "pikku-P:n" hyödyntäminen Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnassa:

1) People (ihmiset, jotka tekevät myyntiä)

Akatemiassa on palkattuna yksi päätoiminen työntekijä, toiminnanjohtaja. Sen takia on tärkeää, että toiminnanjohtaja pystyy "siirtämään" myyntityön tekemistä valmentajille, seuroille, oppilaitoksille, kunnille jne.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: On erittäin haasteellista vähäisistä resursseista johtuen. "Viidakkorumputoiminnassa" on onnistuttu. Samoin toiminnanjohtajan työhistoria ja läheiset suhteet maakunnan tiedotusvälineisiin auttavat nyt ja jatkossa.

On myös onnistuttu markkinoimaan akatemian perusidea eli profiloimaan sitä kuntien, oppilaitosten, urheilijoiden, valmentajien ja urheiluseurojen toiminnan apu- ja tukivälineeksi. Tällaisella toiminnalla pyritään saamaan mahdollisimman moni ihmisen kokemaan itsensäkin "akatemiaalaiseksi", jollakin tavalla akatemian suureen kokonaisuuteen liittyväksi omalla tavallaan tärkeäksi osaksi.

2) Process (palveluprosessi, jolla varmistetaan, että tuote tyydyttää asiakkaita)

Säännöllinen yhteydenpito kuntiin, oppilaitoksiin, urheilijoihin, valmentajiin, yhteistyökumppaneihin jne. varmistaa, ettei "kenkiin tule kiviä" ja että mahdolliset

ongelmakohdat voidaan oikaista mahdollisimman nopeasti. Samalla kaikkia osapuolia sitoutetaan yhteiseen kehitysohjelmaan.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: Vaatii sinnikkyyttä jaksaa pitää normaalin rutiinotoiminnan ohella tarpeeksi yhteyksiä näinkin laajassa toimintaympäristössä. Tämä on kuitenkin erittäin tärkeä osa-alue kokonaisuuden kannalta ja on äärimmäisen oleellista panostaa siihen vahvasti jatkossakin. On myös erittäin tärkeää kuunnella asiakaspalautetta hyvässä ja pahassa. Kaikkeen ei ole syytä reagoida minkäänlaisilla käytännön toimenpiteillä, mutta etenkin useampia samankaltaisia palautteita kannattaa arvostaa; olivat ne sitten positiivisia tai kehittämisehdotuksia sisältäviä. Tälläkin tavalla osoittamalla kiinnostusta asiakkaitaan kohtaan voidaan varmistaa omalla tavallaan se, että palveluprosessi tyydyttää.

3) Physical evidence (tuotteen olemus, haluttavuus)

Akatemiaurheilijat ja lajit/valmentajat valitaan lukuvuosittain. Lajivalinnat eri paikkakunnilla ja maakunta kokonaisuutena huomioiden perustuvat siihen, kuinka yhteistyö lajien, valmentajien, akatemian, oppilaitosten ja kuntien välillä kokonaisuudessaan toimii. Koska akatemia tuo lisäarvoa kaikille, voidaan ikään kuin positiivisesti ilmaista kilpailuttaa seuroja ja lajeja keskenään. Se nostaa samalla tasorimaa itsestään.

Arvio nykytilanteesta lukuvuosien 2008-2009 ja 2009-2010 perusteella: Nykyinen olemus, haluttavuus on hyvä. Tulee kuitenkin aika, vuoden tai parin kuluttua, jolloin tarvitaan uusia toimenpiteitä. Paras tapa pitää haluttavuutta yllä on kuitenkin se, että tulokset joka sektorilla ovat kohenevia.

Tuote on jo kahden ensimmäisen lukuvuoden (2008-2009 ja 2009-2010) aikana räätälöity hieman erilaiseksi kaupunkipaikkakunnille (Mikkeli, Savonlinna, Pieksämäki) ja pienempiin kuntiin. Lukuvuonna 2008-2009 akatemiassa oli 23 palkattua valmentajaa, joista 20 toimi mainituissa kolmessa kaupungissa ja kolme pienemmissä kunnissa, kaksi Juvalla ja yksi Kangasniemellä. Lukuvuonna 2009-2010 akatemian palkkaamia valmentajia oli 26, joista 22 työskenteli kaupungeissa ja neljä pienemmissä kunnissa; kaksi Juvalla, yksi Mäntyharjussa ja yksi Ristiinassa. Lukuvuonna 2010-2011 akatemiassa toimi 30 palkattua valmentajaa, joista 23 työskenteli kaupungeissa ja seitsemän pienemmissä kunnissa: kaksi Juvalla, kaksi Joroisissa, yksi Mäntyharjussa, yksi Rantasalmella ja yksi Kangasniemellä.

Kaupungeissa valmentajat valitaan niihin lajeihin, joissa harjoitusryhmän taso ja urheilijoiden määrä ovat yhdessä arvioiden "parhaat". Samoin otetaan huomioon kunkin lajin taso maakunnan kokonaisuus arvioiden eli voidaanko sitä kautta ajatella syntyvän myös lisäarvoa Etelä-Savon sisäiseen yhteistyöhön. Lisäksi saatavilla olevat valmentajaresurssit kuhunkin lajiin vaikuttavat valintoihin. Pienempien kuntien valmentajapalkkauksen määrää arvioidaan maakunnan kokonaisuuteen peilaten, mutta pyrkimyksenä on jatkossakin etsiä kaupunkipaikkakuntien ulkopuolelta tiettyjä helmiä. Niitä ovat olleet lukuvuonna 2009-2010 Juvalla pesäpallo, hiihto ja yleisvalmennus, Mäntyharjussa lentopallo ja Ristiinassa ns. yleisvalmennus sekä lukuvuonna 2010-2011 Juvalla pesäpallo ja hiihto, Joroisissa salibandy ja yleisvalmennus, Mäntyharjussa lentopallo, Rantasalmella yleisvalmennus ja Kangasniemellä yleisvalmennus. Urheiluakatemiaan voi tulla ns. A- tai B-passilla. Niiden ero on selvitetty aiemmin 3.1 kohdassa Product (tuote).

3.2 Palvelujen perusominaisuudet jaoteltuna

Palvelut ovat käyttäjille tärkein mittari. Palvelujen perusominaisuudet Grönroosin (1987, 43-44) mukaan jaoteltuna ovat Etelä-Savon Urheiluakatemiassa seuraavat:

1) Palvelut ovat aineettomia tai näkymättömiä

On rakennettu kokonaisuus, Etelä-Savon Urheiluakatemia, jota ilman ei olisi minkäänlaisia palveluja yhdessäkään kunnassa (nyt niitä on 11:ssä), oppilaitoksessa (24) tai urheiluseuroissa (kymmeniä...), joihin akatemiaurheilijat kuuluvat. Koko organisaatio on siis ns. aineeton tai paremminkin ehkä näkymätön palvelu, joka mahdollistaa kaikkien sen tarjoamien palvelujen tuottamisen. Urheiluakatemian aineettoman ja näkymättömän palvelun tuottamiseen on ollut pakko käyttää runsaasti aikaa ja vaivaa. Ilman koko ajan toimintaansa ja paikkaansa vakiinnuttavaa toimintamallia ei olisi minkäänlaisia palvelujakaan.

2) Palvelut tuotetaan ja kulutetaan samanaikaisesti

Tyypillisimmillään tuotettu ja samanaikaisesti kulutettu palvelu akatemiassa on akatemiavalmentajan johtama harjoitustilaisuus. Akatemian 400:stä urheilijasta noin 75 prosenttia edustaa lajeja, joissa toimii akatemian palkkaama valmentaja. Kun harjoitustapahtuma on päällä, tapahtuvat tuottaminen ja kulutus yhtä aikaa. Akatemiaurheilijoilla on omassa akatemiapassissaan tiettyjä lisäetuja, joita he voivat hyödyntää. Tällaisia ovat esim. mahdollisuudet harjoitella omalla ajalla tietyillä harjoituspaikoilla veloituksetta (uimahallit, kuntosalit jne.) sekä terveyspalveluiden, fysioterapian, hierontojen

jne. ”ostaminen” alennetuilla hinnoilla. Tällaistenkin palvelujen tuotto ja kulutus tapahtuvat yhtäaikaaisesti samalla tavalla kuin aikaisemmin kohdassa 2. kuvatussa harjoitustapahtumassa.

3) Palvelut ovat toimintoja

Akatemian tyypillisimmät palvelut yksittäisille urheilijoille ovat nimenomaan toimintoja. Valmentajan vetämä/johtama harjoitustapahtuma on toiminto. Urheilijan omalla ajalla akatemian mahdollistamassa ilmaisessa harjoitusympäristössä (uimahalli, kuntosali) tekemä harjoitustapahtuma on samalla tavalla toiminto. Lista voidaan lisätä kohdassa 2) mainitut akatemiaurheilijan akatemiapassinsa kautta edullisesti saamat hieronta- ja fysioterapiapalvelut sekä ilmaiset akatemian järjestämät asiantuntijaluennot, joita järjestetään kaupunkipaikkakunnillamme (Mikkeli, Savonlinna, Pieksämäki) kullakin kaksi kertaa lukuvuodessa, kerran syys- ja kerran kevätlukukaudella.

Kunta- ja oppilaitostasolla voidaan tarkastella asiaa toisesta lähtökohdasta. Niille akatemiakokonaisuus tarjoaa tukun toimintoja (koko toiminnan koordinointi, harjoitustapahtumien järjestäminen, valmentajien palkkaaminen, urheilijoiden ja valmentajien oheispalveluiden organisointi, akatemiajoukkueiden kasaaminen ja toiminnan järjestäminen jne.), joihin niiden asukkaat ja opiskelijat osallistuvat. Yksittäiset toiminnot koordinoituvat likimain täysin urheiluakatemian toimesta ja voidaan ajatella, että kunnat ja oppilaitokset saavat sitä kautta hyödykseen ikään kuin yhden suuren palvelutoimintokokonaisuuden, joka koostuu useista yksittäisistä erilaisista palveluista kunkin mukana olevan yksilön kohdalla.

Lisäominaisuuksia (Grönroos 1981, 44 - 45):

1) Palveluja ei voi varastoida

Tyypillinen akatemiapalvelu, esim. yhteen johdettuun harjoitustapahtumaan osallistuminen, ei ole varastoitavissa. Se kestää aikansa ja siitä mukana ollut urheilija saa tietyn hyödyn, jonka määrä koostuu tiettyjen osatekijöiden summasta. Osatekijöitä ovat mm. valmentajan osuus, oma aktiivisuus, puitteet ja muut ulkoiset tekijät sekä valmentajan ja valmennettavan vireys.

Laajemmin katsoen myös yksi akatemialukuvuosi on palvelu, jota ei voi varastoida. Sen hyödyt (opiskelun ja urheilun yhteen sovittaminen, akatemiapassin palvelut jne.) voi kokea päivä- ja kuukausitasolla, mutta niitä ei voi konkreettisesti ja näkyvästi varastoida mihinkään. Tietysti voisi ajatella niin, että ne varastoituvat fyysisesti ja henkisesti yksilöön itseensä siten, että taso jatkaa opintoja ja urheilemista on korkeammalla kuin esimerkiksi ennen akatemialukuvuotta.

2) Palvelut ovat heterogeenisiä, vaikeita vakioida

Yksittäinen harjoitustapahtuma ei koskaan ole täysin vakioitavissa tai kopioitavissa. Siihen vaikuttavat sisällöt, ulkoiset ja usein jollakin tavoin muuttuvat puitteet, harjoituksiin osallistuvien urheilijoiden lukumäärä ja vireystaso yms.

Akatemiaurheilijoiden saamat muut palveluedut voivat olla enemmän tai vähemmän heterogeenisiä. Toki esim. jokin fysioterapiaan liittyvä hoito on usein kerrasta toiseen varsin samanlainen, jos jotain kyseistä hoitoa on määrätty vaikkapa otettavaksi kymmenen kertaa. Näiltä osin skaala voi olla varsin laaja.

3) Palvelun ostajan ja myyjän välille syntyy vuorovaikutusta

Vuorovaikutusta syntyy kahdella tavalla: urheiluakatemian sekä kuntien, kuntayhtymien, oppilaitosten, (akatemia)valmentajien, urheiluseurojen ja yritys yhteistyökumppanien välille sekä urheiluakatemian ja yksittäisten urheilijoiden tai (akatemia)valmentajien välille.

Kunta-, kuntayhtymä-, oppilaitos-, valmentaja-, urheiluseura- ja yritys yhteistyökumppanitasolla toimimme suurempien kokonaisuuksien tasolla. Puhumme virallisestikin ikään kuin paketeista, jotka kestävät yhden tai useamman akatemialukuvuoden ja mitä kaikkea ne pitävät sisällään.

Yksittäisten urheilijoiden ja valmentajien kohdalla on kyse useimmiten yksittäisistä, pienemmistä vuorovaikutusasioista. Sellaisia voivat olla vaikkapa yksittäisen harjoituksen jokin yksityiskohta, sairastuminen tai loukkaantuminen jne.

4) Palvelun osto ei tuo mukanaan omistusoikeutta

Akatemiaurheilija voi osallistua akatemiavalmentajan vetämään harjoitukseen ja hyödyntää muita akatemian antamia oheispalveluita, kuten ilmaisia harjoituspaikkoja, alennuksia hierontoihin ja fysioterapiaan jne., mutta hän ei voi koskaan millään tavalla tulla palvelujen omistajaksi. Hän saa ikään kuin vuokra- tai käyttöoikeuden em. palveluihin yhdeksi akatemialukuvuodeksi, joka alkaa tiettyinä ja määrättyinä päivinä ja loppuu samalla tavalla.

5) Palvelun ostaja sitoutuu usein palvelun myyjään, jolloin kuluttajalla ei ole täyttä vapautta käyttää haluamaansa palvelua

Akatemian palkkaamien valmentajien vetämät harjoitukset ovat aina tiettyinä määrättyinä ajankohtina, joten urheilijat itse eivät voi valita aikaa ja paikkaa ko. tapahtumille. Samoin akatemiapasseihin sisältyvät edut on määritelty esim. alennusten ja käyttöajankohtien osalta sekä käyttöpaikkojen osalta.

3.3 Karikatyyri demografisin keinoin

Tyypillinen akatemiaurheilija on iältään 16-19-vuotias ja opiskelee Etelä-Savon maakunnan alueella joko lukiossa tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Tällä hetkellä heitä (lukiossa tai ammattioppilaitoksessa opiskelevia) on 373, kun akatemia on yhteensä 410 urheilijaa (lukuvuosi 2009-2010).

Jatkossakin akatemian urheilijat tulevat pääosin em. oppilaitoksista, koska korkeamman asteen opiskelupaikkoja on maakunnassa vähän. Lisäksi akatemia on profiloitumassa Olympiakomitean toimestakin ns. kasvattaja-akatemiaksi. Valtaosa urheilijoista edustaa joukkuelajeja. Yksilölajin urheilijoita on 103/410 ja joukkuelajin 307/410. Kyseisistä lukio- / ammattioppilaitosurheilijoista yksilölajin urheilijoita on 80/373 ja joukkuelajin urheilijoita 293/373. Tiedot ovat lukuvuodelta 2009-2010.

Lukio- ja ammattioppilaitosurheilijoista suurin osa tulee jatkossakin maakunnan sisältä. Akatemiatoiminnalla pyritään kuitenkin rekrytoimaan myös uusia opiskelijoita/urheilijoita muualtakin päin maata. Ko. toiminnassa on jo onnistuttu mm. lentopallossa, jääkiekossa ja ammunnessa. Akatemiapassin (50 e / lukuvuosi) omavastuun maksaminen ei ole tuottanut kenellekään hankaluuksia. Muutamassa tapauksessa vanhemmat / huoltaja ovat pyytäneet hieman pidennettyä maksuaikaa.

Akatemiatoimintaa oli maakunnassa lukuvuonna 2009-2010 yhteensä 12 lukiossa ja neljässä eri ammattioppilaitosyksikössä. Toimintamalli on saatu istutettua niihin hyvin yhdessä kuntien, kuntayhtymien ja oppilaitosten kanssa. Siksi kontaktit ja markkinointi hoituvat luontevasti oppilaitoksissa olevien yhdyshenkilöiden (rehtori, apulaisrehtori, opo, liikunnanopettajat) avulla. Markkinointia ja kontaktointia tehdään kuitenkin kahdelta suunnalta, sillä kohteina ovat myös urheiluseurat ja niissä toimivat (akatemia)valmentajat. Lisäksi akatemiassa jo oleville urheilijoille toimitetaan säännöllisesti viestejä sähköpostitse, tekstiviestein jne. Heiltä pyydetään myös kirjallista palautetta lukuvuosittain.

Yläasteiden 9. luokilla oleville ja akatemiaan tulossa oleville urheilijoille suunnataan markkinointia ja viestintää oppilaitosten sisällä ja niissä etenkin vanhempainiltojen ja opinto-ohjaajien kautta. Akatemiaan voi liittyä siirtyessään yläasteelta eteenpäin, mutta hankeajan päätyttyä lukuvuonna 2011-2012 jo yläasteeltakin. Lukuvuonna 2010-2011 eri kunnissa toteutetaan kuntakohtaisesti "ylästepilotteja".

Kun akatemiatoiminta oli pyörimässä toista lukuvuotta, itse toiminta alkoi markkinoida itse itseään. Mukana olevissa lajeissa urheilijat ja valmentajat ovat vieneet tietoa akatemiasta seuraan muille nuoremmille urheilijoille ja valmentajille. Se palvelee taas toteutumista em. tavoitteessa, jonka mukaan yläasteet (tai nykyisin yläkoulut) otetaan mukaan toimintaan lukuvuonna 2011-2012. Sitä ennen sitä ei ESR-hankkeen määräysten mukaan saa tehdä.

Maakuntaa koettelee väestökato, joka näkyy myös pienenevinä ikäluokkina. Lukiot etenkin pienissä kunnissa kamppailevat oikeutuksestaan. Maakunnassa onneksi lukioissa ja ammattioppilaitoksissa opiskelijoita, urheileviakin opiskelijoita, vielä riittää. Niissä ovat suurimmat massat ja asiakaspotentiaalit – myös urheilullisesti. Tällä tavalla pyritään saamaan mahdollisimman monta nuorta jatkamaan kilpaurheilemistaan; ja nimenomaan oman maakunnan alueella.

Tässä piilee myös yksi valtti saada kunnat ja oppilaitokset jatkossakin toimimaan akatemiayhteistyönä. Jo nyt yhteistyöstä on useita onnistuneita esimerkkejä, sillä esimerkiksi Mäntyharjun ja Ristiinan lukioissa on urheilun vuoksi muualle lähdössä olleita urheilijoita jäänyt kotipaikkakunnalleen akatemiatoiminnan käynnistymisen ansiosta. Se taas tuo kunnalle sekä taloudellisia että henkisiä etuja.

Tarkoituksena on myös ohjata nuoria kilpaurheilijoita pohtimaan entistä aktiivisemmin jatko-opiskelupaikan hankkimista Etelä-Savon tosin varsin vähäisestä tarjonnasta. Tässä suhteessa tärkein yhteistyökumppani akatemialle on Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä toimiva Mikkelin ammattikorkeakoulu.

3.4 Ydinviesti

Nuorelle urheilijalle, ja hänen vanhemmilleen, on pystyttävä kertomaan ja todentamaan kerrottu uskottavasti, että tietyissä lajeissa Etelä-Savon Urheiluakatemia tarjoaa riittävän tasokkaat mahdollisuudet kehittyä urheilijana sekä opiskella täysipainoisesti. Viestin avulla on

pystyttävä levittämään myös innostusta kuntiin, kuntayhtymiin, oppilaitoksiin ja urheiluseurakenttään; niin valmentajiin kuin muihinkin seuratoimihenkilöihin.

4 Tutkimus Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnasta

4.1 Toimintatutkimus

Toimintatutkimus on pääosin laadullisen tutkimuksen suuntaus, jolla pyritään kehittämään kohteena olevaa organisaatiota sen toimintatapoihin vaikuttamisen kautta. Toimintatutkimuksessa on keskeistä vaikuttamisen pyrkimys ja toisaalta tutkijan osallistuminen toimintaan ja mukanaolo organisaation arkipäivässä. Taustaltaan toimintatutkimus on yhteiskunta- ja suunnittelutieteellistä, mutta sitä sovelletaan laajalti myös kasvatustieteellisissä yhteyksissä.

Toimintatutkimuksessa yhdistyy kohteen analyysi ja siihen vaikuttaminen. Stephen Kemmis ja Mervyn Wilkinson (1998) kuvaavat tätä tunnetulla, paradoksaaliselta kuulostavalla lausumallaan, jonka mukaan todellisuutta muutetaan, jotta sitä voitaisiin tutkia ja todellisuutta tutkitaan, jotta sitä voitaisiin muuttaa.

Toimintatutkimuksessa ei ole olemassa mitään ehdottomasti oikeaa tai väärää tietä. Se on jatkuvassa muutoksessa, minkä tähden sitä on myös vaikea kuvata. (Törrösen & Vornanen; Aaltola & Syrjälä 1999, 17.) Tärkeänä pidetään sitä, että tutkija tiedostaa oman lähestymistapansa ja siihen liittyvät piirteet.

Arja Kuula (1999, 218) on kuvannut Törrösen ja Vornasen mukaan toimintatutkimuksen tutkimusprosessia:

- Tutkittavat ovat aktiivisia osallistujia muutos- ja tutkimusprosesseissa.
- Tutkijan ja tutkittavien suhteen perustana on yhteistyö ja yhteinen osallistuminen.
- Toimintatutkimus suuntautuu käytäntöön ja se on ongelmakeskeistä.
- Tutkimusprosessi on syklinen: ensin valitaan päämäärät, sitten tutkitaan ja kokeillaan käytännön mahdollisuuksia edetä päämääriin. Tämän jälkeen taas arvioidaan ensiaskelia ja muotoillaan ja tarkennetaan päämääriä, tehdään käytännön kokeiluja, arvioidaan näitä jne. Tutkimusprosessissa vuorottelevat suunnittelu, toiminta ja toiminnan arviointi.

Aaltola ja Syrjälä (1999, 18) määrittelevät toimintatutkimuksen prosessiksi, joka *tähtää asioiden muuttamiseen ja kehittämiseen entistä paremmiksi*. Toiminnan kehittäminen ymmärretään tällöin jatkuvaksi prosessiksi, joka ei pääty esimerkiksi entistä parempaan toimintatapaan. Keskeistä heidän näkemyksensä mukaan on juuri *uudella tavalla ymmärretty prosessi*. Toimintatutkimus piirtyy tällä tavoin ymmärrettynä lähestymistavaksi, joka ei ole kiinnostunut vain siitä miten asiat ovat, vaan ennen kaikkea siitä, miten niiden tulisi olla.

Toimintatutkimuksella ei siis vain kuvata asioita vaan pyritään ”todellisuuden” muuttamiseen. Tätä siirtymää maailman kuvaamisesta sen muuttamiseen ilmaisee monella tavalla Törrösen ja Vornasen kertomana Aaltolan ja Syrjälän mukaan toimintatutkimus. He liittävät toimintatutkimukseen tutkimusstrategiana käytännön toiminnan ja teoreettisen tutkimuksen vuorovaikutuksen. Tieteellisenä lähestymistapana toimintatutkimus on saanut alkunsa jo 1940-luvulla USAssa, kun sosiaalipsykologi Kurt Lewin otti käyttöön käsitteen *action research*. (Aaltola & Syrjälä 1999, 13.)

Lewinin vaikutuksesta toimintatutkimus nähdään paljolti ”todellisuuteen” vaikuttamisena, joka edellyttää sosiaalista tilaa ja sen hyväksi käyttämistä. Toimintatutkimus kiinnittyy näin sosiaalisen tilan avaamiin merkitysyhteyksiin. Se tekee toimintatutkimuksesta perusluonteeltaan sosiaalisen prosessin. Tutkivan toiminnan kohteina voivat olla esimerkiksi yhteisön toimintatavat, osallistujien omaa toimintaansa koskeva ymmärtämiskyky ja itse toimintatilanne.

Uudella tavalla ymmärretty prosessi voi syntyä myös siten, että tehdään näkymätöntä näkyväksi. Näin toimintatutkimus pyrkii tavoittamaan sosiaalityön vaikeasti lähestyttävää hiljaista tietoa (ks. Yliruka 2000). Toimintatutkimuksella ei pyritä lopullisiin ratkaisuihin tai tavoittamaan kokonaisia prosesseja, vaan tyydytään siihen, että toimintatutkimuksella tavoitetaan jokin prosessin vaihe.

4.2 Tutkimuksen toteutus

Tutkimus Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnasta toteutettiin toimintatutkimuksena kevättalvella ja keväällä 2010 viidelle eri kohderyhmälle, jotka olivat akatemiarakenteen jatkuvuuden kannalta tärkeitä: mukana olevat kunnat, oppilaitokset, akatemiavalmentajat, yritysyhteistyökumppanit ja akatemiassa olevat urheilijat.

Vastauksia haettiin seuraaviin akatemiatoiminnan kannalta tärkeisiin asioihin omavaraisen toimintamallin kehittämisen varmistamista varten:

Mikä on akatemiatoiminnan imago ja tunnettuus?

Mitkä ovat akatemiatoiminnan hyödyt?

Mikä on paras toimintamalli?

Mitkä ovat akatemiatoiminnan puutteet?

Mikä on akatemiatoiminnan kannalta paras hallinnointimalli?

Tutkimus toteutettiin sekä edellisessä kappaleessa mainituille kohderyhmille lähetetyillä ja niille erikseen kohdennetuilla kysymyslomakkeilla (Liite 6., Liite 7., Liite 8., Liite 9 ja Liite 10.) sekä haastatteleamalla. Haastateltaessa kysymykset olivat samat kuin kaavakkeissa, mutta keskusteluissa sivuttiin asioita ja yksityiskohtia luonnollisesti hieman laajemmin.

Haastattelut toteutettiin 1.1.-15.8.2010 välisenä aikana. Niissä käytiin läpi samoja asioita kuin kysymyslomakkeessa, mutta jonkin verran laajemmin. Ajatuksia vaihdettiin myös muista asioista, esimerkiksi maakunnan nykytilaan ja tulevaisuuteen liittyvistä yksityiskohdista.

Haastattelujen tulokset kirjattiin ylös ja ne purettiin niiltä osin, mitä haastattelulomakkeissa kysyttiin.

Haastattelulomake oli tietyiltä osiltaan samanlainen kaikille kohderyhmille, mutta tietyiltä osiltaan myös erikseen kohdennettu. Lomakkeella pyrittiin saamaan esiin tärkeimmät yksityiskohdat akatemian toiminnan kahden ensimmäisen lukuvuoden osalta sekä hakemaan suuntaviivoja toiminnan jatkolle.

Akatemiaurheilijoilta pyydettiin kirjallinen palaute huhtikuussa 2010. Samantyyppinen palaute oli kerätty jo ensimmäisen lukuvuoden 2008-2009 jälkeen. Akatemiaurheilijoita oli ensimmäisenä lukuvuonna 235 ja toisena 410.

Saatu aineisto käsiteltiin sekä vastaajaryhmien sisäisesti että vastaajaryhmien samoista asioista antamia vastauksia vertailemalla. Haastatteluissa saatu materiaali muokattiin lomakkeissa kysytyjen yksityiskohtien kaltaisiksi vastauksiksi.

5 Tutkimuksen tulokset

5.1 Tärkeimmät johtopäätökset

Urheiluakatemia on otettu Etelä-Savossa hyvin vastaan. Uskaltaa myös todeta, että Etelä-Savon Urheiluakatemialle jo ESR-hankkeen hakuvaiheessa tehty moninapainen toimintamalli on ollut onnistunut. Alun perin toimintaa oli ajateltu ainoastaan kolmeen kaupunkiin (Mikkeli, Savonlinna, Pieksämäki), mutta toiminnan käynnistämisen jälkeen lisäksi toteutettu pienempien kuntien malli osoittautui myös toimivaksi.

Urheiluakatemia sai eri kohderyhmissä kaikissa kysytyissä yksityiskohdissa hyvää tarkoittavan kokonaisarvioinnin. On kuitenkin muistettava, että arvioinneissa voi osin olla uutuuden viehättyksenkin mukanaan tuomaa lisää. Toisaalta voi ajatella perustellusti vastauksia tulkitessa myös niin, että akatemian kaikki edut ja hyödyt eivät ole vielä avautuneet aivan kaikille.

Urheiluakatemia mielletään erittäin tärkeäksi osaksi maakunnan kilpaurheilun kilpailukykyä kehitettäessä. Se koetaan myös ainakin jossain määrin rekrytointikeinoksi sekä maakunnasta poismuuttamisen ehkäisijäksi. Nämä olivat myös keskeisiä tavoitteita silloin, kun urheiluakatemiaa Etelä-Savoon suunniteltiin.

Tiivistäen voi tuloksista nostaa esiin kolme yksityiskohtaa:

- Tanhuvaara nähdään lähes 100 %:sti ainoaksi mahdolliseksi ”kotipesäksi” akatemialle nyt ja tulevaisuudessa (yksi vastaaja 49:stä oli jossain määrin kriittinen)
- akatemian yleinen imago vastaajien omien kokemusten ja julkisuuskuvan perusteella arvioidaan kouluarvosana-asteikolla (4-10) kaikkien vastanneiden (48 kpl) perusteella 8,6:een (yritykset 9, kunnat 8,3, oppilaitokset 8,7, valmentajat 8,3),
- kuntakohtaisesti monistettava toimintamalli, ainutlaatuinen Suomessa, saa keskiarvoltaan arvosanaksi 8,7 (kunnat 8,6, oppilaitokset 8,4, yritykset 9,4, valmentajat 8,5)

Yhteenvedon voidaan todeta, että urheiluakatemiatoiminnan rakentamisen perusasioissa on onnistuttu hyvin. On pystytty luomaan kokonaisuus, jonka pohjalta kehittämistyötä voidaan jatkaa. Seuraavien alaotsikoiden alla käsitellään saatuja tuloksia yksityiskohtaisemmin.

5.2 Imago ja tunnettuus

Etelä-Savon Urheiluakatemian imago on hyvä, jopa kiitettävä. Se on luotu jämakällä ja päämäärätietoisella toiminnalla, jota on tuettu onnistuneesti aktiivisella ulkoisella ja sisäisellä tiedottamisella. Urheiluakatemian nähtiin nostaneen paikkakunnan profiilia. Positiivisen kehittämisen hengen koettiin kuvaavan toimintaa yleisilmaisuna hyvin. Tätä mieltä olivat kaikki vastaamiseen osallistuneet ryhmät eli kunnat, oppilaitokset, yhteistyöyritykset ja akatemiavalmentajat. Imagon hyvyttä pidettiin tärkeänä monissa vastauksissa senkin vuoksi, että sillä edesautetaan esimerkiksi lukioden oppilasmäärien kehittymistä toivottavasti parempaan suuntaan.

Vastaajat kokivat valtaosin imagon ja toiminnan olevan "täysin OK", "nuorekas" ja "hyvin hoidettu". Yhden vastaajan mielestä asiaan oli vaikea vastata ja kolmen mukaan tiedotus oli ollut liian yksipuolista tai että oma oppilaitos ei ole saanut tarpeeksi julkisuutta. Yksi oppilaitoksen edustaja koki, että imago ulkoapäin on hyvä, mutta vaikeutena heillä itsellään on saada sovitetuksi harjoitukset opiskelujen lomaan.

Valmentajat kokevat muiden vastaajaryhmien tavoin yleisesti, että urheiluakatemioita on ollut esillä mediassa hyvin. Toisaalta akatemiaa ei vielä kuitenkaan tunneta kaikkialla seura- ja oppilaitoskentässä. Jatkossa tiedotuksen tehostamista toivotaan myös tuleville akatemiaurheilijoille ja heidän vanhemmilleen. Siinä tehtävässä on verkostoitumisella ratkaiseva merkitys. Myös oppilaitokset ja ennen kaikkea urheiluseurat on saatava tähän työhön mukaan.

Vastausten perusteluissa eri kohderyhmissä todettiin yhtenevästi mm., että "en ole kuullut akatemiasta yhtään negatiivista asiaa". Todettiin myös, että "Akatemian imago on erinomainen".

Maakunta tarvitsee kaikkien mielestä "hyviä nuoria. Urheiluakatemia koetaan siksikin maakuntatasolla erinomaiseksi hankkeeksi. Nuoriso keskustelee myös paljon opintoja valitessaan urheiluakatemiasta ja sen tuomista mahdollisuuksista.

Akatemian jalkautuminen muuallekin kuin kaupunkeihin on myös imagon kannalta onnistunut asia. Akatemian antamaa statusta arvostetaan laajemminkin myös pienemmissä kunnissa, kuten oheinen valmentajan antama kommentti kertoo:

"Pienellä paikkakunnalla akatemian arvostus on suuri, varsinkin kun paikkakunnan akatemialajissa on tullut kauden aikana menestystä. Kommentteja tullut sekä koululta että vanhemmilta, eikä vain akatemiaurheilijoiden vanhemmilta!"

5.3 Hyödyt

Saadut hyödyt voidaan tutkimuksen perusteella jakaa neljään pääkohtaan:

- hyvä rekryointiväline,
- hyvä maakunnasta poismuuttamisen ehkäisijä,
- innostuksen antaja ja profiilin korottaja ja
- valmennuksellisesti merkittävä lisä.

Urheilevien opiskelijoiden rekryointiin maakunnan ulkopuolelta urheiluakatemia nähdään mahdollisuutena. Kaikki vastaajat arvelevat, että sillä on enemmän tai vähemmän merkitystä. Samalla kuitenkin muistutetaan, että kilpailu valtakunnallisesti on kovaa. Etelä-Savon Urheiluakatemian rekryointimahdollisuudet nähdäänkin joissakin tapauksissa laji- ja paikkakuntakohtaisesti.

Yleisesti koetaan, että akatemia voi tuoda opiskelijoita lukioon, ammattikorkeakouluun sekä ammattiopistoon. Etenkin naapurimaakuntien urheilijoiden uskotaan olevan kiinnostuneita.

Rekryointimahdollisuus koetaan laajemminkin. Lapsiperheet miettivät muuttaessaan monia asioita ja niistä yksi on liikuntamahdollisuudet. Silloin myös urheiluakatemian toiminta tukee tätä. Rajoittavana tekijänä ovat käytännössä ainoastaan maakunnan jatko-opiskelumahdollisuudet verrattaessa niitä muualla päin Suomea oleviin. Etelä-Savon

Urheiluakatemia vahvuudeksi voi nousta toimiva seura-akatemia-houkutteleva oppilaitos - kokonaisuus. Tällainen kombinaatio yhdessä voisi erittäin hyvin houkutelaa opiskelijoita.

Akatemiatoiminnan nähdään myös ehkäisseen maakunnasta poismuuttamista. Oppilaitosten vastaajista valtaosa oli ehdottomasti tätä mieltä ja heistä muutamalla oli omasta oppilaitoksestaan olemassa myös käytännön esimerkkejä. Tapaukset olivat pääsääntöisesti lukiolaisia, jotka olivat miettineet lähtöä ja joista muutama oli jo valittukin jonkin lajin valmennuskeskukseen sekä sikäläiseen urheilulukioon. Oppilaitosten vastaajista muutama ei osannut sanoa selkeää kantaansa esimerkkien puuttuessa ja kolme uskoi poismuuttamisen olevan enemmän tapauskohtaista kuin varsinaisesti akatemiatoiminnasta riippuvaa. Pienemmässä mittakaavassa akatemiatoiminnan nähtiin toteuttavan positiivisessa mielessä liikehdintää maakunnan sisällä. Tällaisissa tapauksissa opiskeleva urheilija voi siirtyä opiskelemaan ja urheilemaan paikkakunnalle, jossa kehittymismahdollisuudet omassa lajissa ovat paremmat.

Eräs pienehkön akatemiaoppilaitoskunnan rehtori tiivistä vastauksessaan yleisimmän mielipiteen osuvasti: "Kunnan lukio pystyy pitämään omat peruskoululaisensa paremmin omassa lukiossa. Lukion imagon kannalta on hyvä, että koulussa on akatemiaurheilijoita."

Kunnat ja oppilaitokset kokevat akatemiatoiminnan nostaneen enemmän tai vähemmän oman toimintansa profilia. Nähdään, että akatemiatoiminta ja akatemiaurheilijat tuovat mukanaan positiivista näkyvyyttä sekä ulospäin että kunnan/oppilaitoksen omaan toimintaan. Yritysyhteistyökumppanit näkevät urheiluakatemiasta olleen pääosin hyötyä omalle yritykselleen, jopa pienessä määrin jopa liiketoiminnalle. Vastaajat näkivät yritystensä saaneen panostukseensa nähden hyvän hyödyn. Hyötyä perusteltiin myös halussa olla mukana nuorisotoiminnassa, joka on yksi arvo yrityksille sinänsä. Myös yhteiskuntavastuun osuutta korostettiin vastauksissa.

Valmentajien näkemys urheiluakatemiatoiminnan tuomista urheilullisista hyödyistä omalle lajille ja seuralle on täysin yksimielinen. Kaikki 19 vastaajaa toteavat hyötyjen olleen kiistattomat. Valmentajat kiittelevät akatemiaurheilijoilla tarjottavien erillispalvelujen (lääkärit, hieronnat, fysioterapiat, ilmaiset harjoituspaikat...) laatua ja määrää, lisääntynyttä (laadukasta) harjoittelumahdollisuutta, seurayhteistyön lisääntymistä, yhteishengen kasvamista sekä monipuolistunutta harjoittelua. Ainoastaan yksi vastaajista toteaa, että hänen omassa lajissaan

harjoittelumäärä saadaan riittävän suureksi ilman akatemiaakin, mutta akatemian avulla pystytään lisäämään huoltavaa - ja oheisharjoittelua.

Valmentajien näkemyksen mukaan akatemia on ensimmäinen askel puoliammattilaisuuteen. Akatemia on myös antanut eväät nousujohteiselle harjoittelulle harjoitusten määrän ja laadun puolesta, jonka johdosta urheilijat saavat eväät kohti kansallista kärkeä. Hyötyä on valmentajien mukaan ollut etenkin henkilökohtaisten taito-ominaisuuksien kehittämisessä, johon on tarvittu joukkueharjoitusten lisäksi panostusta. Lisääntynyt näkyvyys mediassa koetaan hyväksi jutuksi myös seuralle.

Akatemiaharjoittelun sosiaalinenkin puoli nostettiin esiin. Yhteisharjoitukset antavat mahdollisuuden yksilölajissakin (hiihto) harjoitella muiden kanssa kaikkien siitä hyötyen. Positiivinen ja kannustava henki tulee sitäkin kautta nuorten urheilijoiden tekemiseen mukaan.

Sana on vapaa -osuudessa eri kohderyhmät antoivat tällaisia kommentteja:

Urheiluakatemia kehittynyt pienessä ajassa merkittäväksi urheilijatakomoksi."

Akatemia on loistava asia tosissaan urheiluun satsaaville nuorille. Se antaa hyvät mahdollisuudet kehittyä huipuksi. Kiitokset menneestä!

Hieno homma, että nuorilla on mahdollisuus harjoitella akatemian puitteissa. Se myös, että koulut ovat asiassa mukana, on erinomainen asia. Harjoitteluolosuhteiden kehittäminen voisi myös edetä akatemian rinnalla. Siksi olisi tärkeää juurruttaa akatemian toimintamalli tänne pysyvästi.

Itse näen urheiluakatemian piristysruiskeena ja suurena mahdollisuutena urheilun kehittämisessä Etelä-Savossa. Olen erittäin tyytyväinen asenteeseen ja toimintaan, jolla urheiluakatemia on lähtenyt kehittämään itseään ja tarjoamaan mahdollisuuksia maakunnan urheilijoille. Toiminnasta henkii halu kehittyä ja viedä urheilua eteenpäin.

Kehitysehdotuksena pari valmentajaa toteaa, että jatkossa lajien välinen valmentajavaihto ja konsultointi lajien yli on tärkeää. Akatemiavalmentajilla on koko ajan ollut mahdollisuus tällaiseen toimintaan eli vaihtaa keskenään niin halutessaan harjoitusryhmää tai tehdä yhteisharjoittelua kahden eri valmennusryhmän kesken. Siihen kannustetaan - ja jatkossa entistä enemmän.

5.4 Toimintamalli

Etelä-Savon Urheiluakatemian toimintamalli on Suomessa ainutlaatuinen sikäli, että toimintaa on usealla paikkakunnalla, mutta saman lajin urheilijoita ei ole keskitetty niistä mihinkään. Siten saman lajin valmennusryhmiä saattaa olla kolmella tai jopa neljälläkin paikkakunnalla.

Akatemia on pystynyt luomaan toimintamallin, joka voidaan onnistuneesti monistaa jokaiselle paikkakunnalle. Akatemiaurheilijat ovat täten tasavertaisessa asemassa kaikissa kunnissa. Ylimaakunnallinen toiminta, joka saa vastauksissa kiitosta kaikkialta, on Etelä-Savossa äärimmäisen harvinaista. Muutamissa vastauksissa todetaankin, että tässä asiassa akatemia on onnistunut poikkeuksellisen hyvin kaikki elämänalueetkin huomioiden.

Toimintamalli koettiin "erinomaiseksi avaukseksi Etelä-Savossa" ja hankkeen koordinoinnin todettiin olevan osaavissa käsissä.

Toiminnan paikkakuntalähtöisyyttä kiiteltiin useammissa vastauksissa.

"Uudet innovaatiot ovat Etelä-Savossa tarpeen, omaa osaamista tulee markkinoida!"

"Paikallisuus huomioitu hyvin."

Useat vastaajat epäilivät, ettei nykytilanteessa pystyttäisi näissä oloissa enää mitenkään parempaan. Myös oppilaitosten liikuntatoimintaan on tullut akatemian avulla lisää laatua. Seurat ja oppilaitokset ovat saaneet maakunnan eri puolilla lisää valmennusapua ja mukana ollut suuri urheilijoiden joukko koetaan etenkin toiminnan ensimmäisinä vuosina hyväksi asiaksi. Määrästä voi jatkossa seuloa entistä enemmän laatua. Yritysten tyytyväisyys selittyy pitkälti sillä, että ne ovat maakunnallisia toimijoita. Akatemian toiminta ulottuu joka puolelle maakuntaa ja lukuvuonna 2010-2011 sitä toteutetaan jo 11 kunnassa. Tällä tavoin yritykset näkevät pääsevänsä esiin tasapuolisesti Etelä-Savon eri puolilla.

5.5 Parannusehdotukset ja puutteet

Parannusehdotukset voidaan kategorioida kolmeen osaan:

- seurojen saamista lähemmäksi akatemiatoimintaa,
- harjoitusolosuhteet,
- harjoituksiin pääseminen.

Seurakoulutuksen tehostamisessa on vinha perä, sillä akatemiahan toimii seuroja varten ja nimenomaan seurojen on jatkossa kyettävä tulemaan vielä lähemmäksi akatemiaa. Ongelmana ovat akatemian vähäiset resurssit yksin laajentaa toimintaa sille sektorille. Sen vuoksi onkin tehty jo verkostoitumista ja aloitettu koulutustilaisuuksien pitäminen yhdessä Etelä-Savon Liikunnan ja Tanhuvaaran Urheiluopiston kanssa.

Suurimmaksi miinukseksi koetaan jollakin paikkakunnalla jossakin lajissa harjoitusolosuhteet. Se on luonnollinen ongelma etenkin sisäpallolajissa, sillä salivuorojen saaminen kaikille lajeille samanaikaisesti on ongelmallista, koska myös oppilaitokset itse tarvitsevat omia liikuntatilojaan. Toisaalta akatemiatoiminnassa onkin haettu kahden kolmen ensimmäisen lukuvuoden aikana rajoja. Jatkossa valmennuslajeja ja -ryhmiä voidaan priorisoida käytössä olevien tilojen ja tarjolla olevien valmennus- ja urheilijaresurssien perusteella.

Akatemiharjoitukset tapahtuvat eri lajeilla samanaikaisesti. Lukiourheilijat pääsevät harjoituksiin aina, koska heillä toiminta on sisällytetty opetusohjelmaan. Ammattioppilaitos- ja ammattikorkeakoulu-urheilijoilla tilanne vaihtelee opiskelujaksoittain ja -linjoittain. Näihin asioihin akatemiatoiminnassa on kuitenkin kovin vaikea saada parannusta, koska kyseessä eivät ole urheiluoppilaitokset ja koska kyseissä oppilaitoksissa on linjoittain olemassa tiettyjä läsnäolopakkoja.

5.6 Maakunnan yhdistäminen

Urheiluakatemiatoiminnan koettiin yhdistäneen Etelä-Savoa etenkin urheilun mutta myös muunkin elämän alueella. Ainoastaan yksi vastaajasta näki, että urheiluakatemia toimii itsenäisenä yksikkönä eikä sen vaikutus yllä muille kuin urheilun alueille. Kunnat näkivät, että urheiluakatemiatoiminta on luonut pohjaa muullekin maakunnalliselle yhteistyölle ainakin pienessä määrin. Etenkin pienissä kunnissa kuuluminen akatemiaverkkoon koettiin arvostuksen nousemisena.

Seuraavassa kommentteja:

Kerrankin jotain uutta Etelä-Savoon ainaisen itkemisen sijaan.

Ansiokkaaksi toimintamallin tekee se, että se on ylittänyt Etelä-Savon maakunnan hajanaisuuden ja monessa asiassa esiintyvän erimielisyyden. Se on osoitus siitä, että koulutuksellistakin yhteistyötä voidaan tehdä maakunnallisella tasolla.

Urheiluakatemia on yhdistänyt maakuntaa osaltaan: Savonlinna lähemmäksi Mikkeliä!

Urheiluakatemia on yhdistävä tekijä sekä urheilussa että koulutuksessa. Perustelen sillä, että oppilaat miettivät tulevassa koulutuksessa urheiluakatemian tuomia mahdollisuuksia esimerkiksi valitessaan lukion kurseja.

Oppilaitokset ja valmentajat kokevat muiden vastaajien tavoin akatemiatoiminnan olleen myös yhdistävän tekijän maakunnan urheilussa. Urheilijoiden sosiaalisen verkon koettiin myös laajentuneen.

Positiivisiksi syntyneiksi uusiksi asioiksi valmentajat näkevät kehitysideoiden vaihtamisen lajien kesken ja lajien sisällä sekä sen, että urheiluakatemia avulla on koko urheilua lähdetty viemään Etelä-Savossa laajalla rintamalla eteenpäin. Seuraava askel lienee valmentajakierrätys eri lajien kesken, mitä muutamat ovat vastauksissaan toivoneet.

Monissa lajeissa haetaan lajin ja paikkakunnan akatemiaryhmän kokoa ja koostumusta, jotta se olisi tulevaisuus ja nykypäivä yhdessä huomioon ottaen mahdollisimman ideaali. Käytännössä se tulee tietämään sitä, että muutamissa lajeissa joillakin paikkakunnilla ryhmän kokoa supistetaan tasorimaa nostamalla. Valmentajat ovat itse olleet ohjauksen mukaisesti asiassa aktiivisia ja monella on jo maaliskuussa 2010 selkeä näkemys oman lajinsa ryhmästä seuraavaksi lukuvuodeksi.

5.7 Jatkuvuus

Urheiluakatemiatoiminnan jatkuminen hankeajan jälkeen koetaan erittäin tärkeänä. Kukaan vastaajista ei kyseenalaista jatkon tärkeyttä, vaan jokainen pitää sitä välttämättömänä.

Yritysten mukaan kyseessä on hyvin alkanut hanke, joka voisi toimia esimerkkinä myös kulttuurin puolella. Yrityksistä 1/3 lupaa panostaa jatkossa akatemiatoimintaan rahallisesti yhtä paljon kuin hankeaikana, 1/6 ennakoi panostavansa enemmän ja 1/6 puolestaan vähemmän. 1/3 toteaa olevansa todennäköisesti mukana jatkossakin.

Kunnat ja oppilaitokset ovat myös yksimielisiä siitä, että urheiluakatemiatoiminnan on jatkuttava hankeajan päätyttyä. Kaikki kunnat lupaavat myös olla tuolloin tukemassa akatemiaa rahallisesti. Muutamat korostavat kuitenkin, että "vallitsevien resurssien puitteissa".

Jatkoa puoltavien lausuntojen tärkeimpiä perusteluja olivat luonnollisesti toiminnan tärkeys urheiluseuratoiminnan kannalta, lukiokoulutuksen (ja muunkin koulutuksen) vetovoiman

lisääminen sekä nyt toteutettujen satsauksien valuminen hukkaan. Kaikki verkostot ovat nykypäivänä tarpeen ja sosiaalinen kanssakäyminen lisääntyy.

Kaikki 18 vastannutta oppilaitosta ovat myös ehdottoman valmiita jatkamaan yhteistyötään urheiluakatemiaan kanssa. Kukaan ei aseta sitä edes kyseenalaiseksi. Ainoa epäily tulee pienestä kuntalukiosta, jossa jatko rajataan tapaan "jos täällä vain on urheilevia nuoria..."

Kaikki 19 vastannutta valmentajaa ovat valmiita jatkamaan akatemiavalmentajina. He kokevat toiminnan "upeana" ja "motivoivana". Yksimielisyys vallitsee myös siitä, kuinka tärkeää urheiluakatemiaan toiminnan jatkuminen on hankeajan päättymisen (31.7.2011) jälkeen. Valmentajien mukaan akatemia on ainoa tapa kehittyä ja erittäin tärkeä lisä maakunnan huippu-urheilulle. Akatemia koetaan myös ainoaksi tavaksi lisätä lajiharjoittelua seurassa ja kehittää samalla koko omaa lajia maakunnassa. Urheiluakatemiaan koetaan tuovan uskottavuutta ja edellytyksiä alueen urheilun kehittämiseen kohti kansallista kärkeä. Akatemiaan mahdollistamat puitteet harjoitteluun ja valmennukseen nähdään erinomaisiksi. Akatemia ja sen valmentajat ovat vastaajien mukaan keskeisessä roolissa nuorten urheilijoiksi kasvattamisessa. Lisäksi harjoittelukulttuurin luomisessa akatemialla on tärkeä rooli.

Hyvin aloitettu hanke ei vastaajien mielestä saisi katketa, koska uutta vastaavaa on aina hankala saada rakennettua. Jo tähänastisesta toiminnasta olevat kokemukset ovat positiiviset.

"Vastahan tämä aloitettiin!"

Hyvin alkaneen toiminnan uskotaan tuovan varmasti tulosta. Maakunnan urheilu ei siedä kenenkään mielestä takapakkeja harjoittelumäärissä ja -mahdollisuuksissa.

Yksi valmentajista tiivistää kaikkien näkemyksen osuvasti:

"Tarvinneeko edes perustella...?"

5.8 Akatemian hallinnointi

Tanhuvaaran Urheiluopistoa pidetään lähes yksimielisesti parhaana vaihtoehtona urheiluakatemiaan hallinnoijaksi myös hankeajan päätyttyä. Kaikki toteavat sen selkeästi, mutta vastaajista yksi jättää portin hieman raolleen: "En oikein tunne asiaa. Kysymys on varmasti enemmänkin siitä, miten paljon resursseja Tanhuvaara on valmis kohdentamaan ja tukeeko urheiluakatemia heidän tavoitteitaan."

Kunnat ovat ehdottomasti sillä kannalla, että Tanhuvaaran Urheiluopisto hallinnoi urheiluakatemiaa myös hankeajan jälkeen. Näkemys oli täysin yksimielinen mm. näillä vastaajien yleisiä käsityksiä kuvaavilla perusteilla:

"Ei ole edes muuta vaihtoehtoa."

"Opistolla on tietotaitoa, jota ei maakunnasta muualta löydy."

Oppilaitosten taholta Tanhuvaaran Urheiluopisto nähdään selkeästi parhaana paikkana urheiluakatemia keskuksena hankeajan jälkeenkin. Tätä mieltä on 16 vastaajaa. Yksi ei ota asiaan kantaa ja yhden suhtautuminen on enemmänkin kielteinen. Sen perusteluna on: "Tanhuvaara ei ole aktiivinen toimija oppilaitosten suuntaan." Samoin kaikki 18 kysymykseen vastannutta valmentajaa näkevät, että ainoa mahdollinen urheiluakatemia kotipesä löytyy hankeajan jälkeenkin Tanhuvaarasta.

Urheiluakatemia vetäjälle kohdistetaan kiitosta onnistuneesta toiminnasta lukuisien vastausten vapaassa osiossa. Vastausten perusteella toiminnassa on onnistuttu ainakin kohtuullisen hyvin toteuttamaan akatemian perusajatus: yhdistää opiskelu ja kilpaurheilu tehokkaasti kuntakohtaisesti toimintamallia soveltaen. Urheiluakatemia vetäjää kiitellään erityisesti hankkeen kokoon juoksemisesta, toiminnan käynnistämisestä, ylläpitämisestä ja laajentamisesta. Näin moninapaisen akatemian syntyyn uskotaan päästävän vain suuresta innostuksesta ja osaamisesta.

5.9 Urheilijat

Urheilijakysely suoritettiin sekä haastattelemalla että lähettämällä kyselykaavake. Kaavakkeen palautti 40 urheilijaa kuudesta eri kunnasta. Laajuutta saatiin vielä haastatteluilla. Urheiluakatemia on urheilijoiden mielestä onnistunut kokonaisuus. Kun vastaajia pyydettiin arvioimaan akatemian toimintaa yleisesti kouluarvosanoin neljä-kymmenen (4-10), peräti 88 prosenttia antoi hyväksi tai kiitettäväksi laskettavan arvosanan 8 (47 %), 9 (38 %) tai 10 (3 %). Loput 12 % antoivat arvosanaksi 6 tai 7. Vastaajista lähes kolmasosa, 29 %, ei myöskään osannut sanoa mitään parannusehdotusta nykyiseen toimintamalliin.

Toiminnan hyvää linjausta kuvaa sekin, että vastaajista 74 % ilmoitti jatkavansa urheiluakatemiassa myös lukuvuonna 2010-2011. Ei-jatkavien syyt poisjäämiseen olivat opiskelujen päättyminen (60 %), kilpaurheilun lopettaminen (30 %) ja muut syyt (10 %), kuten

palvelun kalleus saatuihin etuihin nähden sekä vaikeus olla pois samanaikaisesti järjestettävästä opetuksesta.

Urheilijat näkivät akatemiaharjoittelun myös hyödyttäneen heidän urheilu-uraansa. Kun kysyttiin, kuinka paljon akatemiaharjoittelu on kehittänyt vastaajaa urheilijana, saatiin vastauksia asetettuihin viiteen vaihtoehtoon seuraavasti:

Erittäin paljon: 18 %

Paljon: 34,5 %

Jonkin verran: 40 %

Vähän: 5 %

Erittäin vähän: 2,5 %.

Akatemiaurheilijoille tarjottavista oheispalveluista on kerrottu urheilijoille kirjallisesti ja suullisesti heti akatemialukuvuoden käynnistyessä että säännöllisesti lukuvuoden kuluessakin. Tietous niistä oli kyselyn mukaan mennyt perille erittäin hyvin: 53 % tiesi palveluista hyvin, 45 % kohtalaisesti ja ainoastaan 2 % ei lainkaan.

Palveluita on myös käytetty hyvin. Noin kolmannes, 33 %, ilmoitti hyödyntäneensä akatemiaurheilijoiden etuja runsaasti ja 38 % kohtalaisesti. Juuri lainkaan niistä ei ollut käyttöä 29 %:lle.

Suosituimmat etupalvelut olivat uimahalli (45 %) ja kuntosali (38 %) sekä lääkäripalvelut (15 %).

Akatemiaurheilijoille lukuvuonna 2009-2010 tarjotut tukipalvelut ovat urheilijoiden mielestä varsin riittävät, sillä puolet vastaajista ei osannut sanoa, mitä muita palveluja mahdollisesti haluaisi tai tarvitsisi. Ne, jotka näkivät tarvitsevansa jotain muita tai parannuksia nykyisiin, antoivat varsin kirjavia ehdotuksia: ilmaisia harjoitustiloja lisää, lääkärikäynnit maksuttomiksi jne.

Akatemiaharjoitukseen urheilijat pääsevät osallistumaan omasta mielestään varsin hyvin. Oppilaitoskohtaisia eroavuuksia on olemassa samalla tavalla kuin muissakin akatemioissa eri puolilla maata.

Yleisimmät syyt poissaoloihin harjoituksista olivat loukkaantuminen / sairaus (53 %), kouluste (37 %) ja kyytiongelma (15 %). Oppilaitosten suhtautumisen akatemiaharjoitteluun koki erittäin hyväksi 69 % vastaajista ja hyväksi 28 %. Ainoastaan 3 % koki kokevansa asian suhteen hankaluuksia.

6 Verkostorakenteet ja niiden jalkautuminen Etelä-Savon Urheiluakatemiaan

6.1 Verkostoituminen

Verkostomainen toimintatapa on ollut jo pitemmän aikaa yritysmaailman käytämä yhteistyömalli, jolla on selvitty globaalissa, postmodernissa ja jopa kaaosmaisessa toimintaympäristössä. Verkostotalous liittyy teknologian suuriin saavutuksiin ja tietoverkkoihin. Kysymys on kuitenkin yhtä aikaa monesta muustakin tekijästä. On sanottu, että verkostojen aika seuraa päättyvää organisaatioiden aikaa. Verkostotalouden idea näyttäytyy monella eri tapaa. Se koskettaa niin yrityksiä kuin julkistakin sektoria. Se ilmenee myös yksityisen ihmisen tasolla, mm. asiantuntijoiden verkostoitumisena. Verkostoajan yritykset ovat

usein joko kokonaan tai osittain virtuaalisia, mikä ei tarkoita vain tietoverkoissa tapahtuvaa toimintaa, vaan myös nopeasti koottavia ja taas purettavia projektimaisia kokoonpanoja (Helakorpi S. <http://openetti.aokk.hamk.fi/seppoh/ak-maailma/kever.pdf>).

Vasta aivan viime vuosina on Helakorven mukaan havahduttu siihen, että tietotekniikka onkin vain väline ja todellinen osaamishaaste nouseekin verkostomaisesta toimintamallista. Verkostotalous nojaa osaamiseen. Paitsi että verkostokumppanit tarjoavat toisilleen erityisosaamistaan, ne voivat yhdessä kehittää jotakin uutta synergistä osaamista, jota ei ole millään toisella verkostolla, Helakorpi muistuttaa. Verkostoyhteiskunnan toimimiseksi tarvitaan sosiaalista pääomaa, joka muodostaa ikään kuin liiman pitäen yhteisön, myös virtuaalisen, koossa. Tietoteknologia on tekninen mahdollistaja, sosiaalinen pääoma on sosiaalinen mahdollistaja - molempia tarvitaan Helakorven mukaan.

Verkostoituminen on periaatteessa yksinkertainen idea, mutta sen käyttö on haastavaa ja sen teoreettinen kuvaus vaatii monitieteistä lähestymistapaa. Siihen liittyy niin psykologista kuin sosiologista teoriaa sekä toisaalta liiketaloudellista ja organisaatioteoreettista perustaa. Se koskettaa ihmisiä ja organisaatioita, yksityistä ja julkista sektoria. Verkostoitumista on pidetty alueiden kilpailu- ja mahdollisuusstrategiana. Verkostoituminen on kasvualusta ja välittäjä uusille sosiaalisille ja muille innovaatioille (Helakorpi S.).

Verkostotalouteen kuuluu jatkuvan muutoksen ajattelutapa ja joustavat organisaatiot. Siihen liittyvää työkuultuuria sanotaan Helakorven mukaan luottamuksen ja asiantuntijuuden työkuultuuriksi.

Verkoista ja verkostoista sekä verkottumisesta ja verkostoitumisesta on vielä toisistaan poikkeavia määritelmiä, mistä on syntynyt jo runsaasti väärinkäsityksiä. Vakiintumassa on kuitenkin Helakorven mukaan seuraava käsitelmäärittely (Niemelä 2002):

"Verkottuminen on tietotekniikan ja tietoverkkojen sekä niihin pohjautuvan verkkoliiketoiminnan käyttöä. Ihminen tai yritys tai yhteisö on verkottunut, kun pääsy tietoverkkoihin on auennut ja uusia mahdollisuuksia on otettu käyttöön.

Verkostoituminen on monenkeskistä yhteistyötä, esimerkiksi yritysten muodostama tuotanto- tai yritysverkosto. Verkostoitumalla yritykset hakevat ratkaisuja haasteisiin ja ongelmiin, joihin niiden omat voimavarat eivät riitä (tai verkostoitumalla saavutetaan lisäarvoa / uutta

osaamista). Verkottuminen, siis tietoverkot ja –liikenne, on tässä prosessissa mahdollistaja ja väline".

Verkostoituminen ymmärretään eri aloilla, alueilla ja tasoilla tapahtuvaksi. Alakohtainen verkostoituminen tarkoittaa saman (ammatti/koulutus)alan verkostoitumista. Alueellinen verkostoituminen tarkoittaa esim. tietyn seutukunnan tai isommankin alueen yhteistyötä, jolloin mukana voi olla hyvinkin monenlaisia tahoja, kuten elinkeinoelämä, yleissivistävät oppilaitokset, ammatilliset oppilaitokset ja yliopistot. Eri tasojen verkostoituminen tarkoittaa organisaatioiden välillä tapahtuvaa yhteistyötä, samankaltaista tehtävää suorittavien tiimien yhteistyötä tai yksittäisten asiantuntijoiden muodostamaa yhteistyöverkkoa.

Verkostoitumisen idea tuotannossa ja palveluissa perustuu peräkkäisen toiminnan muuttumiseen rinnakkaiseksi, jolloin tapahtuu dramaattisia säästöjä toimitusajoissa ja joustavuudessa. Aikasäästö perustuu kehittyneeseen ajatteluun, laatutoimintaan, verkostokumppanuuteen (erikoistuminen ja asiantuntijuus) ja reaaliaikaiseen informaation kulkuun (Helakorpi S.)

Helakorpi toteaa, että Ståhlen & Laennon (2000, 21) mukaan verkostomainen toiminta luo organisaatioon riittävän joustavuuden ja nopeuden, samoin kuin mahdollisuuden tiedon jatkuvaan integrointiin, uuden luomiseen ja innovaatioiden synnyttämisen.

Verkostojen toiminta nojaa ennen muuta kumppanuuteen. Kumppanuudella tarkoitetaan toimijoiden, organisaatioiden ja henkilöiden yhteistyöhön ja uudenlaisen yhteistyön asetelmaa. Se voi liittyä yksityisen ja julkisen sektorin väliseen yhteistyöhön, paikalliseen oma-aloitteellisuuteen, kuntien ja alueiden yhteistyöhön ja EU:n kumppanuusperiaatteen soveltamiseen. Kumppanuuskäsitettä pidetään hyvän yhteistyön metaforana. Kumppanuuden rinnalla on käytetty käsitettä kehittämisverkosto, jossa korostuu monitoimijainen kehittäminen. (Virkkala 2002)

Verkostomaiseen yhteistyöhön liittyy voimakas vastavuoroisuuden periaate. Kaikilla verkostoon kuuluvilla tulee olla motiivi ja halu jakaa tietoa ja kokemuksia toisten verkostokumppanien kanssa. Kaikkien kumppanien tulee menestyä ja kehittyä (Sydow&Windeler 1998 ja Dyer&Nobeoka 2000). Verkostotutkijoihin viitaten Suominen (2004) korostaa verkostojen luonnetta oppimisympäristönä ja tiedon jakamisen helpottajana. Verkostot onkin nostettu yksilöiden, tiimien ja organisaatioiden ohella uudeksi oppimisen areenaksi (Knight 2002). Kun verkostomaisesta työskentelytavasta puhuttaessa korostetaan oppimista, on taustalla ajatus siitä, että organisaatiot voisivat oppia toisiltaan ja toistensa

kokemuksista nopeammin ja tehokkaammin kuin yksinään toimien. Yhteinen konteksti ja tavoite antaa kokemusten jaolle stimuloivan kehityksen.

Tuomelan ym. (2003) mukaan organisaatiossa esiintyy samalla hetkellä monenlaisia suhteiden verkostoja. Ne eivät ole toisiaan pois sulkevia, vaan henkilö voi kuulua moneen eri verkostoon ja hänellä voi olla toisen henkilön kanssa yhtä aikaa monenlaisia suhteita. Työn sujumuuden, kommunikoinnin ja yhteisymmärryksen kannalta on tärkeää, että kaikenlaisia verkostoja esiintyy verkottuneessa palveluorganisaatiossa. Organisaatiossa esiintyviä epävirallisia verkostoja on yleisesti jaettu kolmenlaisiin verkostoihin, joiden on havaittu olevan helposti käytännön kehitystyöhön soveltuvia:

Neuvontaverkostot, joissa palveluorganisaation osapuolet voivat ottaa yhteyttä palveluihin liittyvissä tai yleisissä asioissa organisaation teknisiin asiantuntijoihin tai palveluasiantuntijoihin. Luottamusverkostot, joissa osapuolet voivat helposti jakaa arkaluontoista informaatiota ja tukeutua toistensa neuvoihin kriisitilanteissa.

Kommunikointiverkostot, joissa osapuolet ovat automaattisesti koottu yhteen keskustelemaan organisaation toimintaan liittyvistä asioista.

Keskittymällä organisaation jäsenten välillä esiintyviin vuorovaikutuskanaviin tai kommunikointiverkostoon voidaan perinteiset virallisen ja epävirallisen kommunikoinnin ongelmat välttää tai ainakin rajata. (Helakorpi S.)

Verkostoituneessa toiminnassa korostuneiksi asioiksi nousevatkin valmiudet yhteistoimintaan, itsenäiseen päätöksentekoon ja toiminnan jatkuvaan kehittämiseen. Etelä-Savon Urheiluakatemioiden toiminnan kokonaistehokkuus tulee ratkeamaan syntyvien toimintaverkostojen tehokkuuden summan perusteella. Näitä verkostoja ovat kuntien sisäiset verkostot, joihin kuuluvat oppilaitokset, kunnallinen vapaa-aika- ja sivistystoimi, urheiluseurat ja valmentajat, kuntien ja oppilaitosten keskinäiset verkostot sekä lajien ja valmentajien lajien sisäiset ja yli lajirajojen ylittävät verkostot.

Etelä-Savon Urheiluakatemiassa verkostoja on synnytetty pikku hiljaa. Niiden syntymiselle on aina olemassa tiettyjä ennakkoluuloja sekä perinteiden muodostamia esteitä. Uusia toimintatapoja on kuitenkin saatu ajettua synnytettyjen esimerkkien pohjalta. Näistä parhaita esimerkkejä tällä ovat Saimaa Volley (6.4) ja akatemiajoukkueet (6.4).

Sama henkilö tai yhteisö voi olla mukana useammassa verkostossa. Etelä-Savon Urheiluakatemiassakin näin tapahtuu. Muutamia oppilaitosten ja kuntien yhteyshenkilöt

akatemian suuntaan ovat akatemian ohjausryhmän jäseniä. Akatemiavalmentajana toimiva henkilö voi olla myös akatemian kanssa yhteistyötä tekevän oppilaitoksen yhteyshenkilö. Eräissä tapauksessa ohjausryhmän jäsen on myös useiden akatemiaurheilijoiden urheiluseuran puheenjohtaja.

Käytännössä edellä mainittu verkostoituminen tuo mukanaan etuja. Se avartaa henkilöiden näkökenttää akatemiatoiminnan kokonaisuuden kannalta.

Etelä-Savon Urheiluakatemiaan jatkuvan muutoksen ajattelu ja joustavuus luontuvat erinomaisesti. Tämän tyyppisessä urheiluakatemiatoiminnassa muutos on jatkuvaa, koska tarkoituksena on rakentaa jokaiseen mukana olevaan kuntaan mahdollisimman hyvä paikallinen malli kuitenkin yhteisen koko maakunnan kattavan laajemman toimintamallin alle. Tämän vuoksi on pyrittävä siirtämään hyviä syntyneitä käytänteitä kunnasta toiseen. Lisäksi tällä tavalla voidaan myös auttaa luontaista verkostoitumista.

On pystyttävä yhdistämään eri puolilla maakuntaa olevien eri tahojen asiantuntijoiden, kuten oppilaitosten, urheiluseurojen, valmentajien ja urheilijoiden, intressit sekä tietotaito yhteiseksi hyväksi. Sen on tapahduttava kaikenpuolisen luottamuksen ilmapiirissä.

Etelä-Savon Urheiluakatemian kehittämisessä on konsultoitu aktiivisesti muita urheiluakatemiaita. Eniten on oltu tekemisissä Etelä-Pohjanmaan Urheiluakatemian kanssa, koska sen maakunnallinen toimintamalli on akatemiaoista kaikkein lähinnä Etelä-Savon Urheiluakatemian toimintamallia.

6.2 Kunnat

Urheiluakatemiatoiminnassa kunnat ovat sekä rahoittajina että akatemiaurheilijoiden opetuksen järjestäjinä perusyksikköinä. Akatemiatoiminnan avulla kunnat ovat pystyneet lisäämään omia vetovoimatekijöitään sellaisten nuorten keskuudessa, jotka harrastavat kilpaurheilua. On pystytty jo selkeästi todentamaan, että urheiluakatemiatoiminnan avulla kunnat ja niiden oppilaitokset ovat pystyneet ehkäisemään poismuuttoa.

Ristiinassa akatemiatoiminta aloitettiin lukuvuonna 2009-2010. Ristiinan lukiossa opiskelee useita urheilijoita, jotka harrastavat kilpaurheilua mikkililäisissä urheiluseuroissa. Ristiinan

kunnan ja lukion kanssa päästiin toimintamalliin, jossa kunta/lukio kustantaa kahdesti viikossa omille akatemiaurheilijoilleen kyydin mikkeliäisten akatemiaharjoituksiin. Lisäksi ko. akatemiaturunnit sijoitettiin lukujärjestykseen samaan ajankohtaan kuin Mikkelissä. Ensimmäisenä lukuvuonna akatemia tuki Ristiinan toimintaa lisäksi palkkaamalla oppilaitoksen liikunnanopettajan vetämään viikoittaisen yhteisharjoituskerran koko lukion akatemiaryhmälle.

Em. toimenpiteiden ansiosta Ristiinan lukion rehtorin Matti Hämäläisen mukaan voidaan sanoa, että kolme lukiolaista kilpaurheilijaa jäi Ristiinaan lukioon lukuvuosiksi 2009-2010 ja 2010-2011. Ilman akatemiatoimintaa he olisivat muuttaneet myös opiskelemaan Mikkeliin. Kun yhden lukio-opiskelijan osalta kunnalle tuleva valtionapu on noin 5000 - 9000 euroa, voidaan mainitun esimerkin avulla todentaa kuntien saama akatemiahyöty tietyissä tapauksissa myös taloudellisesti merkittäväksi.

Kunnasta muualle muuttamisen ehkäiseminen on tärkeää myös henkisessä mielessä. Kun nuoret kokevat, että he voivat jäädä kotikuntaansa yhdistämään täysipainoisesti sekä tehokkaan opiskelun että kilpaurheilun harrastamisen, lisää se omalla tavallaan kunnan sisäistä vireyttä.

Mäntyharjussa akatemiatoiminta aloitettiin Ristiinan tavoin lukuvuonna 2009-2010. Kunnassa sekä tyttöjen että poikien lentopallotoiminta on äärimmäisen tasokasta, mistä kertoo mm. se, että Mäntyharjun Virkistyskeskuksen C- ja B-juniorit ovat voittaneet vuosina 2006-2009 yhteensä kuusi SM-mitalia. Nimenomaan lentopallonuoria varten tuotiin akatemiavalmennus Mäntyharjun lukioon ja sen johdosta kaksi mäntyharjulaista lahjakasta nuorta lentopalloilijaa jäi käymään lukiota kotikuntaansa, vaikka heidät valittiin Kuortaneelle Lentopalloliiton valmennuskeskukseen. Osittain akatemiatoiminnan ansiota oli myös se, että joulukuussa 2009 Mäntyharjun lukio voitti Koululiikuntaliiton poikien lentopallon Suomen mestaruuden.

Myös Savonlinnan lähikunnissa Kerimäellä ja Punkaharjulla on päästy hyödyntämään naapurikunnassa tapahtuvaa akatemiavalmennusta. Kerimäen lukiossa akatemiaurheilijoina olevat / olleet yleisurheilijat, suunnistajat ja lentopalloilijat ovat aika ajoin kyyditysten järjestyessä ja opetusjaksojen salliessa päässeet osallistumaan omien lajiensa valmennustapahtumiin Savonlinnassa lukuvuosina 2008-2009, 2009-2010 ja 2010-2011. Samalla tavalla on tapahtunut myös Punkaharjun lukiossa akatemiaurheilijoina olevien jääkiekkoilijan ja jalkapalloilijan harjoittelu Savonlinnassa lukuvuonna 2009-2010.

Kunnat tukevat akatemiatoimintaa osallistumalla lukio-opiskelijoidensa akatemiapassimaksuihin 100-150 eurolla lukuvuodessa. Lisäksi ne antavat akatemiaurheilijoille

yhdessä sovittuja etuisuuksia ilmaisten harjoituspaikkojen käyttämisen muodossa. Akatemia-alueen kaupungit Mikkeli, Savonlinna ja Pieksämäki tukevat hankeajankautana 2008-2011 akatemiaa lisäksi kukin 5000 euron suuruisella vuosittaisella summalla.

Kunnille yhtä lailla kuin toki oppilaitoksille ja urheiluseuroillekin urheiluakatemia on rekrytointikeino uusien asukkaiden hankinnassa. Lisäksi onnistunut urheiluakatemiatointi vähentää omalta osaltaan muuttamista kunnasta pois. Kuten aikaisemmin on kuvattu, akatemiavalmennuksessa tapahtunut verkostoituminen (Ristiina / Mikkeli ja Punkaharju, Kerimäki / Savonlinna) edesauttaa nuorien urheilijoiden jäämistä kotikuntaansa ja kotikuntansa oppilaitokseen.

Kuntia on saatu verkostoitumaan akatemian avulla myös maakunnallisen lentopallojoukkueen Saimaa Volleyn kautta, kuten kohdassa 6.4 kuvataan. Myös muutamien lajien akatemiajoukkueet ovat tuoneet seurojen, oppilaitosten ja urheilijoiden lisäksi myös kunnat yhteen.

Urheiluakatemian ohjausryhmässä ovat edustettuina kaikkien maakunnan kolmen kaupungin sivistystoimet. Maakuntaan on valmisteltu samanaikaisesti omaa sivistystoimenstrategiaa. Näin keskusteluyhteys ja asioiden eteenpäin vieminen urheiluakatemiankin osalta on ollut luontevaa ohjausryhmässä mukana olevien sivistystoimenjohtajien avulla.

6.3 Oppilaitokset

Kullakin paikkakunnalla eri oppilaitoksista tulevat urheilijat harjoittelevat lajeittain samaan aikaan samassa paikassa. Siten kunkin oppilaitoksen lukujärjestykseen pyritään rakentamaan aina paikkakuntaakohtaisesti mahdollisimman hyvä yhteensopivuus, jossa harjoittelu akatemiavalmentajan johdolla on mahdollista. Näin oppilaitokset kullakin paikkakunnalla ovat verkostoituneet ja niiden yhteistyön kautta on pystytty järjestämään sekä sopimaan mm. harjoitustilojen käytöstä.

Kaupungeissa eli Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä oppilaitokset ovat verkostoituneet myös palloilulajien akatemiajoukkueiden kautta. Akatemiajoukkueiden pelaajat tulevat jääkiekossa, lentopallossa, jalkapallossa ja myöhemmin salibandyssä lukioista sekä ammatillisista oppilaitoksista. Niinpä yhdessä akatemiajoukkueessa saattaa tilanteesta riippuen olla mukana opiskelijoita jopa seitsemästä eri oppilaitoksesta kolmesta kaupungista.

Akatemiajoukkueiden osallistumista mm. urheiluoppilaitosten jääkiekon SM-kisoihin ovat tukeneet rahallisesti myös ne oppilaitokset, joista pelaajia joukkueeseen on valittu.

Akatemiaurheilijat voivat myös vaihtaa oppilaitosta akatemian alueella siirtyessään urheiluharrastuksensa vuoksi toiselle paikkakunnalle useimmiten paremmin omaa kehittymistä palvelevien syiden vuoksi. Akatemian alueella näin on jo tapahtunut mm. lentopallossa, jalkapallossa ja jääkiekossa, kun nuori pelaaja on päässyt akatemiaurheilijana kivuttomasti tekemään siirron mm. akatemian avulla lajin sisälle syntyneiden väylien sekä akatemian sisäisen oppilaitosyhteistyön avulla. Juuri tällaiseen ohjautuvuuteen akatemiassa pyritään jatkossa entistäkin enemmän.

Lentopallossa Saimaa Volleyn kanssa toteutettu kokonaisuus (lisää kohdassa 6.4) on oiva rekrytointikeino nuorille huippupelaajille. Mallimme herätti kiinnostusta välittömästi Lentopalloliitossa, jonka Kuortaneella sijaitsevan nuorten valmennuskeskuksen kanssa aloitettiin yhteistyöneuvottelut joulukuussa 2009. Niiden tuloksena valmennuskeskus pyrkii ohjaamaan sieltä valmistuvia tai siellä opintonsa päättäviä nuoria kyseiseen seurakoaliition ja urheiluakatemian toteuttamaan kokonaisuuteen.

Tärkeää on, että akatemian avulla pystytään toteuttamaan laadukas aamuvalmennus opintoihin limitettyinä mahdollisimman monella paikkakunnalla. Lukuvuonna 2009-2010 lentopallovalmennusta toteutettiin Mikkelissä, Savonlinnassa, Pieksämäellä ja Mäntyharjussa. Lisäksi kaikille nuorille pelaajille on nyt tarjolla tasonsa mukaista edustuslentopalloilua maakunnan sisällä. Lentopallossa toteutettu kokonaisuus on oiva malli muillekin lajeille tässä akatemiassa. Aivan suoraan ei toteutettuja ratkaisuja voi eikä ole syytä kopioida, mutta ajattelumalli pitää omaksua. On luotava maakuntaan lajin sisälle kilpailukykyisiä rakenteita, joilla voidaan pitää omat lupaavat kilpaurheilijat Etelä-Savossa. Toisaalta on pystyttävä rakentamaan myös valtakunnallisesti niin kilpailukykyisiä kokonaisuuksia, että ne toimivat aidosti rekrytointikeinona muualta tuleville nuorille opiskeleville kilpaurheilijoille.

Em. ajattelussa täytyy muistaa, että yksittäiset paikkakunnat Etelä-Savossa eivät nykyresursseillaan (urheilun taso, opiskelumahdollisuudet jne.) ole valtakunnallisessa mittakaavassa vahvoilla. Jos ajattelua ja toimintaa laajennetaan maakuntaan, kuten lentopallon tapauksessa on tehty, on tilanne selkeästi jo toinen.

Lajeja, jotka maakunnassamme ja akatemiassamme voisivat toimia miesten ja poikien lentopallon luoman mallin tavoin ovat joukkuelajeista ainakin naisten lentopallo, jalkapallo, salibandy ja osin jääkiekkokin nimenomaan juniorien osalta. Yksilölajeissa esimerkiksi yleisurheilu voisi hyödyntää myös samanlaista ajattelua sen lajiryhmien sisällä siten, että yhden lajin lahjakkuudet voitaisiin keskittää harjoitteluolosuhteiltaan parhaalle paikkakunnalle.

Oman lisänsä tuleville mahdollisuuksille tuo yläasteiden liittäminen mukaan akatemiatoimintaan mahdollisesti jo lukuvuonna 2011-2012. Yläasteiden (tai yläkoulujen) mukaan saaminen akatemiatoimintaan on myös Suomen olympiakomitean toiveena. Tätä kautta saataisiin tärkeään kehitysvaiheeseen eli ikävuosiin 13-15 vuotta luotua nykyistä tehokkaampi kokonaisuus perustaitojen ja -ominaisuuksien kehittämiseksi. Etelä-Savon Urheiluakatemia osalta kyseisiä hahmotelmia on käyty etenkin Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä sekä Juvalla jo lukuvuoden 2009-2010 kuluessa. Esillä on ollut malli, jossa akatemiatoimintaan voitaisiin yhteisesti akatemian, kunnan, oppilaitosten, urheiluseurojen sekä valmentajien luomien kriteerien perusteella valita lajeittain ja paikkakunnittain myös yläasteikäisiä urheilijoita. Tämä vaatisi käytännön tasolla ainoastaan akatemian harjoitustuntien sijoittamista yläkoulujen lukujärjestyksissä samaan paikkaan kuin muilla akatemiaoppilaitoksilla.

Samanlainen toiminta on samoilla periaatteilla helppoa siirtää myös pienempiin kuntiin. Niissä(kin) se palvelisi myös nykyistä vieläkin tehokkaampana rekrytointikeinona etenkin omien urheilijoiden osalta. Lisäksi yläasteille mahdollisesti laajentuva toiminta toisi kokonaisuudessaan uudenlaista henkistä vireyttä kuntiin liikunnan ja urheilun osalta.

Lukuvuonna 2009-2010 Etelä-Savon Urheiluakatemiassa oli opiskelijoita yhteensä 279 12:sta lukiosta: Mikkelin Lyseon lukiosta 67, Mikkelin Yhteiskoulusta 25, Savonlinnan Lyseon lukiosta 76, Savonlinnan Taidelukiosta 1, Pieksämäen lukiosta 58, Mäntyharjun lukiosta 10, Kangasniemen lukiosta 6, Ristiinan lukiosta 8, Juvan lukiosta 17, Rantasalmen lukiosta 5, Punkaharjun lukiosta 3 ja Kerimäen lukiosta 3.

Lukioista urheilijat pääsevät kaikkein vaivattomimmin akatemiaharjoituksiin ja ovat myös lukumäärällisesti akatemiatoiminnan pohja. Lukioissa akatemian harjoitusajat sisällytetään lukujärjestykseen, minkä vuoksi akatemiaan valitut opiskelijat pääsevät useimmiten vaihtoehdoitta harjoituksiin. Akatemiatoiminta lukioissa on tuonut niille mukanaan monenlaisia hyötyjä. Kaupunkipaikkakuntien lukioissa akatemiatoiminnan avulla on voitu lisätä valinnaisuutta sekä tarjota kilpaurheilijoille aivan uudenlainen kokonaisuus. Sen avulla on

pystytty innostamaan nuoria yhdistämään kilpaurheilu ja opiskelu omalla kotipaikkakunnalla. Sen lisäksi on luotu aito rekrytointimahdollisuus ulkoapäin, mitä on kuvattu kohdassa 6.4. Pienempien kuntien lukioissa saavutettavat lisäedut on kuvattu kohdassa 6.3.

Lukiot ovat akatemia-alueellamme verkostoituneet sekä urheiluakatemiahankkeen että Mun Juttu! -hankkeen (6.11) kautta. Myös akatemiajoukkueissa (6.4) on pelannut urheilijoita useammista lukioista. Lukiot ovat osallistuneet kuntien tavoin sekä akatemian että akatemiajoukkueiden toiminnan rahalliseen tukemiseen.

Lukuvuonna 2009-2010 Etelä-Savon Urheiluakatemiassa oli opiskelijoita yhteensä 95 kahdesta eri ammatillisesta oppilaitoksesta: Etelä-Savon Koulutus Oy:stä Mikkelissä 38, Pieksämäellä 32 ja Juvalta 1 sekä Savonlinnan ammatti- ja aikuiskoulukeskuksessa 24.

Ammatillisissa oppilaitoksissa urheilijoiden osallistuminen akatemiaharjoituksiin, jotka pääsääntöisesti ovat kaikilla paikkakunnilla klo 8-10 tai ainakin aamupäivisin, on haasteellista kaikkialla Suomessa ja kaikissa akatemioiden. Perussyynä edellä mainittuun on se, että ammatillisissa oppilaitoksissa on useita eri linjoja ja sitä kautta opiskelijoilla hyvin erilaisia valintoja sekä lukujärjestyksiä, joiden yhteensovittaminen harjoitusaikojen suhteen on varsin vaivalloista.

Ammatillisten oppilaitosten akatemiaurheilijat voivat osallistua harjoituksiin siksi perin vaihtelevasti. Joillakin linjoilla on erittäin hyvät mahdollisuudet osallistua akatemiaharjoituksiin läpi lukuvuoden. Joissakin tapauksissa taas esimerkiksi työharjoittelu saattaa pitkien etäisyyksienkin vuoksi estää osallistumisen harjoituksiin. Myös mahdollisten opiskelupoissaolojen korvaamisessa akatemiaharjoitusten vuoksi on vielä suurta kirjavuutta maan eri puolella kuten Etelä-Savon Urheiluakatemiassakin.

Asiaa ollaan kuitenkin edistämässä. Savonlinnan ammatti- ja aikuisopistossa (SAMI) on ollut akatemiatoiminnan alusta alkaen eli lukuvuodesta 2008-2009 lähtien ns. kilpaurheilupolku, jonne valittavat voivat osallistua akatemiatoimintaan, mikä huomioidaan mahdollisimman hyvin heidän lukujärjestyksissään linjasta riippumatta korvaavuuksien ja ajankäytön osalta. Kilpaurheilupolkua koordinoi oma henkilönsä, tässä tapauksessa Anssi Gröhn.

Mikkelissä ja Pieksämäellä toimivan ESEdun rehtori Kari Mattila otti esille tammikuussa 2010 näkemyksen, voitaisiinko ammatillisissakin oppilaitoksissa siirtyä toimintatapaan, jossa

akatemiaan ja kyseiselle kilpaurheilupolulle valittavat saisivat ikään kuin etuoikeuden osallistua akatemiatoimintaan ja -harjoituksiin eikä heidän tarvitsisi suoranaisesti tehdä korvaavia opintoja poissaolojensa osalta kuin ainoastaan linjakohtaisesti valmistumisen ja koulutuksen kannalta välttämättömän tarpeelliseksi katsotuissa asioissa. Kyseinen toimintatavan muutos avaisi täysin uusia mahdollisuuksia ammatillisten oppilaitosten ja urheiluakatemia-yhteistyölle, koska prioriteetti urheilevien opiskelijoiden ajankäytöstä akatemiaharjoitusten ajankohtina muuttuisi täysin. Tällöin oltaisiin samanlaisessa tilanteessa kuin lukioissa, joissa akatemiaturunnit ovat ainoastaan opetusta kyseisinä ajankohtina akatemiassa olevilla opiskelijoilla. Mikäli rehtori Kari Mattilan ehdotus toteutuu käytännössä, on Etelä-Savon Urheiluakatemia asiassa valtakunnallisestikin asian suhteen eräänlainen edelläkävijä ainakin maakunnallisena toimijana.

Ammatilliset oppilaitokset akatemia-alueellamme, ESEdu Mikkelissä, Pieksämäellä ja Juvalla sekä SAMI Savonlinnassa, ovat verkostoituneet sekä urheiluakatemia-hankkeen että Mun Juttu! -hankkeen (6.11) kautta. Myös akatemiajoukkueissa (6.4) on pelannut urheilijoita molemmista oppilaitoksista sekä kaikista niiden yksiköistä. Sekä ESEdu että SAMI ovat osallistuneet kuntien tavoin sekä akatemian että akatemiajoukkueiden toiminnan rahalliseen tukemiseen.

Lukuvuonna 2009-2010 Etelä-Savon Urheiluakatemiassa oli opiskelijoita muista kuin lukiosta ja ammatillisista oppilaitoksista yhteensä 36: Mikkelin ammattikorkeakoulusta 12 (Mikkelin kampuksella 7, Savonlinnan kampuksella 4 ja Pieksämäen kampuksella 1), Tanhuvaaran Urheiluopistosta Savonlinnasta 18, Savonlinnan opettajankoulutuslaitokselta 4, Sisälähetysseuran oppilaitokselta Pieksämäeltä 1 ja Pajulahden urheiluopistosta Nastolasta oppisopimuksella Mikkelissä asuva nyrkkeilijä Olavi Hagert.

Mikkelin ammattikorkeakoulu on tärkein oppilaitos lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa akatemiaurheilijoiden pitämisessä omassa maakunnassa sekä heidän rekrytoinnissaan muualta. Mikkelin ammattikorkeakoulussa nähdään asia samalla tavalla. Oppilaitoksen edustajien kanssa on rakennettu molemmin puolisessa hyvässä yhteistyössä suunnitelmia tulevaisuuteen. Ne alkoivat konkretisoitua joulukuussa 2009, kun päätettiin kehittää yhteistyösopimus, jonka sisältönä olisi oppilaitoksen osallistuminen akatemiaurheilijoiden passimaksuihin lukioiden, mahdollinen akatemiaurheilijoiden stipendijärjestelmä ja ammattioppilaitosten tavoin sekä kaikinpuolinen yhteistyö kilpaurheilijoiden opiskelijoiden rekrytoimiseksi niin Mikkelin ammattikorkeakouluun kuin Etelä-Savon Urheiluakatemiaankin. Viime mainittu tapahtuisi molempien tahojen omalla viestinnällä (internet, markkinointiesitteet, erilaiset tilaisuudet, asioiden paketoiminen tiedotusvälineille jne.).

Yhteistyötä on kehitelty tapaamisin ja suunnitelmin muiden oppilaitosten kuin Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa. Lopputuloksena em. yhteistyön viralliseksi aloittamiseksi allekirjoitettiin yhteistyösopimus 14.4.2010.

Tanhuvaaran Urheiluopisto hallinnoi hanketta ja sille urheiluakatemiatoiminta on ollut myös rekrytointikeino. Opistossa toteutetaan kahden tai kolmen vuoden mittaista Liikuntaneuvojan perustutkintoa (LPT), jolle hakeutuu vuosittain useita kilpaurheilijoita. Heidän kiinnostuksensa herättämisessä urheiluakatemiassa on tärkeä rooli. Tanhuvaarassa opiskelevat akatemialaiset voivat harjoitella joko opiston tiloissa tai Savonlinnassa toimivissa akatemiaryhmissä kolmena aamuna viikossa kaksi tuntia kerrallaan.

Savonlinnan Opettajankoulutuslaitoksesta on urheiluakatemiassa ollut alusta alkaen opiskelijoita: 2008-2009 4 , 2009-2010 5 ja 2010-2011 7. Oppilaitoksen kanssa on pyritty säännöllisesti kehittämään toimintatapaa, jolla akatemiassa olevat opiskelijat voisivat vielä täysipainoisemmin osallistua aamuisin klo 8-10 toimiviin akatemian valmennusryhmiin. Laitoksen opetussuunnitelman mukaisesti räätälöinti ei ole kovin helppoa, koska kullakin opiskelijalla on varsin erilainen opiskelusuunnitelma.

Savonlinnan OKL kuuluu nykyisin Itä-Suomen yliopistoon. Sen alueella toimivat myös Pohjois-Savon urheiluakatemia ja Joensuun urheiluakatemia. Itä-Suomen yliopiston ja kolmen urheiluakatemian kesken on aloitettu yhteistyön suunnittelu ja toteutus, mistä ensimmäisenä käytännön esimerkkinä on syyslukukaudella 2010 alkanut kilpaurheilijan verkko-opiskelukurssi. Maakunnan muista toisen tai kolmannen asteen oppilaitoksista on ollut muutamia opiskelijoita akatemiassa. Kussakin oppilaitoksessa, kuten DIAK-ammattikorkeakoulussa, Mikkelin nuoriso-opistossa, Partaharjun opistossa, Sisälähetysseuran oppilaitoksessa ja Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulussa, on vierailtu ja informoitu akatemian tarjoamista mahdollisuuksista. Käytäntö on kuitenkin ainakin tähän asti osoittanut, ettei niissä ole juurikaan opiskelemissa kilpaurheilijoita; ei ainakaan sellaisia, joiden opiskelurytmiin tai tarpeisiin urheiluakatemia toisi suuresti lisäarvoa.

6.4 Urheiluseurat

Urheiluakatemia ja lentopalloilun miesten SM-liigassa kaudella 2008-2009 pelannut pieksämäkeläis-varkautelainen Keski-Savon Pateri aloittivat jo alkuvuodesta 2009 keskinäiset

neuvottelut ja kehityskeskustelut maakunnassa menestyksekkään urheilulajin tulevaisuudesta. Nopeasti mukaan liittyi myös Mikkelin Passarit.

Asiat etenivät pikaisella vauhdilla siten, että Savonlinnan East Volleyn hyväksyntä yhdessä tehdyille suunnitelmille saatiin huhtikuun lopussa 2008. Toukokuun 6. päivänä järjestettiin Savonlinnassa tiedostustilaisuus, jossa Paterin ja East Volleyn yhteinen liigajoukkue, sittemmin Saimaa Volley, julkistettiin vielä vailla nimeä. Mukana suuremmassa kokonaisuudessa olivat myös alusta alkaen kehittyessä mukana ollut Etelä-Savon Urheiluakatemia sekä Enonkosken Pyrintö, Mikkelin Passarit, East Volley Juniorit ja Parikkalan Urheilijat.

Liigajoukkueesta tuli yksi osa uutta yhteistyökokonaisuutta, jota reilun vuoden verran toiminut Etelä-Savon Urheiluakatemia ja maakunnan miesten sekä poikien huippulentopalloseurat alkoivat toteuttaa. Jo kaudella 2008-2009 oli akatemian lentopallovalmennusta järjestetty Mikkelissä (valmentajana Mikko Korhonen), Pieksämäellä (Reino Kosonen ja Keijo Manninen) ja Savonlinnassa (Vodek Sadalski) kaksi-kolme kertaa viikossa aamuisin. Lukuvuotena 2009-2010 akatemian lentopallovalmennus alkoi myös Mäntyharjulla (Jari Heikkinen).

Uuden liigajoukkueen kumppaneiksi tulivat 1-sarjassa pelaava Enonkosken Pyrintö sekä 2-sarjalaiset Team Länsi-Savo (Mikkeli, Pieksämäki) ja Parikkalan Urheilijat. Kaikki joukkueet saatiin toiminnallisesti yhteen, mikä mahdollistaa etenkin nuorten pelaajien liikkumisen kauden kuluessa sarjatasolta toiselle.

Etelä-Savon nuorten miespelaajien taso lentopallossa on valtakunnallisesti erittäin kova. Uudella kokonaisuudella pyritään takaamaan mahdollisimman hyvät mahdollisuudet yhdistää opiskelu ja eteneminen urheilu-uralla omassa maakunnassa. Tasa kuvaa hyvin se, että kaudella 2008-2009 maakunnan joukkueista kolme sijoittui A-poikien SM-lopputurnauksessa kahdeksan parhaan joukkoon: 3) Pieksämäen Tsemppi, 6) Savonlinnan East Volley, 8) Mikkelin Passarit. B-pojissa Mäntyharjun Virkistys voitti SM-kultaa. Vuotta myöhemmin kaudella 2009-2010 A-pojissa East Volley oli kolmas, Virkistys kahdeksas ja Passarit 12:s. B-pojissa Virkistys voitti hopeaa.

Kyseisellä rakenteella pystyttiin luomaan urheiluakatemiaamme alueelle erinomainen toimintamalli siitä, kuinka akatemia- ja kilpaurheilutoiminta voidaan sekä aikuisten että nuorten tasolla nivoa tehokkaasti yhteen. Kokonaisuutta korosti vielä se, että Saimaa Volleyn

päävalmentajaksi tuli elokuussa 2009 italialainen Giovanni Torchio, joka on sittemmin sitoutunut tehtäväänsä myös urheiluakatemian miesten ja poikien päävalmentajana kevääseen 2012 asti.

Mallin avulla samanlaista ideologiaa on mahdollista siirtää myös muihin akatemiamme ja maakuntamme vahvoihin lajeihin. Se on maakunnallisesti tärkeää kilpaurheilun tulevaisuuden kannalta, sillä useissa tapauksissa kaupunkimme ja kuntamme yksin ovat kilpailukyvyttömiä resurssiensa puolesta vastaamaan nykyajan ja etenkin tulevaisuuden haasteisiin. Mm. salibandyssä mallin hyödyntämistä on alettu jo pohtia. Siellä yhteinen "all stars -joukkue" voisi osallistua esimerkiksi B-ikäisten SM-sarjaan siten, että pelaajat opiskelevat ja harjoittelevat akatemiassa ja seuroissaan omilla paikkakunnillaan, mutta tulevat kyseisen verkoston avulla pelaamaan yhdessä joukkueessa.

Lentopallo on akatemiassamme suosituin laji, kuten oheisesta tilastosta havaitaan. Lentopalloa pelataan myös korkeimmalla sarjatasolla maakuntamme alueelle. Miehistä maakunnallinen Saimaa Volley pelaa korkeimmalla sarjatasolla SM-liigassa, samoin Pieksämäki Volley naisissa. Nuorten joukkueet ovat menestyneet jo vuosikausia valtakunnallisesti erittäin hyvin aina SM-mitaleita myöten.

Urheilijat lajeittain 2009-2010 (muutamissa tapauksissa urheilija on akatemiassa kahdessa lajissa, v=akatemiavalmennus 1-3 krt/vk, 1-6 t/vk):

- 1) Lentopallo 99: Mikkeli 12 (v), Savonlinna 33 (v), Pieksämäki 37 (v), Mäntyharju 8 (v), Juva 1, Kerimäki 1.
- 2) Jääkiekko 69: Mikkeli 24 (v), Savonlinna 26 (v), Pieksämäki 14 (v), Rantasalmi 2, Juva 1, Ristiina 1.
- 3) Salibandy 61: Mikkeli 14 (v), Savonlinna 20 (v), Pieksämäki 26 (v), Punkaharju 1 (v).
- 4) Jalkapallo 45: Mikkeli 27 (v), Savonlinna 13 (v), Pieksämäki 1, Punkaharju 1 (v), Ristiina 1 (v).
- 5) Yleisurheilu 35: Mikkeli 11 (v), Savonlinna 17 (v), Pieksämäki 2, Kangasniemi 2, Kerimäki 2 (v), Ristiina 1 (v).

Lentopallossa toteutettu kokonaisuus on oiva rekrytointikeino nuorille huippupelaajille. Kuten jo kohdassa 6.2 kerrottiin, mallimme herätti kiinnostusta välittömästi Lentopalloliitossa, jonka Kuortaneella sijaitsevan nuorten valmennuskeskuksen kanssa aloitettiin yhteistyöneuvottelut joulukuussa 2009. Niiden tuloksena valmennuskeskus pyrkii ohjaamaan sieltä valmistuvia tai

siellä opintonsa päättäviä nuoria kyseiseen seurakoaliition ja urheiluakatemian toteuttamaan kokonaisuuteen.

Mikkeliläiset urheiluseurat MP (jalkapallo), MiKi (jalkapallo), Juniori-Jukurit (jääkiekko), Hatsina (salibandy) ja Kampparit (jääpallo) lähestyivät toisiaan urheiluakatemian toiminnan kautta. Valmentajat alkoivat tavata akatemian yhteisissä tilaisuuksissa, minkä jälkeen käynnistettiin valmentajien ja sitä kautta lajien sekä seurojen yhteiset kokoontumiset.

Tämä johti nopeasti merkittävään yhteistyösopimukseen, joka julkistettiin em. seurojen toimesta joulukuussa 2009. Sen perusteella MP, MiKi, Juniori-Jukurit, Hatsina ja Kampparit sopivat kahden lajin harrastamisen mahdollistamisesta kyseisten seurojen tarjoamissa lajeissa. Yhteistyön tarkoituksena on kannustaa nuoria harrastamaan monipuolisesti ja mahdollistaa kahden lajin harrastaminen ympärivuotisesti, ilman pitkiä poissaolojaksoja toisesta lajista. Päätös ja vastuu harrastamisen laajuudesta ja mukana olemisen aktiivisuudesta kuuluu sopimuksen mukaan kuitenkin lapselle sekä hänen vanhemmilleen. Ohjaajien ja valmentajien tehtävä ei ole painostaa ketään valitsemaan edustamansa laji, vaan seurojen, joukkueiden ja ohjaajien tehtävänä on tukea lapsen (ja/tai hänen perheensä) tekemiä valintoja ja mahdollistaa kahden lajin harrastaminen mahdollisimman pitkään.

Lajien päätoimintakauden aikana lapsella ja nuorella tulee olla mahdollisuus myös osallistua toisen lajin harjoituksiin ja harjoitusotteluihin. Päätoimintakaudella kuitenkin sarjaottelut ja lajitaitoharjoitukset menevät muiden harjoitusten edelle. Samana päivänä tai päivänä, jolloin päätoimintakauden lajissa ei ole tapahtumaan on mahdollista harjoitella ja pelata, jos halua ja jaksamista riittää. Kaiken pitää kuitenkin lähteä lapsen ja nuoren omasta tahdosta. Tärkeää on sopimuksen mukaan huolehtia myös riittävästä levosta. Monipuolinen harjoittelu mahdollistuu hyvällä yhteistyöllä ja suunnitelmallisuudella. Lajien päätoimintakaudet ovat seuraavat: jalkapallo 1.4.-30.9.; jääkiekko, salibandy ja jääpallo 15.8.-31.3.

Yhteistyön onnistumisen peruspilareiksi kirjattiin sopimuksessa akatemian kanssa yhteistyössä:

1. Valmentajien keskinäinen yhteydenpito eri lajien välillä.
2. Valmentajalla, lapsella tai nuorella sekä hänen vanhemmillaan on yhtenäinen näkemys lapsen harrastuksista ja niiden yhteensovittamisesta.
3. Valmentajat ja vanhemmat kannustavat lasta ja nuorta harrastamaan monipuolisesti ja ohjaavat lasta aktiivisesti harrastamaan molempia lajeja ympärivuotisesti.

4. Urheiluseurat tulevat tekemään akatemian myötävaikutuksella jatkossa tiivistä yhteistyötä lasten ja nuorten urheilun kehittämiseksi. Tarkoituksena on lisätä lajien välistä yhteistyötä mm. yhteisten valmentajakoulutuksien avulla sekä edistää seurojen ja oppilaitosten välistä yhteistyötä. Harrastusmahdollisuuksia pyritään lisäämään iltapäivätoiminnasta yhä enemmän kohti iltapäivällä toteutuvaa toimintaa.

Urheilevan opiskelijan omalla paikkakunnalla tapahtuvan akatemiaharjoittelun lisäksi akatemian tarjoamaan toimintaan kuuluvat tietyissä potentiaalisimmissa lajeissa myös akatemiajoukkueiden ottelut. Ne ovat yhdessä akatemiavalmentajien kanssa valittuja ns. Etelä-Savon Urheiluakatemian maajoukkueita, jotka osallistuvat tiettyihin turnauksiin tai niille järjestetään yksittäisiä kilpailutapahtumia. Akatemiajoukkueiden avulla pystytään tarjoamaan lahjakkaimmille urheilijoille seuratahtumien ulkopuolella myös uusia, tasokkaita kilpailukontakteja kohentuvien harjoitusmahdollisuuksien tueksi.

Ensimmäinen akatemiaottelu pelattiin poikien lentopallossa Mikkelissä 7.11.2009. Mikkelin, Savonlinnan, Pieksämäen, Mäntyharjun ja Juvan valtakunnallisestikin lahjakkaista nuorista A-ikäisistä poikalentopalloilijoista (16-20 v.) koottu joukkue kohtasi Lentopalloliiton Kuortaneen urheiluopistolla toimivan valmennuskeskuksen joukkueen, joka on käytännössä 17-19-vuotiaiden nuorten maajoukkue. Kyseisessä ottelussa tehtiin myös Lentopalloliiton puitteissa historiaa. Tietävästi koskaan aikaisemmin ei vastaavanlaista tapahtumaa oltu järjestetty.

Jalkapallossa akatemiajoukkue pelasi ensimmäisen kerran Mikkelissä tammikuussa 2009 järjestetyssä turnauksessa. Joukkue koostui Mikkelin ja Savonlinnan pelaajista. Toisen kerran samalla periaatteella koottu akatemiajoukkue osallistui Savonlinnassa pelattuun Linnan Cupiin huhtikuussa 2009. Syksyllä 2009 mikkeliäisistä pelaajista koottu akatemiajoukkue osallistui urheiluoppilaitosten SM-sarjaan.

Jääkiekossa akatemiajoukkueen valintaprosessi aloitettiin huhtikuussa 2009 Tanhuväärassa järjestetyllä leirillä. Sen(kin) perusteella valittiin mikkeliäisistä, savonlinnalaisista ja pieksämäkeläisistä pelaajista akatemiajoukkue, joka osallistui urheiluoppilaitosten SM-kilpailuihin Helsingissä syyskuun alussa 2009. Sittemmin akatemiatoimintaa on jatkettu kaikissa lajeissa ja sitä on suunnitteilla mm. salibandyyn. Akatemiajoukkueet tarjoavat pelillisten ärsykkeidensä lisäksi myös oivan mahdollisuuden kehittää seurojen välistä yhteistyötä ja saada lajin toimintaan lisää syvyyttä maakunnan alueella. Lisäksi pelaajat oppivat toimimaan uudessa ympäristössä.

Akatemiavalmentajat toimivat valmentajina myös urheiluseuroissa. Heidän tietotaitonsa on lisääntynyt akatemian järjestämässä tilaisuuksissa, joita ovat olleet kaksi kertaa lukuvuodessa yhdessä akatemiaurheilijoiden kanssa järjestetyt huippuluennoitilaisuudet, keväällä 2010 Tanhuvaarassa järjestetty testauksen koulutuspäivä sekä paikkakunnittain yhteiset palaverit, joita on toteutettu keskimäärin kaksi kertaa lukuvuoden aikana.

Akatemiavalmentajan saama korvaus yhdestä pidetystä valmennustunnista on 21 euroa (sisältää lomakorvauksen). Koska akatemiavalmentajat ovat myös seuravalmentajia, kohdistuu palkkaus myös epäsuorasti seurojen hyödyksi. Lukuvuonna 2009-2010 akatemiassa toimi 26 valmentajaa, joista kahdeksan työskenteli päätoimisesti seuravalmentajana / -työntekijänä. Heidän kohdallaan akatemian valmennuskorvaus muodosti merkittävän osan toimeentulokokonaisuudesta.

Urheilijoiden harjoitusmäärät ovat akatemian myötä lisääntyneet. Kun akatemia käynnistyi, oli aamuisin tapahtunutta harjoitustoimintaa lajihoitoisesti Mikkelissä (jalkapallo, jääkiekko), Savonlinnassa (jääkiekko, judo) ja Pieksämäellä (lentopallo, jääkiekko). Akatemian käynnistymisen jälkeen toiminta em. tapauksissakin laajentui ja tiivistyi, minkä lisäksi mukaan tuli suuri määrä urheilijoita ja valmentajia eri puolilta maakuntaa.

Urheiluakatemiassa valmentautuvat ja opiskelevat nuoret ovat nyt ilahduttavan monissa tapauksissa jo samalla viivalla muualla maassa asuvien kanssa. Etelä-Savon akatemiaurheilijat voivat oppilaitoksesta ja kunnasta riippuen harjoitella opiskeluohjelmaan nivelletysti 3-6 tuntia viikossa, pääasiassa aamuisin. Puhutaan ns. ylimääräisestä harjoitteluajasta, joka toteutuu tavanomaisen iltaharjoittelun lisäksi. Kun akatemiaviikkoja tulee vuodessa noin 30, on harjoittelumäärän lisääntyminen parhaimmillaan noin 180 tuntia. Kun se yhdistetään omien valmentajien johdolla tapahtuvaan iltaharjoitteluun, ollaan jo selkeästi suuremmissa harjoitusmäärissä kuin ennen akatemia-aikaa.

Akatemiatoiminnan avulla pystytään jatkuvasti tehokkaammin rekrytoimaan urheilijoita maakunnan ulkopuolelta niissä lajeissa, joissa taso valmennuksen, urheilijoiden ja olosuhteiden puolesta akatemian alueella on riittävä. Joukkuelajeista tällaisia ovat lentopallo, jalkapallo, salibandy ja tietyiltä osin kenties myös jääkiekko, joissa kehitteillä oleva yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa avaa mahdollisuuksia akatemiarakenteen ulottamiseksi Mikkelin Jukurien ja Savonlinnan Pallokerhon Mestiksessä pelaavien edustusjoukkueiden pelaajien osalle.

Pisimmälle rekrytoinnissa päästiin kahden ensimmäisen lukuvuoden kuluessa miesten / poikien lentopallossa perustetun Saimaa Volleyn, maakunnan muiden mies- ja poikalentopalloseurojen sekä akatemian yhteistyön kautta (kts. 6.3).

Akatemiatoiminnan aloittaminen Etelä-Savossa mahdollistaa aikaisempaa useammin nuorien urheilijoiden jäämisen omalla paikkakunnalleen ja omaan kasvattajaseuraansa muualle muuttamisen sijaan. Toisena lukuvuonna (2009-2010) konkreettisia esimerkkejä löytyi mm. Mäntyharjulta ja Ristiinasta (kts. 6.3). Mäntyharjulta valittiin kaksi lukioikäistä lentopalloilijaa ko. lajiliiton valtakunnalliseen valmennuskeskukseen Kuortaneelle, mutta he jäivät kotikuntaansa ja -seuraansa, kun Mäntyharjussa aloitettiin samanaikaisesti akatemiatoiminta ja akatemian kustantama valmennus.

Ristiinassa aloitettiin akatemiatoiminta Mäntyharjun tavoin lukuvuoden 2009-2010 alussa. Kun Ristiinan kunnan ja lukion kanssa pystyttiin rakentamaan malli, jossa urheilijat voivat osallistua kerran viikossa Mikkelissä toimivien akatemiaryhmien valmennustapahtumiin, mahdollisti se kolmen-neljän urheilijan jäämisen Ristiinan lukioon Mikkeliin muuttamisen sijaan. Tällaisella toiminnalla on etenkin jatkossa varmuudella merkitystä Ristiinan omaankin seuratoimintaan. Malli koettiin niin hyväksi, että lukuvuonna 2010-2011 Ristiinan lukion akatemiaurheilijoille mahdollistettiin kyydityksen ja lukujärjestyksen puolesta myös toinen viikoittainen osallistumismahdollisuus Mikkelin akatemiaryhmien harjoituksiin.

Yleisesti ottaen akatemiatoiminta mieluummin motivoi kuin passivoi paikkakunnan nuoria jatkamaan tai aloittamaan kilpaurheiluharrastustaan. Se koituu suoraan seuratoiminnan hyödyksi. Urheiluakatemia tarjoaa urheilijoilleen kaksi tai kolme viikoittaista useimmissa tapauksissa ohjattua valmennustilaisuutta. Lisäksi urheilijoille ja valmentajille järjestetään kahdesti lukuvuoden aikana erillinen valmennus-/koulutustilaisuus, joissa luennoi tasokkaita huippu-urheilijoita tai -valmentajia.

Urheilijoille kuuluu akatemiapassin etuihin palveluja, jotka ovat tasokkaampia ja laajempia kuin urheiluseurojen jäsenilleen tarjoamat. Niitä ovat mm. nopea pääsy lääkärille, edulliset hinnat hierontoihin ja fysioterapiaan sekä erikseen määritellyt ilmaiset harjoittelupaikat paikkakunnittain.

Kamppailulajien ryhmä aloitti toimintansa Etelä-Savon Urheiluakatemiassa lukuvuonna 2009-2010. Ryhmä toimii Mikkelissä ja sitä valmentaa akatemian palkkaamana Jarkko Pitkänen. Tasoltaan mukana olevat urheilijat ovat maakunnallisen mittapuun mukaan kärkiluokkaa. Mukana ovat mm. nyrkkeilijät Joni Polishuk, Olavi Hagert ja Riku Hokkanen, jotka ovat edustaneet Suomea kansainvälisissä arvokilpailuissa.

Akatemiatoiminnan pohjalta Mikkelin Nyrkkeilijät on saanut toimintaansa uutta lisäpontta ja seura hakee opetusministeriön seuratuksia urheiluakatemian toiminnan ja sen valmentajan (Jarkko Pitkänen) kehittämiseen. Isompana kuviona on tarkoitus, että Pitkänen siirtyy pikku hiljaa pois ansiotyöstä ja voi toimia päätoimisesti valmentajana. Akatemiatoiminnan kehittämisen tarkoituksena on kehittää mahdollisuuksia ja tarjota puitteet puoliammattimaiseen harjoitteluun, sekä siirtyä puoliammattimaiseen valmennukseen. Tarkoitus on, että vuoden 2011 aikana Pitkänen suorittaa valmentajan ammattitutkinnon, ja seuraavan olympiadin alkaessa vuonna 2012 hän voisi toimia ainakin puolipäiväisenä valmentajana.

Nyrkkeilyn puolella tullaan Suomessa hyvin todennäköisesti siirtymään keskitettyyn aluevalmennukseen seuraavan olympiadin aikana. Mikkelillä on erinomaiset mahdollisuudet muodostua yhdeksi valmennuskeskukseksi. Kaavailuissa urheiluakatemioiden olisi keskeinen rooli aluevalmennuksessa.

Mikkelin Nyrkkeilijöiden puheenjohtajana toimiva Matti Ruokoski on erittäin innoissaan akatemian suomista mahdollisuuksista, ja on voimakkaasti tukemassa akatemian kehitystä. "Yhteistyön kautta kyetään kehittämään parhaiten ottaen huomioon Suomen rajalliset resurssit", kuvaa akatemiavalmentaja Jarkko Pitkänen.

6.5 Urheilijat

Kuten kohdassa 6.4 kerrotaan, lähestyivät mikkeliäiset urheiluseurat MP, MiKi, Juniori-Jukurit, Hatsina ja Kampparit toisiaan urheiluakatemian toiminnan kautta. Valmentajat alkoivat tavata akatemian yhteisissä tilaisuuksissa, minkä jälkeen käynnistettiin valmentajien ja sitä kautta lajien sekä seurojen yhteiset kokoontumiset. Tämä johti nopeasti merkittävään yhteistyösopimukseen, joka julkistettiin em. seurojen toimesta joulukuussa 2009. Sen perusteella MP, MiKi, Juniori-Jukurit, Hatsina ja Kampparit sopivat kahden lajin harrastamisen mahdollistamisesta kyseisten seurojen tarjoamissa lajeissa (kts. 6.4).

Urheilevan opiskelijan omalla paikkakunnalla tapahtuvan akatemiaharjoittelun lisäksi akatemian tarjoamaan toimintaan kuuluvat tietyissä maakunnan kannalta potentiaalisimmissa joukkuelajeissa myös akatemiajoukkueiden ottelut. Ne ovat yhdessä akatemiavalmentajien kanssa valittuja ns. Etelä-Savon Urheiluakatemiaa maajoukkueita, jotka osallistuvat tiettyihin turnauksiin tai niille järjestetään yksittäisiä kilpailutapahtumia. Akatemiajoukkueiden avulla pystytään tarjoamaan lahjakkaimmille urheilijoille seuratapahtumien ulkopuolella myös uusia, tasokkaita kilpailukontakteja kohentuvien harjoitusmahdollisuuksien tueksi (kts. 6.4).

Urheiluakatemia tarjoaa urheilijoille yhteisiä valmentautumistilaisuuksia sekä oman lajin sisällä että yli rajojen sekä maakuntatasolla että paikkakunnittain. Lisäksi akatemiaurheilijoille järjestetään erikoisetuna kahdesti lukuvuoden aikana erillinen valmennus-/koulutustilaisuus, joissa luennoi tasokkaita huippu-urheilijoita tai -valmentajia.

Akatemia on mahdollistanut urheilijoille entistä paremmat harjoittelu- ja kilpailuolosuhteet palkkaamalla valmentajia ja järjestämällä joko ilmaisia tai edullisia valmentautumisen oheispalveluita. Niitä ovat esimerkiksi ilmaiset harjoittelupaikat sekä erilaiset oheispalvelut, kuten hieronta ja fysioterapia.

Urheilijoiden harjoitusmäärät ovat akatemian myötä lisääntyneet. Kun akatemia käynnistyi, oli aamuisin tapahtunutta harjoitustoimintaa lajihoitoisesti Mikkelissä (jalkapallo, jääkiekko), Savonlinnassa (jääkiekko, judo) ja Pieksämäellä (lentopallo, jääkiekko). Akatemian käynnistymisen jälkeen toiminta em. tapauksissakin laajentui ja tiivistyi, minkä lisäksi mukaan tuli suuri määrä urheilijoita ja valmentajia eri puolilta maakuntaa.

Urheiluakatemiasa valmentautuvat ja opiskelevat nuoret ovat nyt ilahduttavan monissa tapauksissa jo samalla viivalla muualla maassa asuvien kanssa. Etelä-Savon akateemikot voivat oppilaitoksesta ja kunnasta riippuen harjoitella opiskeluohjelmaan nivelletysti 3-6 tuntia viikossa, pääasiassa aamuisin. Puhutaan ns. ylimääräisestä harjoitteluajasta, joka toteutuu tavanomaisen iltaharjoittelun lisäksi.

Kun akatemiaviikkoja tulee vuodessa noin 30, on lisääntynyt harjoittelumäärän vuodessa parhaimmillaan noin 180 tuntia. Kun se yhdistetään omien valmentajien johdolla tapahtuvaan iltaharjoitteluun, ollaan jo selkeästi suuremmissa harjoitusmäärissä kuin ennen akatemia-aikaa.

Akatemiatoiminnan avulla pystytään jatkuvasti tehokkaammin tarjoamaan myös maakunnan ulkopuolisille urheilijoille kilpailukykyisiä mahdollisuuksia yhdistää kilpaurheilu ja opiskelu niissä lajeissa, joissa taso akatemian alueella on riittävä. Joukkuelajeista tällaisia ovat lentopallo, jalkapallo, salibandy ja tietyiltä osin kenties myös jääkiekko, joissa kehitteillä oleva yhteistyö Mikkelin ammattikorkeakoulun kanssa avaa mahdollisuuksia akatemiarakenteen ulottamiseksi Mikkelin Jukurien ja Savonlinnan Pallokerhon Mestiksessä pelaavien edustusjoukkueiden pelaajien osalle.

Maakunnan omille urheilijoille urheiluakatemia on tarjonnut aikaisempaan paremman ja kilpailukykyisemmän mahdollisuuden kehittyä omassa lajissaan omalla kotipaikkakunnalla tai omassa maakunnassa. Enää ei ole ollut tarvetta lähteä yläkouluiän jälkeen kuin harvoissa tapauksissa oman urheilu-uran vuoksi muualla. Tällainen erikoistapaus on tyypillisimmillään jonkin joukkuelajin urheilija, joka on omaan harjoitusryhmäänsä verrattuna ylivoimaisesti muita parempi, tai sitten sellaisen yksilölajin urheilija, joka ei voi esimerkiksi luonnonolosuhteiden (alppihiihto) vuoksi täysipainoisesti enää harjoitella kehittyäkseen kotiseudullaan.

Jokainen lukio- ja ammattioppilaitoksessa opiskeleva akatemiaurheilija voi lukea urheiluakatemiatoiminnasta hyödykseen omiin opintoihin kurssveja. Keskimäärin neljä tuntia viikossa akatemiaharjoituksiin osallistuva urheilija saa esimerkiksi kolmen lukiovuoden aikana kahdeksan kurssia, kun lukion suorittamiseen vaaditaan 75 kurssia. Tämä tarkoittaa sitä, että akatemian avulla nuori kilpaurheilija voi jo hyvin paljon suuntautua haluamallensa elämänalueelle opintojen siitä yhtään kärsimättä.

Muissa kuin lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa noudatetaan vastaavanlaista käytäntöä. Niissä opiskelijat saavat akatemiatoiminnasta ns. vapaavalintaisia opintopisteitä, joita jokaisen ko. oppilaitoksessa opiskelevan täytyy tietty määrä kerätä. Näin kilpaurheilijat voivat hoitaa opintojensa kyseisen osan akatemiatoiminnan kautta.

Urheilijoiden motivaatio sekä kilpaurheilua että opiskelua sekä niiden yhdistämistä kohtaan on parempien olosuhteiden ja mahdollisuuksien kautta parantunut. Kun kokonaisuus on aikaisempaa selkeämmin järjestetty, on se myös urheilijalle itselleen helpompi hahmottaa.

6.6 Valmentajat

Urheiluakatemian valmentajat työskentelevät 1-6 tuntia viikossa. Siten valmentaja voi parhaimmillaan saada korvausta yhden lukuvuoden aikana n. 30 x 6 x 21 euroa (akatemiaviikkojen lukumäärä x akatemiatusnit viikossa x korvaus yhdestä tunnista). Akatemiavalmentajan saama korvaus yhdestä pidetystä valmennustunnista on 21 euroa (sisältää lomakorvauksen). Koska akatemiavalmentajat ovat myös seuravalmentajia, kohdistuu palkkaus valmentajien itsensä lisäksi myös epäsuorasti seurojen hyödyksi.

Lukuvuonna 2009-2010 akatemiassa toimi 26 valmentajaa, joista kahdeksan työskenteli päätoimisesti seuravalmentajana / -työntekijänä. Heidän kohdallaan akatemian valmennuskorvaus muodosti merkittävän osan toimeentulokokonaisuudesta. Lukuvuonna 2008-2009 akatemiassa toimi 23 valmentajaa, 2009-2010 26 valmentajaa ja 2010-2011 30 valmentajaa. Kuten edellisessä kohdassa todetaan, heistä kahdeksan (2009-2010) työskenteli päätoimisesti seuravalmentajana / -työntekijänä. Heidän kohdallaan akatemian valmennuskorvaus muodosti merkittävän osan toimeentulokokonaisuudesta.

Kun urheiluakatemian ESR-rahoitusta haettiin, asetettiin yhdeksi tärkeäksi tavoitteeksi päätoimisten valmentajien lukumäärän lisääminen Etelä-Savon maakunnan alueella. Kahden lukuvuoden aikana akatemiassa on löydetty sellaisia lajeja, seuroja ja valmentajia, joiden yhdessä muodostamalla verkostoitumisella voidaan tavoitteeseen entistäkin paremmin päästä. Valmentajien palkkauksesta huolehtivat useimmissa tapauksissa yhdessä seura ja akatemia. Lisäkorvauksia tuli joissakin tapauksissa myös lajiliitolta.

Akatemian avulla lisääntynyt viikoittainen valmentautumisaika, 1-6 tuntia laji- ja paikkakuntaakohtaisesti, antaa valmentajille selkeästi aikaisempaa paremmat mahdollisuudet kehittää urheilijoita yksilöinä eli tehdä urheilullista tulosta. Useissa tapauksissa akatemiavalmentaja ja seuravalmentaja ovat urheilijalle yksi ja sama henkilö. Se antaa tiettyjä etuja, sillä tällöin tuttu urheilija-valmentaja -suhde toimii jokaisessa harjoituksessa. Kun akatemiavalmentaja ja oma henkilökohtainen valmentaja ovat urheilijalle kaksi eri henkilöä, nousee valmentajien keskinäinen kommunikointi ja suunnittelu ratkaisevaan osaan. Tällöin oman henkilökohtaisen valmentajan on saatava tietää ja myös ohjeistettava se, mitä aamuihin ajoittuvissa akatemiaharjoituksissa tehdään. Asia on äärimmäisen tärkeä urheilijan kokonaisrasituksen ja -valmennuksen kannalta.

Urheiluakatemia tarjoaa valmentajille yhteisiä palavereja sekä maakuntatasolla että paikkakunnittain. Lisäksi yhdessä akatemiaurheilijoiden kanssa järjestetään kahdesti

lukuvuoden aikana erillinen valmennus-/koulutustilaisuus, joissa luennoi tasokkaita huippu-urheilijoita tai -valmentajia.

Urheiluakatemiaan organisaatioon perustettiin heti alusta alkaen valmennuksen asiantuntijaryhmä, johon kutsuttiin kolme maakunnan kansainvälisestäkin menestyksestä valmentajaa sekä Etelä-Savon Liikunta ry:n aluejohtaja Heino Lipsanen. Kutsutut valmentajat ovat Risto Dufva (jäähkiekko), Reino Kosonen (lentopallo) ja Jarmo Hirvonen (yleisurheilu).

Valmennuksen asiantuntijaryhmä on omalla toiminnallaan linjannut urheiluakatemiaan valmentaja- ja lajivalintoja sekä jakanut tietotaitoaan erilaisissa akatemian tilaisuuksissa. Lisäksi ryhmän jäsenten menestymistä on käytetty useissa yhteyksissä motivaattorina akatemian valmennustoiminnassa.

6.7 Lajiliitot

Akatemiatoiminnan kilpaurheilullisessa tehostamisessa tärkeässä roolissa on yhteistyöverkostojen luominen paitsi valmentajien ja urheiluseurojen, myös lajiliittojen kanssa. Monissa maamme 15:stä urheiluakatemiasta on ikään kuin sisään rakennettuna jonkin lajiliiton tai joidenkin lajiliittojen valmennuskeskus tms., jolle akatemia tuo omat lisäresurssinsa. Etelä-Savon Urheiluakatemiaan osalta kyseisiä mahdollisuuksia on kartoitettu alusta alkaen. Akatemian toiminta-alueen erikoisuus, maakunta, verrattuna muihin pääsääntöisesti yhdellä paikkakunnalla toimiviin akatemioihin asettaa kuitenkin tietyt rajoitteet yhden lajin valmennuskeskittymällä. Omassa akatemiamallissamme urheilijat ovat lajistaan riippumatta pääsääntöisesti edelleen omalla paikkakunnallaan.

Toimivin vaihtoehto luoda valmennuskeskustoimintaa akatemiaamme on tehdä se hanketta hallinnoivan Tanhuvaaran Urheiluopiston ympärille. Hyvä malli on jo löytynyt salibandystä, jossa Salibandyliitto, Tanhuvaaran Urheiluopisto ja Etelä-Savon Urheiluakatemia palkkasivat yhdessä kesällä 2009 henkilön, jonka toimenkuvaan kuuluvat salibandyaluekouluttajan tehtävät, opetustyö Tanhuvaarassa sekä akatemiavalmennus Savonlinnassa ja akatemiaurheilijoiden testaaminen koko akatemian alueella.

Toimintamallin hyödyt on nähty yhtäläisiksi kaikilla tahoilla. Em. osa-alueilla tehostuneen toiminnan lisäksi on syntynyt myös uusia synergiaetuja, joita ovat esimerkiksi salibandy leiritoiminnan lisääntyminen Tanhuvaarassa, salibandyvalmennuksen ja lajin

akatemiatoiminnan koordinoinnin kehittyminen sekä uusien kehitysmahdollisuuksien selkeämpi esilletulo. Myös lentopallossa ja jääkiekossa sekä ampumaurheilussa on akatemiatoiminta tukenut aikaisempia Tanhuvaarassa olleita toimintoja sekä synnyttänyt myös uutta tekemistä. Näissäkin lajeissa akatemiaurheilijoiden testaustoiminta on keskitetty Tanhuvaaraan. Niissä puitteissa mm. akatemian jääkiekkjoukkue leireili yhden päivän huhtikuussa 2009 ja huhtikuussa 2010 Tanhuvaarassa. Jääkiekkoliiton kanssa on neuvoteltu mm. eri akatemioiden yhteisestä turnauksesta Tanhuvaarassa. Jääkiekkoliiton kanssa Tanhuvaaran Urheiluopisto on tehnyt jo aikaisemmin yhteistyötä. Lentopalloliiton osalta yhteistyö on akatemiatoiminnan myötä syventynyt ja tuonut osin myös tätä kautta opistolle lisää lajin koulutus- ja leiritystoimintaa.

Kaikki akatemiaurheilijoille tehtävät lajinomaiset testit noudattelevat lajiliittojen omia maajoukkueurheilijoiden testejä. Kukin urheilija ja kukin valmentaja saavat kustakin testistä kirjallisen palautteen. Vastaava dokumentti jää myös akatemialle. Kun jokainen urheilija on oikeutettu kahteen vuosittaiseen testiin, kertyy esimerkiksi kolme vuotta lukiossa opiskelevalle akatemiaurheilijalle kuusi testiä. Kun testit ovat vertailukelpoisia lajiliittojen testeihin, saadaan niistä mahdollisimman hyvä hyöty niin liiton, seuran, valmentajan kuin urheilijankin osalta.

Etelä-Savon Urheiluakatemia pyrkii, samoin kuin kaikki muutkin maamme akatemit, syventämään yhteistyötään lajiliittojen kanssa. Tehtävä on molemminpuolinen ja sen vuoksi Suomen Olympiakomitea järjestikin syksyllä 2009 yhteistilaisuuden, johon kutsuttiin akatemioiden ja lajiliittojen edustajia. Käytännössä asiat etenevät parhaiten niin, että lajiliitot kartoittavat oman lajinsa kannalta tärkeimmät akatemit ja akatemit puolestaan oman toimintansa kannalta tärkeimmät lajit / lajiliitot. Sitä kautta syntyvä kontaktointi tulee jatkossa synnyttämään urheilijoiden kannalta parhaita ratkaisuja.

Etelä-Savon Urheiluakatemia lukuvuonna 2009-2010 toimineista akatemiavalmentajista useat toimivat tai ovat toimineet myös oman lajinsa liittotason tehtävissä joko valtakunnallisesti, alueellisesti tai maakunnallisesti. Se edesauttaa uusien toimintamallien syntymistä sekä kaikkien toimintojen tehostamista.

6.8 Tanhuvaaran Urheiluopisto

Jokaiselle akatemiaurheilijalle kuuluu akatemiapassiin kaksi lukuvuotista lajinomaista testausta, joiden tekemisestä vastaa hanketta hallinnoiva Tanhuvaaran Urheiluopisto. Kyseisen testin ulosmyyntihinta on n. 35 euroa + alv., jonka summan Tanhuvaaran Urheiluopisto laskuttaa Etelä-Savon Urheiluakatemiaalta.

Ensimmäisenä lukuvuonna 2008-2009 akatemiaurheilijoille tehtiin n. 125 testiä ja toisena lukuvuonna reilut 275. Sen lisäksi eri seuroille ja lajeille markkinoitiin akatemiaurheilijoiden testaamisen kautta myös muiden kuin akatemiaurheilijoiden testaamista samassa yhteydessä. Tämäkin erillinen maksullinen toiminta lisäsi opiston testiaseman käyttöä. Hankeajan jälkeen samaa toimintamallia on tarkoitus jatkaa.

Akatemiatoiminnan myötä opistoa on markkinoitu maakunnan alueella leiritys- ja koulutuspaikkana. Opistolla testaamisen ja erillisten koulutustapahtumien myötä vierailleet uudet asiakkaat ovat käyttäneet samassa yhteydessä myös ruokailu- ja majoituspalveluja. Jatkossa urheilijapassin hintaa voidaan porrastaa ja siihen sisällyttää jo suoraan esim. tietyt testaukset ja leirivuorokaudet opistolla. Tämä ohjaa seuroja ja heidän muitakin kuin akatemiaurheilijoitaan käyttämään entistä enemmän opiston palveluja.

Akatemiatoiminta on lisännyt nimenomaan maakunnan alueella opiston tunnettuutta. Tällä saralla voidaan kuitenkin tehdä jatkossa vieläkin tehokkaampaa työtä. Kun 6.6 -kohdassa käsitellyt toimet jatkuvat pitemmän aikaa, ne lisäävät tunnettuutta edelleen ja tuovat samalla myös entistä enemmän maksavia lisäasiakkaita opistolle. Akatemiatoiminta on saanut julkisuudessa erittäin positiivisen imagon. Se siirtyy mielikuvissa myös hanketta hallinnoivalle Tanhuvaaran Urheiluopistolle.

Voisi ajatella, että Tanhuvaaran Urheiluopisto on hankkeen hallinnoijana kantanut erinomaisesti oman yhteiskuntavastuunsa maakunnan nuorten kilpaurheilijoiden harjoittelu-, kilpailu- ja opiskeluolosuhteiden kohentamisesta. Se vaikuttaa todennäköisesti epäsuorasti tulevaisuudessa erilaisissa yhteyksissä opistolle myönteisinä päätöksinä.

Mun Juttu! -hankkeen, urheiluakatemian ja Tanhuvaaran Urheiluopiston kesken on kehitteillä järjestelmä, joka toteutuessaan voisi mahdollistaa urheilijan harjoittelun ja kenties opiskelunkin urheiluopistolla esim. yhden tai kahden koulujakson ajan. On myös suunnitteilla mahdollisuus kaksois- tai jopa kolmoistutkinnon suorittamiseen Tanhuvaarassa, lukiossa ja

ammattioppilaitoksessa. Kaikki tämä toteutuessaan edesauttaa myös opiskelevien urheilijoiden rekrytointia maakunnan ulkopuolelta sekä tuo lisää asiakkaita opistolle.

6.9 Etelä-Savon maakunta

Urheiluakatemia on omalla toimintasarallaan lisännyt Etelä-Savon näkymistä niin maakunnan sisällä kuin sen ulkopuolellakin. Etelä-Savon Urheiluakatemia on saama positiivinen julkisuus on ollut alusta alkaen suuri. Se on vahvistanut "eteläsavolaisuutta" maakunnan sisäpuolella, niin urheilijoiden kuin muiden maakuntalaisten keskuudessa.

Maakunnan ulkopuolella akatemian aikaansaannokset ovat kiinnostaneet tiettyjen erityispiirteiden vuoksi. Etelä-Savon Urheiluakatemia on toimintamallillaan ainutlaatuinen koko suomalaisessa akatemiaverkostossa. Maakunnallisia akatemioita on lisäksi ainoastaan Etelä-Pohjanmaalla, mutta siellä saman lajin urheilijat ovat aina yhdellä paikkakunnalla päinvastoin kuin Etelä-Savossa.

Urheiluakatemiaa hallinnoivan Suomen Olympiakomitean taholta Etelä-Savon Urheiluakatemia on otettu mielenkiinnolla vastaan juuri erityispiirteidensä vuoksi. Niinpä akatemian toiminnanjohtaja onkin valtakunnallisia akatemiastatuksia jatkossa pohtivassa työryhmässä, jonka tehtävänä on linjata ns. kasvattaja-akatemioiden kriteeristöä nykyisten huippu-urheiluakatemioiden oheen. Akatemian toiminnanjohtaja valittiin myös puheenjohtajaksi Suomen Olympiakomitean urheiluakatemiaviestinnän ryhmään.

Urheiluakatemia on onnistunut omalla toiminnallaan yhdistämään eri kuntien ja eri urheiluseurojen tekemisiä. Se ei ole vähäpätöinen asia maakunnassa, jossa joskus yhdenkin kuntarajan ylittäminen jopa molemmin puolin koituvan hyödyn nimissä tuntuu vaikealta. Yhdistämisestä käytännön esimerkki on yhteensä yhdentoista kunnan mukanaolo yhdessä ja samassa maakunnallisessa organisaatiossa, jolle on siis onnistuttu luomaan kaikkia tyydyttävä yhteinen toimintamalli.

Akatemiajoukkuetoiminnalla on saatu eri paikkakunnilta tulevat nuoret, heidän valmentajansa ja sitä kautta myös seurat sekä oppilaitokset kantamaan yhdessä maakunnan värejä. Sitä kautta myös maakunnan henkistä yhtenäisyyttä on pystytty kasvattamaan.

Kaikille akatemiaurheilijoille ja -valmentajille on jaettu kumpanakin lukuvuonna (2008-2009 ja 2009-2010) akatemian paidat, jotka ovat samanlaiset kunnasta riippumatta. Ensimmäisenä lukuvuonna akatemian oransseja paitoja meni 235 urheilijalle ja 23 valmentajalle. Toisena lukuvuonna akatemian mustia paitoja jaettiin 410 urheilijalle ja 26 valmentajalle. Samoin erilaisten yhteistyökumppaneiden (kunnat, oppilaitokset, yritykset yms.) edustajat saivat omat paitansa.

Kun nämä kaikki em. asusteet näkyvät samanlaisina maakunnan eri puolilla on kyse ikään kuin yhdestä maakunnallisesta yhteisöstä. Lisäksi akatemiatoiminta on onnistuneena organisaationa omalla tavallaan osoittanut, että maakuntatasollakin voidaan toimia Etelä-Savossa yhdellä hyvällä sapluunalla.

6.10 Olympiakomitea

Urheiluakatemioiden rooli osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää on viime vuosina vahvistunut. Olympiakomitean johdolla on valmisteltu valtakunnallinen urheiluakatemiastrategia vuosille 2009-2013. Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnanjohtaja kutsuttiin vuonna 2010 toimintansa aloittaneeseen olympiakomitean työryhmään, joka valmistelee ”kasvattaja-akatemiaa” kriteeristöä. Aikataulu on vielä avoin.

Etelä-Savon Urheiluakatemian kannalta uuden kriteeristön tekeminen on hyvä asia, sillä sen avulla toimintaa pystytään profiloimaan niin paikallisesti kuin maakunnallisestikin oikein.

Joulukuussa 2009 päätettiin myös perustaa Olympiakomitean työryhmä, jossa kehitetään akatemioiden viestintätoimintaa. Etelä-Savon Urheiluakatemian toiminnanjohtaja toimii ryhmän puheenjohtajana.

6.11 Muut hankkeet

Etelä-Savon Urheiluakatemiat on tehnyt tiivistä yhteistyötä Mun Juttu! -hankkeen kanssa.

Ko. hankkeessa duaalimallia kehitetään aikaisempaa joustavammaksi palvelemaan sekä opiskelijoiden tarpeita että työelämän muutosta. Opiskelijan näkökulmasta koulutuksen on turvattava entistä paremmat toisen asteen koulutusväylät ja jatko-opiskelukelpoisuudet sekä vastattava kasvavaan syrjäytymiskehityshätiin. Tehty selvitystyö osoitti, että ammatillisen ja lukionkoulutuksen väliin muodostuu selkeä tarve ’välialueelle’, joka tarkoittaa erilaisten yksilöllisten opinto-ohjelmien, urapolkujen muodostamista horisontaalisiin, mutta myös vertikaalisesti ilman perinteisiä rajoja koko toisen asteen koulutuksen sisällä.

Voidaan puhua malleista, joissa tutkinto muodostetaan erilaista ammatillisista (A+L) ja/tai lukio (L+A) opintojen yhdistelmistä taikka eri ammatillisten koulutusalojen yhdistelmänä (A+A). Lisäksi pyritään kehittämään lukioiden välistä yhteistyötä ja verkostoitumista (L+L). Mallissa lukio-opintoja voidaan rikastaa ammatillisilla opinnoilla tai jopa korkeakouluopinnoilla siinä missä ammatillisia opintoja lukio-opinnoilla. Ratkaisuilla tullaan lähemmäksi arkikäytännön työelämän tarpeita ja uusia ammatteja, mutta myös yliopistokoulutuksen odotuksia. (Hannu Soini, <http://edu.savonlinnaseutu.fi/munjuttu/tietoja/>, 2009)

Mun Juttu! -hankkeen kanssa pyrimme löytämään joustavia ratkaisuja vaihtaa opiskelupaikkaa maakunnan sisällä lukuvuoden aikana. Tämä tukee urheilevia nuoria siinä tilanteessa, jossa harjoitus- tai kilpailuolosuhteiden vuoksi on järkevämpää muuttaa toiselle paikkakunnalle, mutta kuitenkin edelleen "pysyä" maakunnan sisällä. Tarkoitus on myös luoda urapolkuja kilpaurheilun alueelle mahdollisimman moneen oppilaitokseen. Lisäksi eri paikkakunnilla sijaitsevien oppilaitosten saaminen samaan jaksojärjestelmään edesauttaisi urheilijoiden mahdollista siirtymistä toiselle paikkakunnalle.

Mun Juttu! -hankkeen ja Tanhuvaaran Urheiluopiston kanssa on myös kehitteillä järjestelmä, joka toteutuessaan voisi mahdollistaa urheilijan harjoittelun ja kenties opiskelunkin urheiluopistolla esim. yhden koulujakson ajan. On myös suunnitteilla mahdollisuus kaksois- tai jopa kolmoistutkinnon suorittamiseen Tanhuvaarassa, lukiossa ja ammattioppilaitoksessa. Kaikki em. yksityiskohdat edesauttavat myös opiskelevien urheilijoiden rekrytointia maakunnan ulkopuolelta.

7 Pohdinta

Etelä-Savon Urheiluakatemiolla on takanaan kaksi lukuvuotta ja kolmas on menossa. Noin 400 urheilijaa ja 30 palkattua valmentajaa maakunnan yhdessätoista eri kunnassa voivat hyödyntää uusia mahdollisuuksia viikosta toiseen.

Akatemian rakenteita on kehitetty nyt noin kahden ja puolen vuoden ajan. Pohjatyö on sujunut luontevasti. Toiminta peittää jo lähes koko maakunnan ja mukana on opiskelijoita 30 eri oppilaitoksesta. Tutkimuksenkin perusteella on myös onnistuttu yhdistämään eri kuntien ja eri urheiluseurojen tekemisiä. Se ei ole vähäpätöinen asia maakunnassa, jossa joskus yhdenkin kuntarajan ylittäminen jopa molemmin puolin koituvan hyödyn nimissä tuntuu vaikealta.

Urheilussa raja-aidat on toki kenties helpompi kaataa kuin normaalissa päivittäisessä arkielämässä, sen tämänkin tutkimuksen tulokset osaltaan vahvistavat. Toisaalta tämä on täältä suunnalta Suomea arvioiden myös välttämätöntä, mikäli senttien ja sekuntien, maalien ja muiden onnistumisien kilpajuoksussa aiotaan kestää kilpailukykyisinä. Urheiluakatemiassa valmentautuvat ja opiskelevat nuoret ovat nyt ilahduttavan monissa tapauksissa jo samalla viivalla muualla maassa asuvien kanssa. Etelä-Savon akatemiaurheilijat voivat oppilaitoksesta ja kunnasta riippuen harjoitella opiskeluohjelmaan nivelletysti 3-6 tuntia viikossa, pääasiassa aamuisin. Puhutaan ns. ylimääräisestä harjoitteluajasta, joka toteutuu tavanomaisen iltaharjoittelun lisäksi. Kun akatemiaviikkoja tulee vuodessa noin 30, tarjoaa järjestelmä parhaimmillaan noin 180 tuntia lisää harjoittelu-aikaa vuodessa. Sillä on suuri merkitys nuoren urheilijan kehittymiselle.

Akatemia on yhteistyöverkosto, jonka muodostavat kunnat, oppilaitokset, urheiluseurat, lajiliitot, liikuntajärjestöt, eri lajien urheilijat ja valmentajat sekä yhteistyöyritykset. Mikäli tämä kokonaisuus näkee asiat maakunnassa likimain samalla tavalla, voi eteläsavolainen kilpaurheilu olla jatkossakin kilpailukykyinen valtakunnallisella tasolla ainakin joissakin lajeissa.

Akatemian kautta on jo nyt syntynyt maakunnan lupaaville nuorille urheilijoille uusi, erinomainen mahdollisuus jäädä opiskelemaan ja urheilemaan kotimaakuntaansa. Se tarkoittaa monissa tapauksissa totaalista muutosta aikaisempaan toimintamalliin. Enää ei kehittyäkseen

tarvitse lähteä Etelä-Savon ulkopuolelle kuin erikoistapauksissa. Sellainen voi olla esimerkiksi huippulahjakas 15-vuotias nuori urheilija, jolle oman lajin harjoitusryhmän taso ei enää ole riittävä.

Verkostoituminen maakunnan sisällä eri toimijoiden kesken kuuluu akatemian tuomiin etuihin. Parhaille urheilijoille on jo muutamissa tapauksissa lajikohtaisesti löydetty entistä parempia kanavia hankkiutua Etelä-Savon alueella omaa tasoaan vastaaviin seuroihin ja joukkueisiin. On mm. perustettu myös akatemiajoukkueita, jotka ovat jo kantaneet Etelä-Savon Urheiluakatemiaa värejä lentopallossa, jalkapallossa ja jääkiekossa. Ne tarjoavat lahjakkaimmille nuorille yksittäisiä ja seuratoiminnasta erillisiä vaihtoehtoja saada uusia, ”ärhäkkäämpiä” kilpailullisia ärsykeitä.

Muutamit oppilaitokset ja kunnat ovat löytäneet akatemiasta taloudellisenkin rekrytointiedun. Urheilijat ovat jääneet akatemian tuomien mahdollisuuksien vuoksi entiseen opinahjoonsa ja kotikuntaansa. Samoin jo keväällä 2010 oli monin paikoin havaittavissa aikaisempaa innokkaampaa hakeutumista oppilaitoksiin myös Etelä-Savon ulkopuolelta. Kuntien ja oppilaitosten suhtautuminen akatemiaan on ollut erinomaista. Sekä välitön tuki, suora taloudellinen tukeminen, että välillinen avustaminen, mm. harjoituspaikkojen antaminen korvauksetta akatemiaurheilijoiden käyttöön, auttavat akatemiaa ratkaisevasti.

Ruusut on syytä ojentaa urheiluakatemiaa koordinoivalle Suomen Olympiakomitealle (OK). Pitkälti Etelä-Savon maakunnallisen akatemiamallin syntymisen ansiosta ryhdyttiin valmistelemaan valtakunnallista ns. huippu-urheilun kasvattaja-akatemiaa kriteeristöä. Tällä hetkellä puhutaan vielä työnimestä, mutta se voi olla jo virallinenkin tulevaisuudessa. Toivottavasti yksi kasvattaja-akatemiaa statuksen saaneista on tuolloin Etelä-Savon Urheiluakatemia.

Akatemian jatko hankkeen jälkeen (1.8.2011 alkaen) vaikuttaa turvatulta hankeajana tehdyn työn perusteella turvatulta. Kun ESR-hankkeen oma varainhankinta saatiin täyteen jo 31.1.2010, saatettiin tehdä kuntien, koulutuskuntayhtymien, oppilaitosten ja yritys yhteistyökumppanien kanssa sopimuksia, joissa määritellyt rahasummat tulevat maksuun vasta hankeajan päätyttyä 1.8.2011. Kyseisellä rahamäärällä, noin 98 400 eurolla, voidaan akatemian toimintaa jatkaa välittömästi. Seuraavan lukuvuoden, 2011-2012, käyttövaroihin lisätään vielä em. tahoilta sekä opiskelijoilta tulevat ko. lukuvuoden passimaksusuudet. (Liite 1.)

Koko ajan on kuitenkin tehtävä työtä sen eteen, että kuntien budjetteihin saataisiin sisällytettyä pysyvät osuudet akatemiatoiminnalle. Samoin yritysysteistyökumppanien, lajiliittojen ja niiden alueorganisaatioiden sekä Olympiakomitean kanssa on pyrittävä jatkuvasti läheisempään ja tuloksellisempaan yhteistyöhön, mikä onnistuessaan tuo lisää taloudellisia resursseja akatemian toiminnalle.

Akatemian toiminta jatkossakin tulee nojaamaan jossain määrin urheilijamäärän suuruuteen. Passihinta ja sen lunastavien määrä sanelevat tiettyyn rajaan asti akatemian resurssien suuruuden. Siksi akatemiatoiminnan levittäminen lähes jokaiseen maakunnan kuntaan on ollut taloudellisestikin ajatellen onnistunut asia. Kuntien on havaittava, että budjetointi sinänsä jatkuvasti vähenevistä seuraturkirahoista akatemiaan on äärimmäisen perusteltua, koska akatemian kautta kohdennetut toiminnot kohdistuvat suoraan paikkakunnan lupaavimpien nuorten kilpaurheilijoiden hyväksi niin urheilun kuin opiskelunkin kautta. Toisaalta määrää ei saa kasvattaa urheilullisen tason kustannuksella. Tietyissä suurempien lajien harjoitusryhmissä on jatkossakin tehtävä karsintaa tasoerojen vuoksi. Akatemian perustarkoitus on kuitenkin tarjota kilpaurheilullisia lisä-ärsyksiä lahjakkaimmille nuorille.

On myös muistettava, että Etelä-Savon Urheiluakatemian täytyy tarjota mahdollisimman onnistuneesti palvelujaan omassa toimintaympäristössään. Jo akatemiaa perustettaessa ohjelman oli, että toiminnan täytyy olla suurilta linjoiltaan yhden suuren sateenvarjon alla, mutta että sen on syytä lähteä jokaisella paikkakunnalla sen omista lähtökohdista.

Akatemian toiminnan jatkoa on suunniteltu kevästä 2010 lähtien yhdessä varatuomari Antti Vainion kanssa. Vainio valmisteli erilaisten vaihtoehtojen (säätio, osakeyhtiö, yhdistys jne.) sisällöt juhannukseen mennessä. Asiaa jatkokäsiteltiin 10.8.2010 Tanhuvaarassa järjestetyssä tilaisuudessa, jossa olivat läsnä Mikkelin, (Savonlinnan) ja Pieksämäen sivistys(toimen)johtajat, olympiakomitean kehityspäällikkö Asko Härkönen, Olavi Nolte, Taina Korell ja Erkki Kauppinen. Todennäköisimmät tarkasteltavat vaihtoehdot ovat säätio, osakeyhtiö ja rekisteröity yhdistys. Valintaa tehtäessä on tärkeää arvioida mukaan tulevat tahot ja niiden roolit.

Vainion esityksen ja käydyin keskustelun jälkeen säätiomalli todettiin tässä vaiheessa parhaimmaksi kehiteltäväksi vaihtoehdoksi. Sivistys(toimen)johtajien kanssa sovittiin, että kehittelyyn palataan sekä virallisesti että epävirallisesti säännöllisesti syyslukukauden kuluessa.

Sivistys(toimen)johtajien kanta akatemian jatkoon ja lähinnä säätiömuodossa oli erittäin positiivinen ja kannustava. Johtoryhmä päätti esittää Tanhuvaaran Säätiön hallitukselle, että säätiömallia lähdetäisiin rakentamaan ja etsimään siihen kumppaneita nykyistä hanketta hallinnoivan Tanhuvaaran Säätiön toimesta. Säätiön hallitus näytti jatkotoimenpiteille vihreää valoa. Tarkoitus oli saada hankkeen jälkeinen toimintamalli kaikilta osin valmiiksi 31.3.2011 mennessä. Tällöin uusi toimintaorganisaatio aloittaisi varmasti toimintansa heti ESR-hankeajan päätyttyä eli 1.8.2011.

Säätiömallin säännöt valmistuivat joulukuussa 2010. Sen jälkeen niiden jalkautus kuntiin, oppilaitoksiin ja muihin mukaan tuleviin tahoihin tapahtui tammikuun (2011) ja maaliskuun (2011) välillä. (Liite 11.)

Etelä-Savossa urheiluakatemia tukee erityisesti joukkuelajien toimintaa. Pienenevien ikäluokkien maakunnassa tarvitaan mahdollisimman monta potentiaalista nuorta kilpaurheilijaa, jotta eri lajit voisivat elää ja seurat sekä joukkueet kestää edes jossain määrin kilpailukykyisinä valtakunnallisessa mittakaavassa. Urheiluakatemian vajaan kolmen toimintavuoden aikana tästä on saatu hyviä esimerkkejä lentopallossa, salibandyssä ja jalkapallossa.

Jos urheiluakatemia jostain syystä lopettaisi toimintansa, olisi kilpaurheilun tulevaisuus Etelä-Savossa todennäköisesti varsin synkkä. Pienenevien ikäluokkien maakunta tarjoaa muutenkin valtakunnallisesti ajatellen huonommat mahdollisuudet kilpaurheilu-uran kehittämiseen kuin kasvukeskukset. Jos maakunnasta vietäisiin vielä kilpailukykyinen toimintamalli, olisi sillä varmuudella latistava vaikutus myös urheiluseuratyöhön.

Lähteet

Aaltola, Juhani & Syrjälä, Leena (1999) Tiede, toiminta ja vaikuttaminen. Jyväskylä: Atena Kustannus.

Dyer, J. H. & Nobeoka, K. 2000. Creating and Managing A High-Performance Knowledge-Sharing Network: The Toyota Case. *Strategic Management Journal* 21, s. 345-367.

Grönroos, C. 1981. Miten palveluja markkinoidaan?. Ikonen, Pirkko (suom.). Weilin+Göös.

Green, M. & Oakley, B. 2001. Elite Sport development systems and playing to win: uniformity and diversity in international approaches. *Leisure studies* 20, 247-267.

Gröhn, T. & Riihivuori, T-P. 2008. Urheiluakatemit osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää – urheilun ja opiskelun yhdistäminen korkea-asteella. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Helakorpi S. Verkostot ja muuttuva asiantuntijuus. Luettavissa: <http://openetti.aokk.hamk.fi/seppoh/ak-maailma/kever.pdf>. Luettu: 25.2.2010.

Jokinen, A. 2008. Urheilijoiden kokemuksia yliopisto-opiskelun ja huippu-urheilun yhdistämisestä. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Karvonen, L. & Suomela, K. 1996. Urheilulukiolaisen koulutus, ammatti ja urheilu-ura – urheilulukion seurantutkimus. Jyväskylän yliopisto. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma.

- Kemmis, S. & Wilkinson M. 1998: Participatory action research and the study of practice. Teoksessa: Action research in practice: partnerships for social justice in education.
- Knight, L. 2002. Network Learning: Exploring Learning by Interorganizational Networks. Human Relations 55.
- Kuula, Arja (1999) Toimintatutkimus. Kenttätyötä ja muutospyrkimyksiä. Tampere: Vastapaino.
- Leivo, J. 1999. Urheilulukiolaisen koulutus-, ammatti- ja urheilu-uran yhteensovittaminen. Liikuntapedagogiikan pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Lindholm Ari 2007. Markkinoinnin perusmäärittelyjä. Luettavissa: www.cms.lindholm-fi.net. Luettu 20.1.2007.
- Lämsä J. & Merikoski-Silius T. & Härkönen A. 2009. Urheiluakatemia-artikkeli: Urheiluakatemian tukea opiskeluun ja huippu-urheiluun. Liikunta & Tiede –lehti.
- Metsä-Tokila, T. 2001. Koulussa ja kentällä. vertaileva tutkimus huipulle tähtäävän urheilun ja koulutuksen yhdistämisestä. Koulutussosiologian tutkimuskeskuksen raportti 55. Turun yliopisto.
- Metsä-Tokila, T. & Keskitalo, R. 2002. Urheilulukioista urheiluakatemioihin? Liikunta & Tiede 4/2002, s. 29-30.
- Niemelä, S. 2002. Menestyvä yritysverkosto. Verkostonrakentajan abc. Edita.
- Oksanen, V. 2004. Korkeakouluopiskelu ja huippu-urheilu. Haastattelututkimus Jyväskylän yliopistossa opiskelevista yleisurheilijoista. Liikuntasosiologian pro gradu –tutkielma. Jyväskylän yliopisto.
- Olympiakomitea 1987. Suomen Olympiakomitean puitesuunnitelma huippu-urheilun edistämiseksi. Suomen Olympiakomitea, valmennusvaliokunta 18.11.1986. Suomen urheiluarkisto.

Olympiakomitea 2007. Urheiluakatemioiden osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää. Suomen Olympiakomitean nimeämän työryhmän esitys urheiluakatemioiden osana suomalaista huippu-urheilujärjestelmää. Suomen Olympiakomitea 2007

Olympiakomitea 2009. Urheiluakatemioiden valtakunnallinen kehittämissuunnitelma 2010-2013. Suomen Olympiakomitea 2009.

Pukki, T. 2008. Urheilevien opiskelijoiden ajankäyttö ja opintojen eteneminen – kysely Joensuun urheiluakatemiassa keuhäällä 2008. Yhteiskuntapolitiikan kandidaattityö. Joensuun yliopisto.

Radtke, S. & Coalter, F. 2007. Sport Schools: An international review. Report to the Scottish Institute of Sport Foundation. University of Stirling.

Richartz, A. & Bretschneider, W-D. 1996. Weltmeister werden und die Schule schaffen. Zur Doppelbelastung von Schule und Leistungstraining. Schriftenreihe des Bundesinstituts für Sportwissenschaft. band 89. Verlag Karl Hofman Schorndorf.

Soini, H. 2009. MunJuttu lehdistöiedote. Luettavissa: <http://edu.savonlinnaseutu.fi/munjuttu/tietoja/> Luettu 31.1.2010.

Stähle, P. & Laento, K. 2000. Strateginen kumppanuus. Porvoo.

Sydow, J. & Windeler, A. 1998. Organizing and Evaluating Interfirm Networks: A Structurationist Perspective on Network Processes and Effectiveness. *Organization Science* 9, s. 265-284.

Tuomela, A. – Salonen, A. – Puhto, J. 2003. Verkottunut palveluorganisaatio. Teknillisen korkeakoulun rakentamistalouden laboratorion raportteja 211.

Törrönen, M. & Vornanen, R. 2007. Toimintatutkimus. Luettavissa: <http://www.uta.fi/laitokset>. Luettu 3.11.2010.

URA – työryhmän muistio. 1999. urheilun ja koulutuksen yhdistäminen. Opetusministeriön työryhmien muistioita 1999, 20.

Valmennuskeskusten työryhmän muistio. 2000. Opetusministeriön työryhmien muistioita 2000, 23.

Virkkala, S. 2002. Kumppanuus alueellisen kehittämisen hallintana. Suomi ja muut Pohjoismaat. Jyväskylän yliopisto.

Yliruka, Laura (2000) Sosiaalityön itsearviointi ja hiljainen tieto. Työpapereita 2. Sosiaalihuollon menetelmien arviointiprojekti. Helsinki: Stakes.

Liitteet

Akatemian rahoitus tammikuu 2010

Info 2008-2009

Info 2009-2010

Info 2010-2011

Urheilijat lajeittain

Kysely, kunnat

Kysely, oppilaitokset

Kysely, valmentajat

Kysely, yhteistyökumppanit

Urheilijakysely 09-10

Urheiluakatemian jatkovaihtoehdot

Liite 1.

Akatemian rahoitus hankeajan jälkeen

Puuttuva tulorahoitus kunta- ja yksityisen rahoituksen kohdalla on hoidettu seuraavasti:

Kunnat (kunnat + kuntayhtymät / Etelä-Savon Koulutus Oy):

- ammattioppilaitosten osuudet passimaksuista lukuvuonna 2009-2010 kattoivat puuttuvan osuuden (EsEdu 7 200 e, SAMI 2 900 e, = 10 100 e)
- koko hankeajan tulorahoitus 47 800 e, josta ennen tätä lukuvuotta kasassa n. 40 000 e
- nyt siis hankerahoitus jo kasassa: 40 000 e + 10 100 e = n. 50 100 e

Yksityinen (yhteistyöyritykset + urheilijoiden passien omavastuu):

- urheilijoiden passimaksuilla lukuvuonna 2009-2010 summa meni jo ylikin
- koko hankeajan tulorahoitus 27 700 e, josta ennen lukuvuotta 2009- 2010 kasassa n. 21 500 e
- urheilijapassien tulo tänä lukuvuonna hieman yli 20 000 e, joten: 21 500 e + reilut 20 000 e = reilut 41 500 e

Hankeaika päättyy virallisesti 31.12.2010. Jatkoaikaa pyritään hakemaan keväällä 2010 siten, että hanke jatkuisi täydet kolme vuotta eli viimeinen päivä olisi 14.4.2011. Siten myös valmennukseen osoitetut rahat (230 000 e) voitaisiin rytmittää suunnitellusti kolmelle lukuvuodelle.

MAKSUUN TULEVIA 1.5.2011:

Seuraavat tulot (kunnat 2009-2011, ammattioppilaitokset 2010-2011, yhteistyöyritykset 2009-2011) pyritään saamaan / on saatu maksuun vasta hankeajan jälkeen ja niiden maksupäivä olisi 1.5.2011. Tämä siksi, että ne hyödyttäisivät akatemian jatkoa molemmissa tapauksissa: päättyy hanke sitten 31.12.2010, jolloin maksua pyrittäisiin kenties aikaistamaan, tai 14.4.2011.

VARMOJA

Mikkeli

- lukuvuosien 2009-2010 ja 2010-2011 kuntaosuudet 5 000 e + 5 000 e sekä lukiolaisten sovittu passimaksu 7 000 e + 7 000 e = 24 000 e

Savonlinna

- lukuvuosien 2009-2010 ja 2010-2011 kuntaosuudet 5 000 e + 5 000 e sekä lukiolaisten sovittu passimaksu 5 000 e + 5 000 e = 20 000 e

Pieksämäki

- lukuvuosien 2009-2010 ja 2010-2011 kuntaosuudet 5 000 e + 5 000 e sekä lukiolaisten sovittu passimaksu 4 500 e + 4 500 e = 19 000 e

Mukana olevien pienempien kuntien osuudet urheilijoiden passeista lukuvuonna 2009-2010:

- Juva 1 700 e, Mäntyharju 900 e, Ristiina 800 e, Rantasalmi 500 e, Kerimäki 300 e, Punkaharju 300 e ja Kangasniemi 600 e = 5 100 e

Yhteistyökumppanit, vuodet 2010 ja 2011:

- 7 yritystä (ESOP, SOP, PSOP, MPY, SPY, Osuuskauppa Suur-Savo, Etelä-Savon Viestintä) 1 000 e / vuosi = 7 000 e x 2 vuotta = 14 000 e

VARMAA RAHAA 1.5.2011: 82 100 e

”EPÄVARMOJA”:

Jos akatemiaurheilijoiden opiskelijamäärät ovat ammattioppilaitoksissa ja pienemmissä kunnissa lukuvuoden 2009-2010 suuruiset, tulee lisärahaa maksuun 1.5.2011 seuraavasti:

Ammattioppilaitosten passimaksut lukuvuodelle 2010-2011:

- EsEdu 7 200 e, SAMI 2 900 e = 10 100 e

Pienempien kuntien passimaksut lukuvuodelle 2010-2011:

- 5 100 e

VARMAA + ”EPÄVARMAA” RAHAA 1.5.2011: 82 100 e + 10 100 e + 5 100 e = 97 300 e

LISÄÄ RAHAA LUKUVUONNA 2011-2012:

Perustuu seuraaviin olettamuksiin:

- urheilijan passimaksu nousee 50 eurosta 100 euroon A-passilaisilla (valmennus) ja B-passilaisilla 50 eurosta 60 euroon (ei valmennusta) ja se kerätään kahdessa osassa syyskuussa ja tammikuussa (A-passilaisia arvioidaan olevan 300 ja B-passilaisia 60)

- Mikkelin (5 000 e + passimaksut 7 000 e), Savonlinnan (5 000 e + passimaksut 5 000 e) ja Pieksämäen (5 000 e + passimaksut 4 500 e) osuudet ovat samanlaiset kuin hankeaikana
- pienempien kuntien ja ammattioppilaitoksissa olevien akatemiaurheilijoiden määrä ei oleellisesti muutu nykyisestä

LISÄÄ 15.9.2011: $300 \times 50 \text{ e} + 60 \times 30 \text{ e}$ (urheilijoiden passimaksujen 1. osa) = 16 800 e

LISÄÄ 15.1.2012: $300 \times 50 \text{ e} + 60 \times 30 \text{ e}$ (urheilijoiden passimaksujen 2. osa) = 16 800 e

LISÄÄ 31.1.2012: kaupungit 31 500 e, kunnat 5 000 e, ”kuntayhtymät” 10 000 e , yhteistyökumppanit 7 000 e (edelleen $7 \times 1\,000 \text{ e}$) = 53 500 e

Summasummarum: lukuvuodelle 2011-2012 käytössä:

Varmaa rahaa: 82 100 e

”Epävarmaa” rahaa: $10\,100 \text{ e} + 5\,100 \text{ e} = 15\,200 \text{ e}$

Lukuvuoden 2011-2012 tulot: $16\,800 \text{ e} + 16\,800 \text{ e} + 53\,500 \text{ e}$

Yhteensä: 184 400 e

Lukuvuosi 2011-2012 kuluineen karkeasti:

Valmennus: n. 82 000 e

Testaus: n. 20 000 e

Toiminnanjohtaja (kokopäiväinen): $45\,000 \text{ e} - 50\,000 \text{ e}$

Matkakulut: 10 000 e

Hallinto, vuokrat: ???

Muut kulut (paidat yms.): 8 000 e

Yhteensä: $165\,000 - 170\,000 \text{ e}$ (+ hallinto, vuokrat jne.)

Lukuvuosi 2012-2013 samalla ideologialla ja samoilla ajatuksilla mitään muuttamatta:

JÄI JEMMAAN: 10 000 e

Perustuu seuraaviin oletuksiin:

- urheilijan passimaksu nousee 50 eurosta 100 euroon A-passilaisilla (valmennus) ja B-passilaisilla 50 eurosta 60 euroon (ei valmennusta) ja se kerätään kahdessa osassa syyskuussa ja tammikuussa (A-passilaisia arvioidaan olevan 300 ja B-passilaisia 60)
- Mikkelin (5 000 e + passimaksut 7 000 e), Savonlinnan (5 000 e + passimaksut 5 000 e) ja Pieksämäen (5 000 e + passimaksut 4 500 e) osuudet ovat samanlaiset kuin hankeaikana
- pienempien kuntien ja ammattioppilaitoksissa olevien akatemiaurheilijoiden määrä ei oleellisesti muutu nykyisestä

LISÄÄ 15.9.2012: $300 \times 50 \text{ e} + 60 \times 30 \text{ e}$ (urheilijoiden passimaksujen 1. osa) = 16 800 e

LISÄÄ 15.1.2013: $300 \times 50 \text{ e} + 60 \times 30 \text{ e}$ (urheilijoiden passimaksujen 2. osa) = 16 800 e

LISÄÄ 31.1.2012: kaupungit 31 500 e, kunnat 5 000 e, ”kuntayhtymät” 10 000 e , yhteistyökumppanit 7 000 e (edelleen 7 x 1 000 e) = 53 500 e

YHTEENSÄ: jemmassa 10 000 e + 87 100 e = 97 100 e

MISTÄ MUUALTA:

- lisää yhteistyöyrityksiltä?
- lääni?
- olympiakomitea?
- seurat?
- kunnat?
- Tanhuvaara?
- uusi hanke?

Tuloja ”yli” nykyisestä hankkeesta:

Kuntarahaa (kuntien ja kuntayhtymien tulot):

- hieman yli 2 000 euroa

Yksityistä (urheilijapassit ja yhteistyöyritykset)

- lukuvuoden 2009-2010 jälkeen n. 14 000 euroa
- jos urheilijamäärä ensi vuonna samanlainen, tulee summaksi n. $14\,000 \text{ e} + 20\,000 \text{ e} = 34\,000 \text{ e}$

Liite 2.

Toiminta 2008-2009

Mukana toiminnassamme oli 31.5.2009 päättyneenä ensimmäisenä lukuvuonna yhteensä 235 urheilijaa: Mikkelistä 84, Savonlinnasta 70, Pieksämäeltä 50, Juvalta 12, Rantasalmelta 9, Kangasniemeltä 6 ja Kerimäeltä 4.

Mukana olleet oppilaitosmäärät kunnittain: Mikkelä 4 (Lyseon lukio, Yhteiskoulu, EsEdu, MAMK), Savonlinna 6 (Lyseon lukio, Taidelukio, OKL, SAMI, Tanhuvaaran Urheiluopisto, MAMK), Pieksämäki 4 (lukio, Paso, Partaharjun opisto, MAMK), Juva 1 (lukio), Rantasalmi 1 (lukio), Kangasniemi 1 (lukio) ja Kerimäki 1 (lukio).

Ensi lukuvuonna ovat mukaan tulossa ainakin Mäntyharjun lukio ja Ristiinan lukio.

Urheilijoista 157 oli miehiä/poikia ja 78 naisia/tyttöjä.

Akatemian palkkaamia valmentajia toimi yhteensä 23. He valmensivat viikossa 1-6 tuntia lajista ja paikkakunnasta riippuen.

Urheilijat lajeittain (muutamissa tapauksissa urheilija on akatemiassa kahdessa lajissa, v=akatemiavalmennus 1-3 krt/vk):

- 1) Jääkiekko 67: Mikkelä 25 (v), Savonlinna 24 (v), Pieksämäki 12 (v), Rantasalmi 6 (v).
- 2) Lentopallo 57: Mikkelä 10 (v), Savonlinna 19 (v), Pieksämäki 26 (v), Juva 1, Kerimäki 1.
- 3) Yleisurheilu 27: Mikkelä 7 (v), Savonlinna 17 (v), Kerimäki 2 (v), Kangasniemi 1.
- 4) Jääpallo 20: Mikkelä 20 (v).
- 5) Jalkapallo 17: Mikkelä 17 (v).
- 6) Pesäpallo 9: Mikkelä 1 (v), Juva 8 (v).
- 7) Hiihto 7: Pieksämäki 2, Juva 3 (v), Kangasniemi 2 (v).
- 8) Salibandy 7: Pieksämäki 6 (v), Savonlinna 1.
- 9) Ammunta 4: Mikkelä 1, Savonlinna 1, Pieksämäki 2.
- 10) Judo 4: Savonlinna 4 (v).
- 11) Tennis 2: Savonlinna 2.
- 12) Suunnistus 3: Pieksämäki 1, Kangasniemi 1, Kerimäki 1.
- 13) Uinti 2: Mikkelä 2.
- 14) Ringette 2: Kangasniemi 2.
- 15) Taitoluistelu 2: Rantasalmi 2.
- 16) Fitness 1: Savonlinna 1.
- 17) Ampumahiihto 1: Savonlinna 1.
- 18) Ratsastus 1: Savonlinna 1.
- 19) Nyrkkeily 1: Mikkelä 1.

- 20) Melonta 1: Mikkeli 1.
21) Tanssi 1: Pieksämäki 1.
22) Karate 1: Rantasalmi 1.

Lisätietoja:

Erkki Kauppinen, toiminnanjohtaja

Moinsalmentie 1042,57230 Savonlinna

P. +358-44-5755720

Sähköposti: erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi

Internet: www.tanhuvaara.fi/urheiluakatemia

Rahoittaja ESR, rahoittajaviranomainen Etelä-Savon ELY-keskus

Liite 3.

Toiminta 2009-2010

Urheilijoita on tullut akatemiaan runsaasti lisää, koska markkinointi ennen kaikkea lukion ja ammattioppilaitosten ensimmäisille luokille tulleille on onnistunut hyvin. Lisäksi mukaan on tullut uusia lajeja. Kaiken kaikkiaan urheilijoiden tasorimaa on korotettu niin akatemian, seurojen, valmentajien kuin oppilaitostenkin toimesta.

Palkattuja valmentajia on nyt 26, viime vuonna 23 (valmentavat 1-6 t/ vk). Uusia valmennuslajeja ovat Mikkelissä kamppailulajit, uinti ja salibandy, Savonlinnassa jalkapallo ja salibandy, Pieksämäellä salibandy, Mäntyharjussa lentopallo ja Ristiinassa Mikkelin akatemiapisteen valmennuslajit sekä paikallinen yleisvalmennus.

Urheilijoita on mukana seuraavasti:

Mikkeli 139 (lyseon lukio 67, yhteiskoulu 25, EsEdu 39, MAMK 7, Pajulahden urh.opisto 1)

Savonlinna 127 (lyseon lukio 76, SAMI 24, MAMK 4, OKL 4, Tanhuvaara 18, taidelukio 1)

Pieksämäki 91 (lukio 58, Paso 30, MAMK 1, EsEdu 1, Sisälähetysseuran oppilaitos 1)

Juva 18 (lukio 17, EsEdu 1)

Mäntyharju 10 (lukio 10)

Ristiina 8 (lukio 8)

Kangasniemi 6 (lukio 6)

Rantasalmi 5 (lukio 5)

Punkaharju 3 (lukio 3)

Kerimäki 3 (lukio 3)

Joroinen (tulossa mukaan)

Yhteensä 410.

Valmennuslajit Mikkelissä (ti ja to 8-10): jääkiekko, jalkapallo, lentopallo, jääpallo, salibandy, kamppailulajit, yleisurheilu, uinti.

Valmennuslajit Savonlinnassa (ma, ke ja pe klo 8-10): jääkiekko, jalkapallo, lentopallo, salibandy, yleisurheilu, judo.

Valmennuslajit Pieksämäellä (ti, to ja pe 9.30-11.00; Pason lentopallo ma-to 10-12): lentopallo, jääkiekko, salibandy.

Valmennuslajit maakunnassa: lentopallo / Mäntyharju, pesäpallo ja hiihto / Juva ja Joroinen, yleisvalmennus / Ristiina.

Lisätietoja:

Erkki Kauppinen, toiminnanjohtaja

Moinsalmentie 1042,57230 Savonlinna

P. +358-44-5755720

Sähköposti: erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi

Internet: www.tanhuvaara.fi/urheiluakatemia

Liite 4.

Toiminta 2010-2011

Toiminnassa on mukana 11 kuntaa ja n. 30 oppilaitosta. Palkattuja valmentajia on nyt 30 ja valmennusryhmiä 32, viime vuonna 26 valmentajaa (valmentavat 1-6 t/vk).

Urheilijoita on mukana seuraavasti:

Mikkeli 150 (lukio 102, EsEdu 44, MAMK 3, nuoriso-opisto 1)

Savonlinna 101 (lyseon lukio 63, SAMI 22, MAMK 2, OKL 6, Tanhuvaara 9)

Pieksämäki 81 (lukio 53, EsEdu 25, MAMK 1, Koulutuskeskus Agricola 2)

Joroinen 17 (lukio 17)

Juva 8 (lukio 7, EsEdu 1)

Mäntyharju 14 (lukio 14)

Kangasniemi 9 (lukio 9)

Ristiina 8 (lukio 8)

Kerimäki 7 (lukio 7)

Rantasalmi 4 (lukio 4)

Punkaharju 1 (lukio 1)

Yhteensä 395 (2008-2009 235 ja 2009-2010 410).

Miehiä 265, naisia 130.

Suurimmat lajit: jääkiekko 69, salibandy 65, lentopallo 64, jalkapallo 45.

Valmennuslajit Mikkelissä (ti ja to 8-10, ke 15-16): jääkiekko, jalkapallo, lentopallo, jääpallo, salibandy, kamppailulajit, yleisurheilu, uinti, suunnistus, yleisvalmennus.

Valmennuslajit Savonlinnassa (ma, ke ja pe klo 8-10): jääkiekko, jalkapallo, lentopallo, salibandy, yleisurheilu, ammunta, yleisvalmennus.

Valmennuslajit Pieksämäellä (ma, ti, ke, to ja pe 8.05-9.35): lentopallo, jääkiekko, salibandy, yleisvalmennus.

Valmennuslajit maakunnassa: lentopallo / Mäntyharju, pesäpallo ja hiihto / Juva, salibandy ja yleisvalmennus / Joroinen, yleisvalmennus / Kangasniemi, yleisvalmennus / Rantasalmi. Ristiinan urheilijat voivat osallistua Mikkelin

akatemiavalmennukseen ja Kerimäen urheilijat Savonlinnan akatemiavalmennukseen.

Lisätietoja:

Erkki Kauppinen, toiminnanjohtaja

Moinsalmentie 1042, 57230 Savonlinna

P. +358-44-5755720

Sähköposti: erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi

Internet: www.tanhuvaara.fi/urheiluakatemia

Rahoittaja ESR, rahoittajaviranomainen Etelä-Savon ELY-keskus

Liite 5.

Akatemiaurheilijat 2010-2011

410 urheilijaa, 30 valmentajaa.

Urheilijat lajeittain (muutamissa tapauksissa urheilija on akatemiassa kahdessa lajissa, v=akatemiavalmennus 1-3 krt/vk, 1-6 t/vk):

- 1) Lentopallo 99: Mikkeli 12 (v), Savonlinna 33 (v), Pieksämäki 37 (v), Mäntyharju 8 (v), Juva 1, Kerimäki 1.
- 2) Jääkiekko 69: Mikkeli 24 (v), Savonlinna 26 (v), Pieksämäki 14 (v), Rantasalmi 2, Juva 1, Ristiina 1 (v).
- 3) Salibandy 61: Mikkeli 14 (v), Savonlinna 20 (v), Pieksämäki 26 (v), Punkaharju 1 (v).
- 4) Jalkapallo 45: Mikkeli 27 (v), Savonlinna 13 (v), Ristiina 3 (v), Pieksämäki 1, Punkaharju 1 (v).
- 5) Yleisurheilu 35: Mikkeli 11 (v), Savonlinna 17 (v), Pieksämäki 2, Kangasniemi 2, Kerimäki 2 (v), Ristiina 1 (v).
- 6) Pesäpallo 12: Juva 10 (v), Mikkeli 2 (v).
- 7) Hiihto / ampumahiihto 12: Mikkeli 3, Savonlinna 1, Juva 6 (v), Kangasniemi 1, Mäntyharju 1.
- 8) Jääpallo 10: Mikkeli 10 (v).
- 9) Suunnistus 10: Mikkeli 6, Savonlinna 2, Kangasniemi 2.
- 10) Nyrkkeily / potkunyrkkeily 7: Mikkeli 7 (v).
- 11) Uinti 6: Mikkeli 4 (v), Savonlinna 1, Pieksämäki 1.
- 12) Ammunta 5: Savonlinna 3, Pieksämäki 2.
- 13) Judo 4: Savonlinna 4 (v).
- 14) Tanssi 4: Mikkeli 2, Pieksämäki 2.
- 15) Ratsastus 4: Mikkeli 2, Savonlinna 1, Ristiina 1.
- 16) Melonta 3: Mikkeli 3.
- 17) Koripallo 3: Mikkeli 3.
- 18) Tennis 2: Savonlinna 1, Ristiina 1.
- 19) Ringette 2: Pieksämäki 1, Kangasniemi 1.
- 20) Taitoluistelu 2: Rantasalmi 2.
- 21) Motocross 1: Mikkeli 1.

- 22) Enduro 1: Ristiina 1.
- 23) Karting 1: Savonlinna 1.
- 24) Moottorikelkkailu 1: Savonlinna 1.
- 25) Keilaus 1: Savonlinna 1.
- 26) Karate 1: Rantasalmi 1.
- 27) Golf 1: Mikkeli 1.

Rahoittaja ESR, rahoittajaviranomainen Etelä-Savon ELY-keskus

Liite 6.

Etelä-Savon Urheiluakatemian kysely, kunnat

1. Arvioi kouluarvosanalla (4-10) näkemäsi, kuulemasi, kokemasi sekä tiedotusvälineiden antaman kuvan perusteella urheiluakatemiamme imago sekä perustele vastauksesi lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

2. Koetko urheiluakatemiatoiminnasta olleen hyötyä kunnallesi ja jos koet, kuvaile sitä tiiviisti.

Kyllä vai ei:

Kuvailu:

3. Voiko urheiluakatemiatoiminta olla mielestäsi aidosti maakunnasta poismuuttamisen ehkäisijä? Entä sitten toisinpäin: voiko akatemian avulla rekrytoida nuoria Etelä-Savoon?

Poismuuttaminen:

Rekrytointi (mahdolliset esimerkit):

4. Arvioi urheiluakatemiamme valtakunnallisestikin ainutlaatuista maakunnallista toimintamallia kouluarvosanoin (4-10) ja perustele antamasi numero lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

5. Näetkö, että kuntasi on hankeajan päätyttyä eli vuonna 2011 valmis tukemaan urheiluakatemian toimintaa jo nyt toteutuvalla tavalla (yhdessä sovittu taloudellinen tuki, yhdessä sovitut ilmaiset harjoittelupaikat, yhteinen tahto akatemian kehittämiseen jne.)?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

6. Onko urheiluakatemia ollut Etelä-Savossa yhdistävä tekijä?
Entä muilla elämän alueilla?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

7. Koetko, että urheiluakatemiatöinnän jatkuminen hankeajan jälkeen on tärkeää maakunnan ja / tai oman kuntasi kannalta .Arvioi sitä kouluarvosanalla (4-10) siten, että 10 on hyvin tärkeä jne.

Arvosana:

Perustelu:

8. Onko Tanhuvaaran Urheiluopisto mielestäsi hankeajan jälkeenkin paras ”kotipesä” urheiluakatemiallemme? Jos ei, niin mikä?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

9. Sana on vapaa. Kirjoita mitä vielä haluaisit sanoa!

Palautathan vastaukset osoitteeseen erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi pe 26.3. mennessä.
Tuhannet kiitokset!

Läite 7.

Etelä-Savon Urheiluakatemian kysely, oppilaitokset

1. Arvioi kouluarvosanalla (4-10) näkemäsi, kuulemasi, kokemasi sekä tiedotusvälineiden antaman kuvan perusteella urheiluakatemiamme imago sekä perustele vastauksesi lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

2. Koetko urheiluakatemiatoiminnasta olleen hyötyä oppilaitoksellesi ja jos koet, kuvaile sitä tiiviisti.

Kuvailu:

3. Voiko urheiluakatemiatoiminta olla mielestäsi aidosti maakunnasta poismuuttamisen ehkäisijä? Entä sitten toisinpäin: voiko akatemian avulla rekrytoida nuoria Etelä-Savoon? Ja onko Sinulla konkreettisia esimerkkejä oppilaitokseesi akatemian ansiosta jääneistä tai tulleista opiskelijoista.

Poismuuttaminen (mahdolliset esimerkit):

Rekrytointi (mahdolliset esimerkit):

4. Arvioi urheiluakatemiamme valtakunnallisestikin ainutlaatuista maakunnallista toimintamallia kouluarvosanoin (4-10) ja perustele antamasi numero lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

5. Näetkö, että oppilaitoksesi on valmis jatkamaan urheiluakatemiaa kanssa tehtävää toimintaa myös tulevaisuudessa nyt toteutuvalla tavalla?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

6. Onko urheiluakatemiaa Etelä-Savossa yhdistävä tekijä urheilussa? Entä muissa asioissa, esimerkiksi oppilaitosten välisessä yhteistyössä tai kuntien kesken?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

7. Onko Tanhuvaaran Urheiluopisto mielestäsi hankeajan jälkeenkin paras ”kotipesä” urheiluakatemiaallemme? Jos ei, niin mikä?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

8. Sana on vapaa. Kirjoita mitä vielä haluaisit sanoa! Kiitokset!

Palautathan vastaukset osoitteeseen erikki.kauppinen@tanhuvaara.fi pe 26.3. mennessä.

Tuhannet kiitokset!

Liite 8.

Etelä-Savon Urheiluakatemian kysely, valmentajat

1. Arvioi kouluarvosanalla (4-10) näkemäsi, kuulemasi, kokemasi sekä tiedotusvälineiden antaman kuvan perusteella urheiluakatemian imago sekä perustele vastauksesi lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

2. Koetko urheiluakatemiatoiminnasta olleen hyötyä lajillesi / seurallesi ja jos koet, kuvaile hyödyn muoto / muodot tiiviisti.

Kuvailu:

3. Voiko urheiluakatemiatoiminta olla mielestäsi aidosti maakunnasta poismuuttamisen ehkäisijä? Entä sitten toisinpäin: voiko akatemian avulla rekrytoida nuoria Etelä-Savoon? Ja onko Sinulla konkreettisia esimerkkejä lajisi / seuraasi akatemian ansiosta jääneistä tai tulleista opiskelijoista.

Poismuuttaminen (mahdolliset esimerkit):

Rekrytointi (mahdolliset esimerkit):

4. Arvioi urheiluakatemiamme valtakunnallisestikin ainutlaatuista maakunnallista toimintamallia kouluarvosanoin (4-10) ja perustele antamasi numero lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

5. Oletko valmis jatkamaan urheiluakatemiaa kanssa tehtävää valmennustoimintaa lähinnä nyt toteutuvalla tavalla jatkossakin?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

6. Onko urheiluakatemia ollut mielestäsi Etelä-Savossa yhdistävä tekijä urheilussa? Entä muilla elämän alueilla?

Vastaus ja lyhyt perustelu esimerkiksi esimerkein:

7. TÄRKEÄ:

Kuvaile tämän hetken tiedoilla ja näkemyksillä, millä tavalla osallistujamäärältään (jos esimerkiksi tarvitsee rajata), mahdollisesti sukupuolijakaumaltaan, ikä- ja taitotasoltaan

jne. oma valmennusryhmäsi on lukuvuonna 2010-2011. Ota huomioon käytössä olevat harjoituspaikat sekä visioi ennen vastaustasi yhdessä seurasi kanssa myös se, millä tavalla laji

/ seurasi näkymät ovat yhtä vuotta pitemmällä aikavälillä. Se voi vaikuttaa akatemiaryhmän

rakenteeseen jo ensi lukuvuonna.

VASTAA HARKITEN!

Vastaus:

8. Koetko, että urheiluakatemia jatkuminen hankeajan jälkeen on maakunnan kannalta tärkeää? Vastaa kouluarvosanoin (4-10) siten, että 10 on ehdottoman tärkeää jne. Perustele vastauksesi lyhyesti.

Arvosana:

Perustelu:

9. Onko Tanhuvaaran Urheiluopisto mielestäsi hankeajan jälkeenkin paras ”kotipesä” urheiluakatemiallemme? Jos ei, niin mikä?

Vastaus:

10. Sana on vapaa. Kirjoita mitä vielä haluaisit sanoa!

Palautathan vastaukset osoitteeseen erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi pe 26.3. mennessä.

Tuhannet kiitokset!

Liite 9.

Etelä-Savon Urheiluakatemian kysely, yhteistyökumppanit

1. Arvioi kouluarvosanalla (4-10) näkemäsi, kuulemasi, kokemasi sekä tiedotusvälineiden antaman kuvan perusteella urheiluakatemiamme imago sekä perustele vastauksesi lyhyesti.

Arvio:

Perustelu:

2. Koetko urheiluakatemiatoiminnasta olleen hyötyä omalle yrityksellesi ja jos koet, kuvaile sitä tiiviisti.

Kyllä vai ei:

Kuvailu:

3. Voiko urheiluakatemiatoiminta olla mielestäsi aidosti maakunnasta poismuuttamisen ehkäisijä? Entä sitten toisinpäin: voiko akatemian avulla rekrytoida nuoria Etelä-Savoon?

Poismuuttaminen (mahdolliset esimerkit):

Rekrytointi (mahdolliset esimerkit):

4. Arvioi urheiluakatemiamme valtakunnallisestikin ainutlaatuista maakunnallista toimintamallia kouluarvosanoin (4-10) ja perustele antamasi numero lyhyesti.

Arvioni:

Perusteluni:

5. Näetkö, että edustamasi yritys on hankeajan päätyttyä eli vuonna 2011 valmis tukemaan urheiluakatemia toimintaa jo nyt toteutuvalla tavalla (enemmän, yhtä paljon, vähemmän)?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

6. Onko urheiluakatemia ollut mielestäsi Etelä-Savossa yhdistävä tekijä urheilussa? Entä muilla elämän alueilla?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

7. Koetko, että urheiluakatemia jatkuminen hankeajan jälkeen on maakunnan kannalta tärkeää? Vastaa kouluarvosanoin (4-10) siten, että 10 on ehdottoman tärkeää jne. Perustele vastauksesi lyhyesti.

Arvosana:

Perustelu:

8. Onko Tanhuvaaran Urheiluopisto mielestäsi hankeajan jälkeenkin paras ”kotipesä” urheiluakatemiaallemme? Jos ei, niin mikä?

Vastaus ja lyhyt perustelu:

9. Sana on vapaa. Kirjoita mitä vielä haluaisit sanoa!

Palautathan vastaukset osoitteeseen erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi pe 26.3. mennessä.

Tuhannet kiitokset!

Liite 10.

URHEILIJAKYSELY

Nimi (ei pakollinen)

Oppilaitos:

Laji:

Yleisimmät syyt, jotka estävät akatemiaharjoituksiin osallistumisen:

Akatemiaharjoittelusta on ollut hyötyä kehitykseeni urheilijana (arvioi numerolla asteikolla 1-5, 1 = erittäin vähän, 5 =erittäin paljon jne.):

Parasta akatemiaharjoittelussa:

Kulkeminen akatemiaharjoituksiin aiheuttaa ongelmia (arvioi numerolla asteikolla 1-5, 1 = erittäin vähän, 5 =erittäin paljon jne.):

Kehitettävää akatemiaharjoittelussa:

Koulun suhtautuminen akatemiaurheilijaan (opettajat tietävät akatemiatoiminnasta, joustot opinnoissa, kannustavuus, hyväksilukeminen jne.):

Tiedän, mitä kaikkia tukipalveluita urheiluakatemia tarjoaa (kyllä, kohtalaisesti, en):

Olen käyttänyt akatemian tarjoamia tukipalveluita (kyllä, kohtalaisesti, en):

Jos kyllä, mitä palveluita?

Olen osallistunut akatemian järjestämille luennoille (kaksi kertaa lukuvuodessa):

Jos ei, miksi?

Mitä tukipalveluita haluaisit jo olemassa olevien lisäksi?

Anna kouluarvosana Etelä-Savon Urheiluakatemiasta omasta näkökulmastasi (asteikko 4-10):

Jatkatko ensi lukuvuonna Etelä-Savon Urheiluakatemiassa?

Jos et, miksi?

KIITOKSET! PALAUTA 30.4. MENNESSÄ SÄHKÖPOSTIIN

erkki.kauppinen@tanhuvaara.fi

Rahoittaja ESR, rahoittajaviranomainen Etelä-Savon ELY-keskus

MUISTIO

URHEILUAKATEMIAN TOIMINTAMUODON JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVA VERTAILU

Olen saanut tehtäväkseni kartoittaa eri vaihtoehtoja Etelä-Savon urheiluakatemian toiminnan vakiinnuttamiseksi nykyisen hankekauden päättyessä vuoden 2011 lopussa.

Tavoitteena on, että vuoden 2012 alusta akatemian toiminta olisi järjestetty sellaiseen muotoon siten, että akatemian toiminta sekä toiminnan pysyvyyden että toiminnan rahoituksen järjestämisen näkökulmasta olisi mahdollisimman turvaavalla tavalla järjestetty.

Yleisenä tavoitteena voidaan pitää sitä, että olisi myöhemmin valittava toiminnan järjestäytymismuoto mikä tahansa, toiminta pitää järjestää siten, että käytettävissä olevat resurssit palvelevat mahdollisimman tehokkaasti urheiluakatemian tarkoitusta eli nuorten urheilijoiden opiskelun ja huippu-urheiluvalmentamisen yhteensovittamista. Keskeisinä keinoina em. tarkoituksen toteuttamiseksi voidaan pitää ainakin seuraavia seikkoja:

- 1) Toiminta tulee järjestää verotuksellisesti siten, että se täyttää voimassa olevan tuloverolain (1535/1992) 22 §:ssä yleishyödyllisille yhteisöjen toiminnalle asetetut vaatimukset ja mahdollisuuksien mukaisesti myös eräiden yleishyödyllisten yhteisöjen verohuojennuksista annetun lain (680/1976) vaatimukset.
- 2) Toimitaan sijoitettava pääoma pitäisi pystyä säilyttämään ainakin pääosin koskemattomina.
- 3) Toimintaa harjoittavalla yhteisöllä tulisi olla mahdollisuus ottaa vastaan testamentteja ja lahjoituksia sekä muutoinkin kartuttaa varallisuuttaan verovapaasti.

3.1 Yleishyödyllinen yhteisö

Yleishyödyllisiä yhteisöjä voivat olla (i) yhdistykset, (ii) säätiöt sekä sellaiset (iii) osakeyhtiöt, joiden yhtiöjärjestykseen sisältyvän määräyksen mukaisesti niiden tarkoituksena ei ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille. Yleishyödylliseltä yhteisöltä edellytetään lisäksi, että se toimii ”yleiseksi hyväksi aineellisessa, henkisessä, siveellisessä tai yhteiskunnallisessa mielessä” ja ”ettei sen toiminta kohdistu vain rajoitettuihin henkilöpiireihin”.

Yleishyödyllinen yhteisökin voi maksaa toiminnassaan mukana oleville henkilöille kohtuullista palkkaa.

Yleishyödyllinen yhteisö on tuloverovelvollinen vain elinkeinotoimintansa tuloksesta. Yhteiskunnallisesti merkittävää toimintaa harjoittava yleishyödyllisen yhteisön elinkeinotulokin voidaan vielä erikseen katsoa aina määräajaksi tehtävän viranomaispäätöksen perusteella verovapaaksi.

Yleishyödyllisyyttä koskevien kriteereiden täyttymisen osalta edellä mainitut eri yhteisömuodot eivät eroa toisistaan, joskin kaikkien kriittisimmin yleishyödyllisyyttä tullaan arvioimaan osakeyhtiön pohjalta tapahtuvan toiminnan suhteen.

3.2 Yhdistyksestä

Yhdistyksellä ei ole sen toimintaa perustettaessa asetettavaa peruspääomaa eikä muutakaan sellaista sidottua pääomaa, jonka pysyvyys olisi turvattu. Säännöissä voidaan kyllä määrätä, että yhdistyksellä voi olla rahastoja, jotka perustuvat yhdistyksen saamiin lahjoituksiin tai testamentteihin taikka yhdistyksen muuhun varainhankintaan kuin varsinaiseen elinkeino- tai ansiotoimintaan ja että näitä rahastoja saadaan käyttää vain tiettyyn ennalta määrättyyn tarkoitukseen.

Yhdistyksen toiminta perustuu yhdistyksen jäsenyyteen, sillä päätösvaltaa yhdistyksessä käyttävät sen jäsenet yhdistyksen kokouksessa. Koska käytännössä

yhdistyksen jäsenistä vain pieni osa osallistuu yhdistyksen kokouksiin, monesti pienikin määrä jäsenistöstä voi reivata yhdistyksen toimintaa haluamaansa suuntaan. Yhdistyksen säännöt toki määräävät yhdistyksen tarkoituksen, jota yhdistyksen toiminnan tulee toteuttaa, mutta yhdistys toimintamuotona on muuten varsin herkkä edellä kerrotuille muutoksille.

Yleishyödyllisenä yhteisönä yhdistys on kaikki toimijat huomioon ottaen käytetyin yhteisömuoto.

3.3 Säätiö

Säätiö on itsenäinen, säätäjistä ja muista intressitahoista riippumaton varallisuusmassa. Säätiön perustamisesta säädetään säädekirjalla, johon liittyy säätiön säännöt.

Päätösvaltaa säätiössä käyttää hallitus. Ensimmäinen hallitus nimetään säädekirjassa. Tämän jälkeen hallituksen täydentäminen tapahtuu sääntöjen mukaisesti siten, että säätiön hallitus joko täydentää itse itsensä tai hallituksen jäsenet valitsee sääntöjen mukaisesti toinen säätiön toimielin, useimmiten hallintoneuvosto.

Säätiön toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi säätiön säännöissä voidaan määrätä, että säätiön toimintaan saadaan peruspääoman osalta käyttää vain peruspääoman tuotto. Tällöin peruspääoman täytyy olla niin suuren, että sen tuotto riittää kattamaan toiminnan edellyttämän rahoitustarpeen tältä osin. Toisaalta riittävän suuri peruspääoma takaa toiminnan jatkuvuuden toisin kuin yhdistyksissä.

Säätiön tulee toimia aina sääntöjen edellyttämällä tavalla. Patentti- ja rekisterihallitus edellyttää käytännössä säännöissä varsin tarkasti rajattua tarkoitusta säätiölle, mikä puolestaan rajaa käytännössä hallituksen liikkumavaraa huomattavasti tehokkaammin kuin yhdistyksen säännöt yhdistyksen liikkumavaraa.

Säätiöiden toimintaa myös kontrolloidaan olennaisesti tarkemmin kuin yhdistysten toimintaa. Kun yhdistyksen toimintaa kontrolloivat vain yhdistyksen jäsenet yhdistyksen vuosikokouksessa, valvotaan säätiöiden toimintaa suoraan patentti- ja rekisterihallituksen toimesta. Säätiöt ovat velvollisia suoraan lain nojalla 6 kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä toimittamaan patentti- ja rekisterihallitukselle jäljennökset tilinpäätöksestä, tase-erittelystä sekä toiminta- ja tilintarkastuskertomuksesta. Asiakirjojen perusteella PRH voi pyytää säätiön hallitukselta vielä lisäselvityksiä, jotka säätiö on velvollinen PRH:lle velvollinen toimittamaan.

Verotuksellisesta näkökulmasta säätiö ja yhdistys ovat yleishyödyllisyyskriteerien täyttymisen osalta lähtökohtaisesti yhdenvertaisessa asemassa toisiinsa nähden. Tämä johtuu jo yksinomaan siitä peruseikasta, että yhdistyksen on oltava ”aatteellinen” ja säätiön puolestaan ”hyödyllinen” eikä kummankaan toiminnan tarkoituksena saa olla taloudellisen voiton tavoittelu.

Säätiöllä voi olla useita ”perustajia”. Säätiölle myöhemmin lahjoitetut tai testamentatut varat muodostavat testamenttiin tai lahjakirjaan sisältävän ehdon perusteella joko erityisrahastoja tai saadut varat voidaan liittää joko säätiön muuhun perus- tai käyttöpääomaan.

Hallinnoinnin näkökulmasta säätiö on vertailtavista toimintamuodoista kevein.

3.4 Osakeyhtiö

Osakeyhtiön voi perustaa yksi tai useampi taho. Osakeyhtiön sidotun pääoman muodostaa sen osakepääoma. Tämän lisäksi osakeyhtiöllä voi olla erilaisia vapaan oman pääoman rahastoja.

Jotta osakeyhtiön yleishyödyllisyyskriteerit täytyisivät, yhtiöjärjestyksessä on ehdottomasti määrättävä siitä, ettei yhtiön tarkoituksena ole voiton tuottaminen osakkeenomistajille ja myös siitä, millä tavoin yhtiön varat on jaettava yhtiön purkautuessa muille tahoille kuin osakkeenomistajille.

Osakeyhtiön osakkailla on normaalisti yhtiökokouksessa oikeus äänestää kaikkien omistamiensa osakkeiden tuottamalla äänimäärällä. Yhtiöjärjestyksessä voidaan kuitenkin tästä poiketa. Jossain määrin vieraana kuitenkin on pidettävä sellaista yhtiöjärjestystä, jonka mukaan kullakin osakkeenomistajalla olisi yhtiökokouksessa vain yksi ääni omistamien osakkeiden lukumäärästä riippumatta.

Osakeyhtiön hyvänä puolena voidaan pitää sitä, että niin yhtiöjärjestyksellä kuin osakassopimuksellakin yhtiön toiminnan rajat voidaan hyvin tarkasti määritellä. Myös sitä, että osakeyhtiö voi käyttää osakepääomansa toimintansa rahoittamiseen, voidaan nähdä positiivisena puolena. Toisaalta, kun yhtiön oma pääoma toiminnallisen tappion myötä ehkä muuttuu negatiiviseksi, yhtiön hallituksen jäsenet ovat velvolliset tekemään tästä ilmoituksen kaupparekisteriin ja pitkässä juoksussa, ellei toiminnan kannattavuudessa tapahdu paranemista, luovuttamaan yhtiön konkurssiin. Näin ollen osakeyhtiöllä välttämättä ole samaa vakautta, kuin mikä säätiöllä tai yhdistyksellä on toiminnan pitkäaikaisten tavoitteiden suhteen.

Suurin negatiivinen puoli osakeyhtiömalliin liittyy jo edellä mainittuun yleishyödyllisyysstatukseen. Osakeyhtiöt ovat tässä suhteessa käytännössä erityisen suurennuslasin alla eikä ole lainkaan sanottua, että yhtiö voisi saada saati säilyttää yleishyödyllisen statuksensa. Jos tämä asema menetetään, merkitsee se käytännössä sen toiminnan muuttumista verolliseksi myös sitä, ettei yhtiö voisi ottaa veroseuraamuksista vastaan testamenttia tai lahjoja eikä esimerkiksi lahjoittajilla olisi lahjoitusten suhteen mahdollisuutta vähentää sitä verotuksessaan.

Hallinnoinnin osalta osakeyhtiö on muita vaihtoehtoja hieman byrokraattisempi.

Savonlinnassa kesäkuun 23 päivänä 2010

Antti Vainio
asianajaja, Savonlinna,
Asianajotoimisto Moisander & Vainio Oy

